

.....

Eteläpohjalainen kyläohjelma 2000-2006 LOPPURAPORTTI

.....

**Kylien kehittämisen
parhaita paloja**

Eteläpohjalainen kyläohjelma 2000-2006

Sisällysluettelo

Eteläpohjalainen kyläohjelma 2000–2006

Vastuuviranomaisen katsaus kylien kehittämiseen	4
Eteläpohjalainen Kyläohjelma 5b-kaudella	5
Eteläpohjalainen kyläohjelma ALMA-ohjelmassa	9
Toimintaryhmät kylien kehittämisessä	10
Kyläohjelman osahankkeet 2000–06	10
Kyläohjelman osahankkeiden rahoitusvälineet	11
Härjänmaan kylien kehittäminen	11
Järviseudun kylien kehittäminen	13
Kuusiokuntien kylien kehittäminen	15
Seinänaapurien/ Seinäjoen seudun kylien kehittäminen	17
Suupohjan kylien kehittäminen	19
Kyläohjelman alueelliset hankkeet	20
eKylve, tietokyläverkostolla elinvoimaa ePohjanmaalle	20
Kylien ympäristöneuvoja -hanke ja Etelä-Pohjanmaan kyläympäristöjen kehittämishanke	21
Equal-kylätaloushanke	22
Kyläympäristön hoidon käytännön toteuttaminen -esiselvitys	24
Teemaohjelman toteuttaminen	25
Kyläohjelman asiantuntijahankkeet	25
Esiselvitys Eteläpohjalaisen kyläohjelman käynnistämiseksi	25
Kehittyvä kylätoiminta Etelä-Pohjanmaalla -koordinaatiohanke	26
Kehittyvä eteläpohjalainen kylätoiminta -koordinaatiohanke	26
ALMA-suuraluehankkeet	27
Ohjelmallisen kylien kehittämisen tuotokset ja kehityskaari 1996–2006	27
Asiantuntijoiden arvioita	28
Teemavastaavan arvioita	29
Viitteet, liitteet:	29
Kylähankkeiden valintaperusteet	29
Kyläsuunnitelman ohjeellinen sisältö	30
Eteläpohjalainen kyläohjelma 2000-2006	31
Eteläpohjalainen kyläohjelma 2000-2006, tiivistelmä	32
Kylien investointihankkeet ALMA-kaudella	33
Härjänmaan kyläinvestoinnit 2001–2005	33
Järviseudun kyläinvestoinnit 2001–2005	38
Kuusiokuntien kyläinvestoinnit 2001–2005	40
Seinänaapurien kyläinvestoinnit 2001–2005	46
Suupohjan kyläinvestoinnit 2001–2005	53
Kylien toiminnalliset tasot Etelä-Pohjanmaalla	58
Kyläohjelman osahankkeet	59

Ohjelmallinen kylien kehittäminen Etelä-Pohjanmaalla

Etelä-Pohjanmaalla on toteutettu EU-ohjelmakaudella 2000–06 alueellisessa maaseudun kehittämisessä EU:n osarahoittamia hankekokoisuuksia, Etelä-Pohjanmaan ALMA-ohjelman mukaisia teema- ja klusteriohjelmia. Niitä on kaikkiaan 12.

Eteläpohjalainen kyläohjelma on tällä ohjelmakaudella toteutunut Etelä-Pohjanmaalla viitenä seudullisena teemaohjelman osahankkeena ja alueellisina erityishankkeina. Niiden rahoitus on koostunut EMOTR-rahoituksesta valtion vastinrahoineen, kunta- ja yksityisestä rahoitusosuudesta. Osahankkeet toteutettiin seudullisesti määriteltynä, erityishankkeet alueellisena toteutuksena ja teemaohjelman asiantuntijahanke kylien maakunnallisen yhteenliittymän toteuttamana. Hankkeet voivat toimia rahoituspäätöksen mukaisesti enimmillään kolme vuotta. Kylien investointihankkeet on rahoitettu suoraan kylässä sovitulle yhdistykselle, ne on hallinnoitu ja toteutettu – ALMA-ohjelmakauden alkuvaihetta lukuunottamatta – kylien toimesta, seudullisten kyläohjelman osahankkeiden avustamana.

Kylähankkeiden käynnistäminen ja toteuttaminen on rohkaissut monia maaseutuyrittäjiä käynnistämään omiakin kehittämistoimiaan. Kyläohjelma on voinut siten osaltaan olla mukana maaseudun elinkeinojen kehittämisessä.

Tässä julkaisussa käsitellään lähinnä ohjelmallisen kylien kehittämisen toteutumista. Kylätoimintahan on paljon muutakin kuin hankkeet. Kylien yhdistykset toimivat kukin omalla tahollaan erilaisten tapahtumien ja palvelujen tuottajina. Yksinomaan yhdistysten hallinto edellyttää huomattavaa työpanosta kirjanpitoineen ja kokouksineen.

Kyläohjelma on tuonut kylien käyttöön aivan uuden toimintatavan ja tukivälineen. Se on saanut maakunnan sadoissa kylissä varauksettomana vastaanoton ja näin perinteinen kylätoiminta on muuntunut tähän päivään.

Vastuuviranomaisen katsaus kylien kehittämiseen

TE-keskuksen Maaseutuosaston päällikkö Sakari Ängeslevä:

1. Kylien ohjelmallinen kehittäminen on tuottanut maakunnassa vajaassa vuosikymmenessä yli 600 erilaisia kylien kehittämis- ja investointitoimenpiteitä. Miten tämä on näkynyt maaseutuosaston päällikön työpöydän takaa Etelä-Pohjanmaan maaseudun kehittämisessä? Onko tehty kehittämistyö vastannut ennako-odotuksia?

Kylien ohjelmallinen kehittäminen niin 5b- kuin ALMA-kaudellakin on toteutunut yli kaikkien odotusten, niin määrän kuin laadunkin suhteen. Perinteinen kylätoiminta on kyennyt todella muuntumaan tähän aikaan. Tätä toimintaahan voisi jo kutsua kansanliikkeeksi.

Rahoitusviranomaisena pyrimme toimimaan mahdollisimman pitkäjänteisesti kylien tukena, vaikka ohjelma-kaudet, säädökset ja budjettivuodet rahoitusraameineen ja -välineineen tuen myöntämistä ja niiden myöntämisedellytyksiä muuttavat ja säätelevät.

2. Yhtenäinen alueellinen kyläohjelma seudullisesti toteutettuna on ollut hyvä työväline toimijoille, niin hankkeiden hallinnoijille kuin yksittäisille kylillekin edunsaajina. Onko tämä toimintamalli rahoittajan näkökulmasta mahdollista myös jatkossa, vai onko siihen tulossa muutoksia?

Kyläohjelman hallinnointi on toteutunut ALMA-kaudella koko alueella yhtenäisesti, joustavasti ja kustannustehokkaasti. Kylien kehittäminen tarvitsee jatkossakin koordinaatiotahon sekä paikalliset hankkeiden toteuttajat kylien tukena. ALMA-kauden kyläohjelma on toteutunut hankkeineen hyvin. Kylien kehittämisen tulee jatkossakin perustua nimenomaan asiakkaiden, siis kylien todellisiin tarpeisiin. Hankkeita tullaan rahoittamaan myös erityisaiheisiin, kun sellaiseen tarvetta ilmenee.

3. Viime vuosina on kylien aktiivisuudessa tapahtunut suuria muutoksia mm. asenteiden muuttuessa yhä itsenäisempään ja aloitteellisempaan suuntaan. Onko mahdollista, että kylissä tapahtuvaa toiminnan kasvua

voidaan tukea jatkossakin maaseudun kehittämisen välineenä? Onko kylien kehitystä viranomaisen näkökulmasta mukaan saatu oikeaan suuntaan.

Edellytykset tällaisen toiminnan julkiselle tuelle näyttävät jatkossakin olevan erinomaiset. Kehittämissuunta on ollut oikea. Eroja kylien välillä kuitenkin on havaittavissa. Kylien kehittäminen on osa maaseudun kehittämistä, eikä mitenkään muusta maaseudun kehittämisestä irrallista toimintaa.

4. Mikä toiminta kylien kehittämisessä on vielä kesannolla?

Kylän maisema ja ympäristönhoito on monin paikoin vielä kesannolla. Eteläpohjalaisen kylän ympäristössä on toki havaittavissa kohentumista. Toteuttamistöiden luvanvaraisuus, muualla kuin kylässä asuvien maan- ja kiinteistönomistajien luvat, heidän mukaansaamisensa ja maisemoinnin suunnittelutyö on työlästä ja aikaa vievää. Kalliita asiantuntijoiden palvelujakin voidaan suunnittelussa tarvita. Tiivis yhteistyö kunnan kanssa on välttämätöntä.

Kylän maisemointitöiden suunnittelu, niiden toteuttaminen ja kylämaiseman hoito aikaansaa samalla paitsi ulkoisen kylän kohentumista,

myös kylän sosiaalisten suhteiden ylläpitoa, lisäten kyläläisten yhteistyötä ja yhdessäoloa. Uusien asukkaiden saaminen edellyttää joskus kylässä asenteidenkin muokkausta.

Maaseutuasuminen on nähtävissä muualla maailmassa nousevana suuntauksena, eikä tämä tarkoita vain joidenkin todella varakkaiden kartanoasumista tai taidepiirien elinympäristöä, vaan kylää elämänlaatua etsivien perheiden asuinpaikkana. Siten kylän vetovoima, ”kilpailukyky” ja kylämaiseman merkitys on yhä tärkeämpää. Kyläasuminen tulee olla vaihtoehto kaava-alueella asumiselle. Se mahdollisuuden yksilöllisiin harastuksiin ja elämäntapaan.

Kylän vetovoiman lisääntyminen mahdollistaa muuttovirran kylään päin, ei siis vain muuttoa pois kylästä.

5. Kunta- ja palvelurakenne ovat muutosten alaisena. Onko kylien kiinnostus paikkaamaan palveluja mitä ilmeisimmin niiden etäännyessä mahdollista olla osana maaseudun kehittämisohjelmia?

Kuntakoon kasvaessa ja palvelurakenteen muuttuessa kylien roolin kasvu palvelujen tuottamisessa on mitä ilmeisintä, koska tällöin palvelut etäännyvät kylästä. Kylä, erilaisine yhteistyökumppaneineen, on avainasemassa

paikallisten palvelujen kehittämisessä ja niiden paikallisessa tuottamisessa. Palvelut ovat tärkeä kylien kehittämisen painopiste jatkossa. Kylien erilaiset sosiaalipalvelut, vanhustyö, kioski, sivuapteekki, postin palvelut ovat jokaiselle kyläläiselle tarpeen. Tietoverkot ovat etäisyyksien tasaajana merkittävä väline. Yhteyksiä alkaa jo olla tarjolla, monesti ennakkoasenteet ovat enää esteenä niiden käytölle. Sähköisten, erityisesti monipuolisten paikallisten palvelujen tuottaminen on tarpeen.

6. Kylätoiminnan vahvuus ja ohjelmalliseen kehittämisen kannustin on ollut vapaaehtoisten tekemä talkootyö hankkeiden toteuttamisessa. Sitä on ajoittain arvosteltu, onpa oltu esittämässä sen poistamista yksityisenä rahoitusosuutena. EU oli jo aikeissa poistaa arvonnäköveron osuuden hankkeiden hyväksyttävistä kuluista. Joutuuko kyläaktiivi toimimaan vastaisuudessa hankkeissa vain riihikuivalla rahalla?

Talkoilla on myös tärkeä henkinen ulottuvuus, niin kyläläisten kuin kyläidentiteetinkin vahvistajana. Talkoot ovat siksi tärkeää sosiaalista toimintaa, kyläläisten yhdessäoloa. Se on yhteiskunnallisesti hyvin merkittävä rahoitusväline, joka säästää julkisia

varoja. Jos talkoot poistuisivat hankkeiden rahoitusvälineenä, silloin julkisen rahoituksen tarvekin kasvaisi. Arvonlisävero vaikuttaa hankepäätöksessä lähinnä järjestösektorilla. Tämä ongelma olisi ilmennyt lähinnä pohjoismaissa. Jatkossakin alv hyväksytään hankkeiden rahoituksessa.

7. Kylästä katsoen kansalliset säädökset ovat tavattoman muodollisia ja jäyksiä. Onko mahdollista päästä yhtenäisempään menettelyyn näissä EU-hankeasioissa, jossa muualla toimitaan myös kansallista etua ajatellen, meillä Suomessa ei.

EU on tavattoman laaja ja monitahtoinen yhteisö sekä alueellisesti että kulttuurisesti. Tämä seikka vaikuttaa hallintoon ja tietysti hankkeisiin. Alueviranomaisena pyrimme ainakin täällä Etelä-Pohjanmaalla toimimaan asiakaslähtöisesti oikean toiminnan neuvojana jo ennakolta, ei vain jälkikäteen toiminnan hallinnollisena rajaajana tai vaatimuksina.

8. Väkeä on muuttanut viime vuodet kylistä taajamiin. Suuntaus jatkuu, ainakin toistaiseksi. Onko tämä tulevaisuudessa rajaamassa julkista tukea syrjäisten kylien osalta?

TE-keskus myöntää tasapuolisesti tukea kylien omaehtoiseen toimintaan, olipa kylä missä päin maakuntaa tahansa, mikäli säädökset sen vain mahdollistavat. Asukkaiden vähyys, kylän sijainti, vaikkapa sen syrjäisyys, ei sinänsä ole millään tavoin julkisen tuen saannin tai kylän kehittämisen esteenä. Käytännössä saattavat kuitenkin kylän omat voimavarat olla liian vähäiset kehittämistoiminnan tai hankkeen toteuttamiseen. Hanke edellyttää kylältä paitsi käytännön talkootyötä, myös huolellista suunnittelua ja kylän omia varoja. Tällöin saattaa vaikkapa ikääntyneemmältä kylävältä olla raskasta toteuttaa hankkeita.

9. Millaisen kouluarvosanan tämän ohjelmakauden aikainen kyläohjelma hankkeineen saa toimistaan kylissä?

En kerta kaikkiaan voi kuvitella, miten jollain muulla toimintatavalla tai muiden tekijöiden toimesta kylien ohjelmallinen kehittäminen olisi voinut tätä paremmin toteutua. Kouluarvosanaksi annan mielihyvin täyden kymppin (10).

Eteläpohjalainen Kyläohjelma 5b-kaudella

Toimintaympäristön tarkastelua

Ohjelmallista kylien kehittämistä on Etelä-Pohjanmaalla toteutettu heti Suomen tultua hyväksytyksi Euroopan Unioniin ja liittymissopimukseen mukaisten rahoitus- ja toimintaedellytysten täytyttyä, käytännön rahoitusvälineenä, kehittämishankkeina kuitenkin vasta syksystä 1996. Suomen hallituksen lähettämä liittymishakemus Euroopan Unionin jäseneksi johti kansanäänestykseen. Tämä käynnisti vaalitaistelun liittymisen puolesta ja vastaan, jyrkkine rintamalinjoinen. Vastustus keskittyi erityisesti vahvoille maatalousalueille, niin myös tänne Etelä-Pohjanmaalle. – Vainovalkeitakin poltettiin. Maaseudulla, maataloudessa ja kylissä oli jo tosiasia tapahtunut rakenteellinen muutos asukkaiden elämässä ja toimeentulomuodoissa. Sen myötä

maalla oli muunnuttu maatalouskylästä maaseutukyläksi. Aiemmin kylä oli ollut sosiaalisesti yhtenäinen, lähes suljettu asuinyhteisö, joka yhdisti asukkaitaan, rajasi ja antoi tukea. Tämä muutos hajotti kylän asukkaiden siteitä asuinympäristöön. Tätä vain ei joko oltu havaittu tai haluttu sitä myöntää.

Kyläläiset kuuluvat nyt moniin järjestöihin ja yhteisöihin, jotka eivät ole sidoksissa heidän asuinpaikkaansa. Yksilöllisyyden korostuminen on tullut yhteisön merkityksen sijaan, usein jopa ylikorostuneena. Ihmisiä yhdistää yhteisöön ja järjestöihin enemmänkin varsin lyhyen ajanjakson luoma elämäntilanne, sosiaaliset suhteet ja harrastukset kuin asuinpaikka. Maaseudulla asuu alle 20 prosenttia Suomen väestöstä. Suomessa, kuten yleisesti muuallakin Euroopassa, maaseudun asukasmäärä alenee yhä, tosin hitaammin kuin vuosikymmen

sitten. Etelä-Pohjanmaan asukasmäärä on vajaat 200.000, heistä asuu kaava-alueiden ulkopuolella, siis kylissä nykyisellään 67.000 ihmistä. Tämän väkimäärän arvioidaan alenevan 15 vuodessa 45.000:een. Muuttovirta vie yleensä kylästä ensin kirkonkylään, usein muutetaan yhä kauemmas, keskittyvien työpaikkojen ja palvelujen perässä isoihin taajamiin.

Maaseudulla asuminen on tänään monelle elämäntavan ja itselle mieluisen asuinympäristön valinta eikä kytköksissä jokapäiväiseen toimeentuloon. Sekin on huomattava, että osa maaseudun asutuksesta sijaitsee niin harvaan asutulla alueella, että ei voida enää puhua kylässä asumisesta – eihän kyseessä liene kylä, jos koko tienoolla on muutama, etäällä toisistaan sijaitseva asuttu talo. – Käsitteiden maatalous ja maaseutu ero on ollut – ja on yhä – monille edelleen selkiintymätön.

Maatalouden murros on aiheuttanut siirtymisen pienistä, lähes omavaraistalouteen pohjautuvasta maataloudesta yhä suurempiin yksiköihin ja tuotantotalouteen. Kylissä asuvat ovat hakeutuneet eri ammatteihin ja yrittäjiksi – tai muuttaneet taajamiin. Maatalouden harjoittaminen saattaa monelle maaseudun asukkaalle olla lähinnä harrastus työssäkäynnin rinnalla. Alkutuotannosta toimeentulonsa saavien määrä on yhä jyrkässä laskussa. Tämän hetken eteläpohjalaisen maatilojen määrän, noin 8000, arvioidaan vähenevän 15 vuodessa vielä alle puoleen nykyisestä.

Kyliä järjestökenttä on ollut sukupolven ajan voimakkaan muutoksen kourissa. Toimijat niissä vähenevät ja vanhenevat. Nuorempi polvi ei nykyisin sitoudu yhdistystoimintaan kuin lähinnä omien perheenjäsentensä aktiivisen harrastamisen ajan. Yhdistysten jäsenmäärät laskevat väen vähetessä. Monet kyläaktiivit ovat siten ”monen yhdistyksen loukussa”, kun niiden hallinto ja toiminnot pitää hoitaa yhä pienemmällä toimijamäärällä. Voimaa uusien asioiden käynnistämiseen ei riitä, kun vähien kylän aktiivien tarmo kuluu järjestöruutiinien hoitamiseen. Tämä tosiasia tuo eteen haasteen kylän yhdistysten ja eri toimikuntien kokoamisesta yhteen yhdistykseen, uhkana taustalla koko toiminnan luhistuminen. Valvutuneimmat kylät ovat olleet tämän muutoksen etujoukkona. – Vastaharajia riittää yhä !

Kylätoiminnan alueellinen järjestäytyminen

Maaseutupolitiikan Yhteistyöryhmä, kahdeksan ministeriön välinen valtioneuvoston asettama yhteistyövirasto aktivoi vuosikymmen sitten kylätoimikuntia ja -yhdistyksiä yhdessä Kyläasiain Neuvottelukunnan (KAN, myöhemmin rekisteröityneenä Suomen Kylätoiminta ry Syty) kanssa muodostamaan kylien maakunnallisia yhteenliittymiä, kylien alueellisia yhdistyksiä. Sellainen muodostettiin myös Etelä-Pohjanmaalle, tänne varsin vaivattomasti. Tavoitteella oli selkeä kylien tilaus! Aiemmin oli alueellinen kylien yhdistys perustettu mm. Lappiin ja Pirkanmaalle.

Eteläpohjalaiset Kylät ry:n perustava kokous pidettiin 9. joulukuuta 1995 Seinäjoella. Kokous nimisi hallituksen, joka ryhtyi välittömästi toimeen, tuomaan esiin kylien ääntä. Yhdistys

järjesti kunnittain kylien tiedotusiltoja ja otti yhteyttä viranomaisiin. Kylät olivat heti innolla mukana. Uusi toimija kohtasi paikoin vastustustakin, se koettiin kilpailijana perinteisten maaseudun järjestöjen kentällä. Yhdistyksen pyrkimys oli toimia kylän eri toimijatahojen yhteistyön työkaluna kehittämistyössä. Lisäväriä toi olemisen eräänlaisena puskurina uhkaksi koetun EU:n ja kylien väen epäluulojen välissä.

Alkuvuodesta 1996 kylien maakunnallinen yhteenliittymä otti yhteyttä alueviranomaisiin, silloiseen Maaseutuelinkeinopiiriin ja Etelä-Pohjanmaan liittoon, tavoitteenaan käynnistää EU-osarahoitteinen kyläasiainhanke alueellisesta Manner-Suomen 5b-ohjelmasta. Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmassa ei ollut linjausta, kuinka kyliä tulisi ohjelmallisesti kehittää. Ajan poliittinen henki olikin tuolloin Suomessa, että maaseutu tulisi jättää omilleen, taantuvaksi periferiaksi, toisin kuin EU, joka oli linjannut kylien kehittämisen yhdeksi merkittäväksi painopisteeksi.

Aluehallinto myönsi rahoituksen Eteläpohjalaiset Kylät ry:n esiselvityshankkeelle ”Kyläasiain kylien tueksi” elokuussa 1996. Tämän toteutusajana alettiin maakunnassa koota eri kehittämissuunnitelmia liittyviä tavoitteita ja hankkeita ohjelmakokonaisuuksiksi, alueelliseksi työohjelmiksi, tarkoituksena jäsentää samaan aiheeseen liittyvien hankkeiden toimintaa. Tähän oli saatu hyviä kokemuksia Maaseutuelinkeinon runko-ohjelmasta. Palautetta ja kehittämissideoita saatiin kylistä runsaasti.

Myös Eteläpohjalaiset Kylät ry sai alueviranomaisilta esiselvityshankkeen aikana ehdotuksen koota kylien tavoitteita yhtenäiseksi ohjelmaluonnokseksi, työohjelman rungoksi. Eri-laisia työohjelmien aihioita oli maakunnassa kartoitettavana kaikkiaan noin 40. Niistä noin kymmenen eteni viimein työohjelmaksi asti. Kylätoiminnan esiselvityshankkeen tehtävä laajeni siis yksittäisen alueellisen kehittämissuunnitelman laadinnasta alueelliseksi kylien kehittämissuunnitelmaksi. Seinäjoella toimiva Helsingin Yliopiston Maaseudun Tutkimus- ja koulutuskeskus – HY/Makes – oli jo aiemmin toteuttanut joitain kylien kehittämissuunnitelmia, Heikki Konsala kansallisen tutkimushankkeen rinnalla kylätoiminnan peruskartoitusta ja Raimo Vähämaa mm. Kurikassa kylien kehittämissuunnitelmia, tosin eri

tavoittein kuin kyläohjelman mukaisena.

Projekti tai hanke oli tähän saakka mielletty lähinnä yritysmaailmaan, siltojen, teollisuushallien ja viemäri-verkostojen rakentamiseen liittyväksi termiksi, ei ihmistä kouluttavaksi tai kehittämistyötä kuvaavaksi määritelmäksi, kuten EU-aikana nyt tapahtui.

Työohjelma linjaamaan kylien kehittämistä

Kylien kehittämisen työohjelma muotoutui loppusyksyn 1996 ja alkuvuoden 1997 aikana monien muiden teemojen rinnalla. Maaseutuelinkeinopiiri ja EP:n liitto antoi auliisti apua ohjelma-aineiston kokoamisessa. Jäsentävä seutuyhteistyö oli mukana alusta alkaen. Eteläpohjalaisen Kyläohjelman käynnistämiseen tähtäävän koordinaatiohankkeen ”Kylästä Etelä-Pohjanmaan kehitystä” rahoituspäätös saatiin huhtikuussa 1997. Kyläasiainhankkeen suunnitelma oli näin laajentunut työohjelman koordinaatiohankkeeksi. Sille asetettiin tavoitteeksi 7–10 kylienkehittämissuunnitelmaa, niihin 30–50 liittyvää kylien investointihanketta. Koordinaatiohankkeen aikaansaannosta vajaan kolmen toimintavuoden aikana kuvaa kyläohjelman toteutuma: 30 kylien kehittämissuunnitelmaa, niissä 245 kylien itse toteuttamaa investointihanketta.

Kyläohjelman ensimmäisen version laadinnan aikana oli muutamassa kunnassa jo meneillään oma kylienkehittämissuunnitelma. Niiden kanssa nivoutuva yhteistyö oli alussa koordinaatiohankkeen tehtävänä, samalla kun koko maakuntaan markkinoitiin uusien kylienkehittämissuunnitelmien käynnistämistä. Ohjelmakauden kuluessa Etelä-Pohjanmaan 27 kunnasta viimein vain kolme jättäytyi kyläohjelman toiminnan ulkopuolelle. Alkuvaiheessa hankkeita käynnistettiin kahdella toisistaan poikkeavalla menettelytavalla: kylien kehittämissuunnitelmista oli tehty kartoitus tai esiselvitys ennakkoon, hanke saattoi siksi käynnistyä kylissäkin välittömästi. Toisessa etenemistavassa hanke käynnistyi henkilövalintoineen rahoituspäätöksen jälkeen ja sen markkinoitiin kyliin tapahtui vasta hankkeen toimintana.

Kehittämissuunnitelma oli koko seutukunnan laajuinen Järvisuudella. Siellä oli jo toteutettu seudullinen kylätoiminta.

minnan tutkimushanke. Suupohjan kylien kehittämishanke kattoi seutukunnasta neljä kuntaa, Teuvalla oli oma kylähankkeensa. Härmänmaalla oli jokaisessa kunnassa oma kylien kehittämishanke, samoin Kuusiokuntien alueella. Seinänaapurien alueella hankkeet toimivat kunnittain, kolme kuntaa jättäytyi kuitenkin pois kyläohjelmasta.

Työohjelmamenettely soveltui maakunnan kylien kehittämiseen erinomaisesti. Se oli riittävän rajaava ja yksityiskohtainen rahoitusedellytyksiltään, mutta mahdollisti myös kylän omat tavoitteet. Kylien kehittäminen tapahtuu Eteläpohjalaisessa kyläohjelmassa kyläsuunnitelmien (ks. liite) kautta. Kyläohjelma ei siis ole uudenlainen kylien investointirahasto, vaan kylän investointi merkitsee kyläsuunnitelmassa ilmenevän toiminnallisen esteen poistamista.

Muuhun maahan verraten kylien kehittäminen sai heti alussa mittavan kylien kiinnostuksen. Kylä oli saatanut hakea vuosikaudet rahoitusta oman kokoustilan kunnostamiseen tai rakentamiseen.

Eteläpohjalaiset Kylät ry linjasi omaksi keskeisimmäksi tehtäväkseen kyläohjelman toiminnassa kylien toimintaympäristön – alue- ja paikallishallinto ja kylien toimijatahot – aktivoinnin, kylien tarpeiden huomioimisen. Yhdistyksen ydintoimintaa on ollut muuntaa hallinnon kieltä kyläläisille helpommin ymmärrettävään muotoon.

Ohjelmallisen kehittämisen tuomat taloudelliset voimavarat, mutta myös sen edellyttävä byrokraattisuus on ollut kylätoiminnalle häkellyttävä kokemus. Kylätoiminnalle on ominaista, että käytännön työhön tartutaan heti, tarpeen ilmetessä. Ulospäin ei näy, kuinka mittava työ ennakkoon kylällä on tehty, kun se hakee rahoitusta hankkeelle: kyläsuunnitelman laatiminen, kylän eri järjestöjen sitouttaminen hankkeen tavoitteisiin, hankkeen väliaikaisrahoitus, hankesuunnitelman laatiminen, kylän toimijoiden sitouttaminen hankkeen toteuttamiseen, kirjanpito, raportointi – melkein kaikki uusia asioita omaksuttavaksi.

Maakunta oli varsin yksituumaisesti vastustanut EU-jäsenyyttä. Nyt se päätti ottaa liittymisestä saatavan hyödyn. Muuhun maahan verraten täällä on kattava kyläasutus ja kylien perinteenä vahva sitoutuminen yhteisiin toimiin. Moni kylä oli etsinyt ehkä pitkäänkin rahoitusta tärkeinä pitämilleen hankkeille, joku jopa vuosikymmeniä. Monella kylällä ei ollut käytössään minkäänlaista yhteistä kokoontumistilaa, uimapaikkaa, leikkikenttää tai ulkoilureittiä. Kyläkoulun käyttö kyläläisten järjestämien tapahtumien pitopaikkana ei ole itsestäänselvyys kuin harvoissa kylissä. Monissa paikoin kouluun ei kyläläisillä ole mitään yhteyksiä, ellei ole omia lapsia koulussa. Koulun henkilökuntakin asuu nykyään usein muualla kuin omissa kylässä.

Kyläohjelmaan kirjattujen tavoitteiden toteuttaminen hankkeina selittyy kiistatta kylätoiminnan järjestäytymisellä yhtenäiseksi alueelliseksi toimijaverkoksi. 330:n kylän maakunnan ja liki 250 kyläohjelmassa toimineen yhdistyksen auttamiseen eivät alueviranomaisten omat voimavarat olisi millään riittäneet yhden EU-ohjelmakauden aikana.

Merkittävä kyläohjelman sujuvuuteen vaikuttava seikka muuhun maahan verraten oli myös kokenut ja osaava aluehallinnon virkamieskunta. Huomioimatta ei voi olla, että työohjelmamenettely syntyi nimenomaan Etelä-Pohjanmaalla, koska virkamiesjohto halusi määrätietoisesti siirtää vastuuta kentän toimijoille ja kenttä oli tälle altis. Maaseutuelinkeinopiirin päällikkö Sakari Ängeslevä oli virkamiesvaihdon myötä perehtynyt Schleswig-Holsteinissa, Pohjois-Saksassa sikäläiseen kylien uudistamistoimintaan (dörferneuerung) ja näitä havaintoja hyödynnettiin ensimmäisen kyläohjelman laadinnassa; suomalaisia malleja kun ei ollut. Suomessa rahoitus oli sikäläiseen kylän kehittämistyöhön vaatimaton, mutta meillä on vahvuutena talkooperinne, Keski-Eurooppalaiselle ihmetyksen aihe.

Etelä-Pohjanmaan suhteellinen EU-rahoitusraami Manner-Suomen 5b-ohjelmasta oli varsin suuri, joten hankkeistus olisi ollut yksin alueviranomaisten työnä raskas, ohjelmakauden käynnistyskin oli jo lähtötilanteessa puolitoista vuotta myöhässä.

Kylän yhteinen kokoontumispaikka on yleensä ensimmäinen kehittämiskohde. Sen yhteyteen alkaa muodostua erilaisia palveluja ja toimintaa. – Alavuden Seinäjärven kylätalo ja Mäyrän Piilopirtti Kuortaneella.

Useimmiten kunnat toteuttivat kylienkehittämishankkeita omalla alueellaan. Huomiotta ei voi jättää alueen kuntien myönteistä asennetta kuntarahoituksen myöntämiseen kylien investointihankkeissa. Suuri toiminnallinen merkitys kylille on ollut myös kuntien myöntämällä investointihankkeiden väliaikaisrahoituksella, jota edellytetään hankkeen toteuttajalta jälkikäteen tapahtuvan maksatuksen vuoksi. Etelä-Pohjanmaalla on kylätoiminnan ja kunnan suhde ollut aina luonteva.

Onpa arvioitavissa, että muutama kunta on huysännyt kyliään liiaksi; tämä on latistanut kylien omaehtoisuutta ja kylässä on harjaannuttu lähinnä aloitteiden ja vaatimusten tekoon. – Tämä malli on toki aika vähäistä. – Kylän kehittämisessä on ensisijaista kylän oma sitoutuminen ja omiin valmiuksiin luottaminen. Merkittävin kylien mukaanlähden edellytys oli koko maakunnan alueella yhtenäinen toimintatapa ja jo

ennakkoon kylien tiedossa olevat edellytykset, rahoituskriteerit ja kylän omat toimintamahdollisuudet. Kylien kehittämistä koordinoi alueellinen kylätoimijaverkosto, Eteläpohjalaiset Kylät. Vaikka muuallakin maassa kylillä oli mahdollisuus saada investointeihin EU-tukea, haku- ja rahoitusmekanismi oli jäsentymätön. Kylä ei ollut havainnut mahdollisuuksiaan. Kun oli puuttunut yhtenäinen alueellinen ohjelma, tuen hakumenettely oli kylälle liian kankea, byrokraattinen ja hidas. – Vaikka kylätoiminnalle liikeinen toimintaryhmäverkosto rahoittaa kylien hankkeita, tuen saannin erot kylien välillä ovat vain tällä tavoin menetellen hyvin suuret. Joissakin toimintaryhmissä tukea sai, joissakin ei tukea myönnetty kylähankkeisiin lainkaan, joskus päätöksen jonotusajaksi saattoi olla pitkä, jossakin puuttui tyystin kylätoiminnan tavoitteiden ja tarpeiden tuntemus tai arvostus. 5b-kaudella hankkeiden rahoituspäätökset päättyivät vuonna 1999 ohjel-

makauden sulkeutuessa, mutta kylän investointihankkeita sai toteuttaa kesään 2001 saakka.

Kun kyläohjelman kehittämishankkeet päättyivät, katkos oli ensimmäillään pari vuotta. Tehtäviinsä perehtyneet hankevetäjät hakeutuivat muihin töihin, vieden osaamisensa mennessään. Moni kylähanke vetäjä sai pysyvän työpaikan julkiselta sektorilta ja yritysalamasta. Kyläohjelman koordinaatiohanke päättyi kesällä 2000 ja kyläasiamies lomautettiin. Eteläpohjalaiset Kylät ry jatkoi uuden ohjelmakauden toiminnan valmistelua talkootyönä.

Kyläohjelma toimijoinen ja Eteläpohjalaiset Kylät ry kokosi tulevalle EU-ohjelmakaudelle kyläohjelman suunnitelman vuosina 1999–2000 ja se annettiin sitten aluekehittämisestä päättävän Maakunnan Yhteistyöryhmä MYR:n käsittelyyn syksyllä 2000.

Eteläpohjalainen kyläohjelma 1996-2000

5b-kauden kyläohjelman tavoitteiksi linjattiin 1) Aktivoidaan kylien asukkaita omaehtoisiksi kyliensä kehittäjiksi. 2) Maaseutuasuutuksen säilyminen. 3) Järjestöjen aktivointi alueensa kehittäjinä.

Kyläohjelman painopisteet olivat: kylien sisäisen ja kylien välisen yhteistyön käynnistäminen, kylien palvelujen turvaaminen ja palveluyrittäjyyden tukeminen, kylien roolin vahvistaminen elinkeinotoiminnassa ja kyläympäristön hoito.

Rahoitus: Manner-Suomen 5b -ohjelma, Kylien ja Maaseutumatkailun kehittäminen.

Kyläohjelmaan kirjattiin yhdeksi painopisteeksi kylien palvelujen turvaaminen ja palveluyrittäjyyden tukeminen. Ohjelman käynnistyttyä ei rahoitusta voinutkaan myöntää näihin hankesuunnitelmiin, vaan tuki kohdennettiin tähän tarpeeseen muiden rahoitusvälineiden kautta. Kyläohjelman hankkeet toimivat kuitenkin myös elinkeinollisten hankkeiden laatimisessa ja niiden ohjaamisessa eri rahoittajatahoille. Toimintaryhmien tuki kylien palvelujen ja elinkeinon kehittämisessä oli jo 5b-kauden alusta merkittävä, myös yksittäisiä kylän-

kehittämishankkeita rahoitettiin eri puolella maakuntaa.

Työohjelman hankkeet 1996–1999, niiden toteuttajat:

- Alahärmän kylien kehittämisohjelma (Uutta elua Alahärmän kylhin). Alahärmän kunta.
- Poweria Alavuden kyliin n:o 64. Alavuden kaupunki.
- Jalasjärven kylien kehittäminen. Jalasjärven kunta.
- Kauhavan kylien kehittämisselvitys 6795 (Kauhavan komiat kylät). Kauhavan kaupunki.
- Kuortaneen kylien kehittämisprojekti 6792. Kuortaneen kunta.
- Potkua ja pitoa Lapuan jokivarisikyliin 3857. Lapuan kaupunki, hankkeen koordinaatio ja kylien osahankkeet: Alanurmo ja Ruha, Haapakoski, Tiistenjoen Kasvun Kylien Osuuskunta, Pouttu.
- Lehtimäen kylien kehittämisohjelma 3917. Lehtimäen kunta.
- Nurmon haja-asutusalueiden kehittäminen 2133. Nurmon kunta.

- Peräseinäjoen kyläprojekti 4799. Peräseinäjoen kunta.
- Soinin kylien kehittäminen 4256, Soinin kunta.
- Tulevaisuus Teuvalla 6791. Teuvan kunta.
- Yrittäjyyttä ja hyvinvointia Töysän kyliin 1130. Töysän kunta.
- Ylihärmän kylien kehittämisohjelma 6665. Ylihärmän kunta.
- Kylien osaamisen hyödyntäminen 4868. Ylistaron kunta.
- Ähtärin kylien kehittämisohjelma 6790. Ähtärin kaupunki.
- Järvisseudun kylästrategiat 5017 (Hapenes Järvisseudun kylissä). Evijärven kunta.
- Suupohjan kylien kehittämisohjelma 5661. Suupohjan elinkeinotoimen kuntayhtymä.
- Kylätoimintakoulutus Etelä-Pohjanmaalla 1998-1999, 7365. HY/Makes, Seinäjoki.
- Kylistä Etelä-Pohjanmaan kehitystä - Työohjelman koordinaatiohanke. Eteläpohjalaiset Kylät ry.

Eteläpohjalainen kyläohjelma ALMA-ohjelmassa

Kyliä kehittämisen alueellinen työohjelma kokemuksineen loi pohjan tulevan EU-ohjelmakauden kyläohjelman laatimiselle. Kun 5b-kaudella alueviranomaiset olivat olleet keskeisesti työohjelmien kokoajina, uudella EU-kaudella tämä tehtävä siirtyi koordinaatiohankkeiden ja edunsaajaryhmien vastuulle. Ohjelman laadintatyö on kehittämisohjelmien toteuttajalle hyvä oppimisprosessi. Kylätoiminnan erityinen haaste on löytää tasapaino pitkän aikavälin kylätoiminnan edistämisen ja lyhytkestöisen, ohjelmallisen hanketoiminnan välille. Sovittelua tarvitaan myös yhteisen kehittämisteeman – ohjelmallisen kylien kehittämisen ja toisinaan siitä paljonkin eroavan yksittäisen kylän oman tavoitteen välillä. Kyläohjelman kokoaminen oli ollut keskeisesti Eteläpohjalaiset Kylät ry:n vastuulla. Merkittävä panos laatimisprosessiin saatiin kyläohjelman hankevetäjiltä, jotka toivat ohjelman kirjoittamiseen alueensa kylien tavoitteita ja avustivat ohjelmaversioiden arvioinnissa yhdessä kylien kanssa. Näin saatiin vuorovaikutteinen työtapo: kylien tavoitteet tulivat kirjatuiksi ohjelmaan ja palautteen myötä kyläohjelman tavoitteet ja sisältö saatiin samalla tehokkaasti markkinoitua kylätoimijatahoille. Tämä aikaa vievä menettelytapa mahdollisti aikanaan toiminnan ripeän käynnistymisen. Kirjoittamisprosessissa luonnoksesta annettu palaute kirjattiin ja uusi versio lähetettiin yhteistyötahoille – alue- ja paikallishallinto, oppilaitokset ja kylätoimijoiden aktiiviset toimijat – uudelleen arvioitavaksi.

Tämä luonnos lähetettiin sekä alueviranomaisille, seutukuntien että kylätoimijoiden arvioitavaksi. Saatua palautetta kirjattiin ohjelmaluonnokseen. Laatimisprosessi vie aikaa useita kuukausia, yleensä vähintään vuoden. Tämä menettelytapa on kuitenkin tuottavin lopputulemaltaan, koska se samalla

- aikaansaa uuden ohjelman sisällön markkinoinnin toimintaympäristöön ja
- mahdollistaa yhteistyökumppaneille sisällön nivomisen omiin suunnitelmiin

- sitoo kyliä ohjelman toteuttamiseen ja rahoittamiseen koska niiden tarpeet on jo kirjattuna kyläohjelmassa

Etelä-Pohjanmaan aluehallinto oli omalta osaltaan valmistautunut huolella Suomen toiseen EU-ohjelmakauden laatimalla alueellisen maaseutuohjelman, osana Manner-Suomen ALMA-ohjelmaa.

5b-rahoitteiset työohjelmat hankkeineen päättyivät kesällä 2000 ja käynnistävän ALMA-kauden (alueellinen maaseutuohjelma) kehittämisohjelmat määriteltiin Etelä-Pohjanmaalla alueellisesti toteutettaviksi teemaohjelmiksi (www.etelapohjanmaa.fi/teemat). Odotettiin päätöksiä hankkeiden rahoituksista ja muista toimintamahdoista, joille tarvittiin kansallinen käsittely ja valtion vastinrahat. EU oli käsitellyt osaltaan Suomen maaseutuohjelman ripeästi, hidastelu oli siis lähinnä kotikutoista.

Teemaohjelmille muodostettiin yhtenäiset hallintokäytännöt ja toteutusmallit työohjelmista saatujen kokemusten pohjalta. Aloitusvaiheessa teemaohjelmia oli kaikkiaan yhdeksän. Maakunnan yhteistyöryhmä MYR käsitteli ja vahvisti ohjelmat heti niiden valmistuttua. Kyläohjelma sai hyväksynnän syyskuussa 2000.

Kyläohjelman vastuuviranomainen viestitti toimijoille, että rahoitusta myönnetään heti, kun se on mahdollista. Kansallisten säädösten puuttuminen tai niiden keskeneräisyys esti kuitenkin hankkeiden rahoituspäätösten teon aina toukokuuhun 2001 saakka. Tuolloin viimein ilmeni, että kyläohjelman hanketoiminta tuleekin saamaan rahoituksen EMOTR-T:stä aiemman EMOTR-O:n sijaan. Käytännössä siis tämä keskeisin kylätoimijoiden rahoitusväline muuttui maaseutulinkeiden yritystukiin mukaiseksi ja lisäksi koko ohjelmakausi tulisi sulkeutumaan rahoituksen osalta jo vuoden 2006 alkupuolella. Seitsemän vuoden mittainen EU-ohjelmakausi – vuosittaisine rahoitusraameineen – tuli siis hyödyntää hankkeina vajaan viiden vuoden aikana.

Teemaohjelmiin nimettiin aluehallinnon vastuuviranomainen, teemaohjelman asiantuntijaorganisaatio ja vahvistettiin teemaohjelman ohjaus-

ryhmä. Koordinaattorin työnkuva muuntui teemavastaavaksi ja siihen määriteltiin yksityiskohtainen tehtäväkuvaus.

Eteläpohjalaisesta kyläohjelmasta on nyt ALMA-kauden päättyessä toteutusvaiheessaan neljäs aluehallinnon vahvistama versio. Kyläohjelman pohjana on ollut kylätoimijoiden kuuleminen. Tämä on mahdollistanut, että ohjelman linjaukset ovat aikanaan myös toteutuneet kylätoimijoiden hankkeina. Kyläohjelma hankkeineen ja toteuttajineen ei olekaan jokin ”erillinen saari” maakunnassa, vaan osa eteläpohjalaisesta maaseudun kehittämistyötä, usein samoin toimijoin. Kylähankkeissa toimivat ovat mukana monessa muussa kehittämistyössä ja paikallishallinnossa, usein yrittäjinä toimien.

On tärkeää huomioda, että yksittäinen hanke on kylätoiminnalle vain ohimenevä ponnistus ja siten vain osa kylätoimintaa. Monet toimeliaat kylät eivät ole hakeneet lainkaan rahoitusta kyläohjelmasta, jos niillä ei ole ollut investointitarvetta. Kylä ei ole ”hyvä” tai ”huono” sen vain perusteella, onko siellä meneillään EU-rahoitteinen hanke vai ei. Hankerahoitus ei ole kylälle tulon lähde, vaan sijoitus. Hankkeen hakijalta edellytetään monia ennakkotoimenpiteitä, jotka eivät kuulu hankkeen hyväksyttävien kuluihin. Tällaisia ovat esimerkiksi hankkeen suunnitteluvaiheessa sen hakemisesta päättäminen, hankkeen rahoituskulut, ennakkosuunnittelu ja kokousten järjestäminen.

Teemaohjelmien yhteistyö on tuonut kylätoimijoiden kehittämiseen vankkaa erityisosaamista. Eniten sitä on ollut tietoyhteiskuntaohjelman, matkailun ja ympäristöohjelman kanssa. Erityisesti viimeaikaista yhteistyötä on helpottanut kylätoiminnassa tehtävää ympäristövaikutusten arviointia, yhdessä kyläympäristöneuvonta-hankkeen kanssa. Kylähankkeiden YVA-arviointi on toteutunut niin juohevasti, että yksittäinen kylä ei välttämättä tätä rahoituksen edellytyksenä olevaa arviointimenettelyä ole huomannutkaan.

Toimintaryhmät kylien kehittämisessä

Kylälle likeinen ja luonteva yhteistyökumppani on paikallinen Maaseudun kehittämissyhistys, paikalliset toimintaryhmät kehittämissohjelmineen (www.uhoo.fi). Suomi on katettu 58 kehittämissyhistyksen verkostolla. Ne kannustavat alueensa toimijoita kotiseutunsa kehittämiseen.

Kehittämissyhistyksen hallinto on muodostettu kolmikantamallin pohjalte; jäsenistä kolmannes edustaa alueen asukkaita, kolmasosa yhteisöjä ja yrityksiä sekä kolmasosa julkistahoa. Yhdistyksillä on oma kehittämissohjelmansa, johon perustuen yhdistyksen hallitus myöntää tukea kehittämissankkeisiin.

Jo 5b-kaudesta monet kylät saivat rahoitusta hankkeisiinsa Leader II-rahoituksesta, Seinänaapurien Liive-

ristä ja Suupohjan Leader-ohjelmasta. Sekä kylän elinkeinojen kehittäminen että yksittäisen kylän kehittämishanke ovat olleet rahoituskohteina. Myös pienimuotoisia tutkimuksia tehtiin kylissä. Yhteistyötä on tehty peruslinjauksella, että kyläohjelma luo kylien kanssa puitteita kylän toimintaan ja toimintaryhmä luo niihin aktiviteetteja ja palveluja.

Härnänmaan–Järvisuudun alueella sekä Suupohjassa näiden rahoitusväline on tällä ohjelmakaudella Leader+. Kuusiokuntien alueella ja Seinäjoen seudulla hyödynnetään toimintaryhmytyössä alueellisen maaseutuohjelman ALMA-rahoitusta.

Toimintaryhmytyö on merkittävä yhteistyökumppani kylien kansainvälisyyden kehittämisessä. Leaderiin

kuuluu kansainvälinen toiminta ja tämä tarjoaa hyvä kanavan kylille pitää yhteyttä ulkomaihin.

Kyläohjelman asiantuntijaorganisaation hallinnossa on mukana myös maaseudun kehittämissyhistysten toimijoita – sama toisin päin – joten tieto ja osaaminen kulkee. Yhteistyö tulee entisestään tiivistymään seuraavalla ohjelmakaudella. Haasteetkin ovat mittavat: palvelurakenteen ja paikallishallinnon muutokset etäännyttävät kylien ja maaseudun palveluja. Se on kylätoiminnan haaste mutta myös mahdollisuus.

Kyläohjelman osahankkeet 2000-06

Yleistä

Eteläpohjalainen Kyläohjelma 2000–06 mahdollistaa kaikki julkiset rahoitusvälineet kylien hankkeissa ja kehittämisessä. Kuitenkin muut kuin ALMA-ohjelman EMOTR-varat (Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahasto, joka jakaantuu kahteen pilariin, O; ohjaus- ja T; tukirahastoihin) ovat hyvin vähäisesti mukana kylien hankkeissa. EMOTR-O-rahastosta, joka on EU:n rakennera-

hasto-ohjelma, rahoitetaan vain Leader-ohjelmia. Ne voivat myös toimia ALMA-hankkeita pidempään.

Kylätoiminnan kannalta katsoen kansallinen ongelma onkin sektoroitunut ja sekava valtion keskushallinto ja niiden jäsentymätön, edunsaajalle usein sattumanvarainen tuki- ja lupakäytäntö. Jos jokin hallinnonala mahdollistaisikin julkisen tuen, jokin toinen julkishallinnon sektori usein sen estää tai rajaa sitä, olipa sitten kyse

tuesta, luvasta tai molemmista. Tästä syystä kylätoiminnan mahdollisuudet vaikkapa sosiaalisten yritysten perustamiseen ovat taloudellisesti hyvin riskialttiita ja tavattoman monimutkaisia. Yritysten perustamishalusta ja palvelujen tuottamishalusta kyliä ei voi arvostella. Tässä olisi vaikkapa Saksan kyläohjelmien toiminnasta todella paljon opittavaa.

Kyläohjelma on vahvistettunakin vasta kirjallinen kehittämistavoite, visio, mihin pyritään. Vasta ohjel-

Lapuan Hellanmaan kyläyhdistyksen reitillä on toimiva laavu, jonka tekemiseen osallistuivat kaikenkokoiset kyläläiset.

man hankkeistus luo edellytykset toteuttaa kylien tavoitteita. Neuvottelujen ja sovittelujen tuloksena päädyttiin talvella 2000–01 seudullisiin osahankkeisiin ja alueellisiin erityishankkeisiin. Seudullisesti päätettiin osahankkeiden hakija- ja toteuttajatohot. Kaikki maakunnan kylät olivat kyläohjelman tuen piirissä. Menettely on ollut toimiva. Lähinnä joidenkin kehittämishankkeiden resurssit ovat olleet alimitoitettuja investointeihin nähden.

Kukin kyläohjelman hankevetäjä on laatinut katsauksen oman toimialueensa kylähankkeiden toimintaan ja arvioi myös tulevaisuuden tarpeita ja mahdollisuuksia.

Härmänmaan kyläohjelman osahanketta hallinnoi Kauhavan kaupunki, Järvisuudella hanketta Alajärven kaupunki ohjelmakauden alkupuolen, loppukaudella Järvisuudun Ammatti-instituutti JAMI, Kuusiokunnissa hanketta hallinnoi Kuortaneen kunta. Seinänaapurien (ohjelmakauden lopulla Seinäjoen Seudun yhteistyölautakunta) alueella hanke

Kyläohjelman osahankkeiden rahoitusväline

Ohjelma	Alueellinen maaseutuohjelma ALMA
Toimintalinja	Maaseutuyhteisöjen kehittäminen EMOTR-T, TL3 (Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahasto, Toimintalinja 3)
Toimenpide	Kylien kunnostaminen ja kehittäminen sekä maaseutuperinnön suojeleminen ja säilyttäminen (o)
Alatoimenpide	Paikallisyhteisöjen ja kylien toiminnan aktivointi
Teemaohjelma	Eteläpohjalainen kyläohjelma

toteutettiin Seinänaapurilautakunnan taholta, Suupohjassa ohjelmakauden alkupuolen toteuttaja oli Suupohjan Elinkeinotoimen kuntayhtymä, loppukauden ajan hanke oli Suupohjan Kehittämisyhdistyksen toteuttamana. Teemaohjelman asiantuntijahankkeen toteuttaa ja sitä hallinnoi Eteläpohjalaiset Kylät ry, Kylien ympäristöneuvoja-hankkeen toteuttaja on Lehtimäen kunta, hankkeen toimipaikkana Länsi-Suomen Ympäristökeskuksen Seinäjoen toimipiste. Alueellisen ict-hankkeen (eKylve) toteuttajana oli Vaasan yliopiston Seinäjoen toimipiste.

Koko maan kattava, Suomen Kylätoiminta ry:n hallinnoima, ESR-rahoitteinen equal-kylätaloushanke toteutettiin alueellisina osahankkeina, Etelä-Pohjanmaalla Ilmajoen maatalousoppilaitoksen toimesta. Tämän puoliaikaisena rahoitetun hankkeen rinnalla toteutettiin Kyläympäristön hoidon käytännön toteuttaminen -esiselvityshanke. Turun yliopiston täydennys- ja koulutuskeskus toteutti ALMA-alueilla Onni Muuttaa Maalle-hanketta, jonka alueellinen puoliaikainen osahanke toteutettiin Ruralia Instituutin toimesta.

Härmänmaan kylien kehittäminen

Neliapila – Härmänmaan kylien kehittämishanke 1.9.2000–31.3.2004
Neliapila II – Härmänmaan kylien kehittämishanke 1.4.2004–28.2.2006
Toteuttaja Kauhavan kaupunki, hankevetäjä Liisa Kortetmaa-Nurmi.

Taustaa

Härmänmaan seutukunta on n. 30.000 asukkaan, kahden kunnan (Alahärmä, Ylihärmä) ja kahden kaupungin (Kauhava, Lapua) muodostama seutukunta Etelä-Pohjanmaan maakunnan pohjoisosassa. Härmänmaa on nykyisin tunnettu metalliteollisuudesta, perinteisesti Häjyistään ja puukoistaan, yritteliäisyydestään ja yhteisöllisyydestään (mm. Nuorisoseuraliikkeen perustaminen).

Härmänmaan kunnat olivat kukin omalla kehittämishankkeellaan mukana edellisen 5b-ohjelmakauden aikana kylien kehittämisessä. Jokaisessa kunnassa oli joko osa- tai kokoaikainen kyläohjelman hankevetäjä kahdesta kolmeen vuoteen kestäneessä kylien kehittämishankkeessa. Hankkeiden

aikana kehitettiin kylien toimintaa edunsaajalähtöisesti, kylän oman tahdon mukaan mm. kannustamalla yhdistyksiä rekisteröitymään, laatimaan kyläsuunnitelmia jne. Kyläsuunnitelmat sisälsivät useita investointihankkeiden suunnitelmia, joista joitakin ehdittiin toteuttaa Eteläpohjalaisen Kyläohjelmaan liittyvästä, TE-keskuksen kautta tulevasta EMOTR- ja valtion rahoitusosuudesta, kuntien ja kylien rahoituksella. Suurin paine kyläsuunnitelmissa listattujen investointikohteiden toteuttamiselle jäi kuitenkin ohjelmakaudelle 2000–2006. Seutukunnan kylistä kohdistui alueen kuntiin vahva viesti; kylien kehittämistoiminnan on jatkuttava myös tulevina vuosina.

Vuonna 2000 kunnallisten kylien kehittämishankkeiden päättyessä hyvä pohja suunnitelmalliselle kylien kehittämistoiminnalle oli luotu. Kyläsuunnitelmien eriaisteisia versioita oli 35 kappaletta ja kylä-yhdistyksiksi laskettavia kylätoimintaa toteuttavia kyliä oli 46. Näistä noin 35 oli rekisteröityneitä ja näin ollen oikeustoi-

mikelpoisia, joka on EU-rahoituksen saannin edellytys.

Kyläohjelman toteuttamisessa päädyttiin vuonna 2000 seutukunnallisiin kylien kehittämishankkeisiin ja Härmänmaan kunnat olivat alusta alkaen innokkaasti mukana, aloitettiinhan hankkeen toteuttaminen seutukunnan omalla riskillä, TE-keskuksen antamalla ennakoivalla rahoituslupauksella, ilman varsinaista rahoituspäästöä.

Hankkeen painopisteet

- Kylien sosiaalinen toimivuus ja yhteistyö
- Ympäristön viihtyisyys ja toimivuus
- Kylien taloudellinen toiminta

Hankkeen tavoitteet

- Nuoret osaksi aktiivista kylätoimintaa
- Kylien järjestöllisen ja seudullisen yhteistyön edelleen kehittäminen
- Kylien asutuksen ja ympäristön viihtyisyyden lisääminen

- Kylien elinkeinollisen (taloudellisen) toiminnan kehittäminen
- Suunnitelmallisen kehittämistyön edelleen kehittäminen

Saavutetut tulokset

Kylien kehittämisen tärkein työväline on laaja-alainen ja kokonaisvaltainen kyläsuunnitelma, jonka laatimiseen on osallistunut mahdollisimman laajasti kaikki kylän toimivat. Rahoituksen saaminen kyläinvestoinnille on edellyttänyt ajantasaista kyläsuunnitelmaa. Hankkeiden aikana seutukunnassa laadittiin yhteensä 52 uutta tai päivitettyä kyläsuunnitelmaa. Alueelle on perustettu kahdeksan (8) uutta tai rekisteröitynyttä kyläyhdistystä. Rekisteröityneitä alueen 54 kylästä tai kylätoimintaa kylässään harjoittavasta yhdistyksestä oli vuoden 2005 syyskuussa 44. Eritasoisia maiseman- tai piha-alueiden hoitosuunnitelmia laadittiin 9 kappaletta (tavoite oli 10).

Alueella on ollut koko hankkeen aikana kahdeksan (8) koulua aktiivisesti mukana oman kylänsä kyläsuunnitelman laatimisessa. Näissä kylissä koulujen ja kyläyhdistysten yhteistyö johdettiin yhdessä toteutettuihin sekä koulua että kyläläisiä palveleviin investointeihin. Lapsille ja nuorille tarkoitettuja kyläinvestointeja on hankkeen aikana toteutettu yhteensä viisitoista (15) kappaletta.

Alueen kunnissa on perustettu aktiivisesti kunnittain toimivat asiantuntijaryhmät. Ne ovat kokoontuneet

1–3 kertaa vuodessa pohtimaan kehittämishankkeen toimenpiteitä ja muuta yhteistyötä. Asiantuntijaryhmät ovat toimineet myös seudullisesti yhteistyössä ja tehneet yhteisiä opintomatkoja eri puolille Suomea mm. erilaisille messuille ja seminaareihin. Paikallistuntemuksen lisäämistä hankkeessa on edistetty kokoontumalla asiantuntijaryhminä eri kylillä ja käymällä tutustumassa kylien toteuttamiin investointikohteisiin ja talkootyösaavutuksiin.

Toteutettujen kyläinvestointien avulla on työllistetty kylien nuoria kesäisin mm. kesäteatteri- ja kioskitoiminnan avulla. Lisäksi on toteutettu yhteistyössä muiden hankkeiden ja toimintaryhmän kanssa tuotteistamis- ja markkinointikoulutus.

Kyläinvestoinnit

Neliapila – Härmänmaan kylien kehittämishankkeeseen liittyen vuosina 2001–2005 kylät hakivat rahoitusta viidellekymmenellekuudelle (56) kylien investoinnille, joista viisikymmentäyksi (51) sai rahoituspäätöksen. Investointihankkeita toteutti kolmekymmentäkolme (33) eri kylää. Yhteensä näiden hankkeiden kustannusarvio oli 1.893.075,60 euroa, johon TE-keskuksen kautta tulevaa rahoitusta saatiin 594.779,03 euroa.

Hankkeet jakautuivat kunnittain seuraavasti:

Alahärmä: 12 investointia, kustannusarvioiltaan yhteensä 430.783,66

euroa, kuntarahaa niissä yhteensä 117.951,13 euroa.

Kauhava: 20 investointia, kustannusarvioiltaan yhteensä 698.559,26 euroa, kuntarahaa niissä yhteensä 205.738,62 euroa.

Lapua: 11 investointia, kustannusarvioiltaan yhteensä 312.876,42 euroa, kuntarahaa yhteensä 89.048,94 euroa.

Ylihärmä: 8 investointia, kustannusarvioiltaan yhteensä 450.856,26 euroa, kuntarahaa yhteensä 146.382,63 euroa.

Kunnat ovat suhtautuneet erittäin myönteisesti alueensa kyläinvestointien rahoitukseen ja osallistuneet kyläinvestointeihin pääosin Eteläpohjalaisen kyläohjelman rahoituksen edellyttämällä 30 % kuntarahoitusosuudella. Investointien toteuttaminen ja niihin liittyvän sosiaalisen pääoman lisääntyminen ei olisi ollut mahdollista ilman tätä kuntien merkittävää panosta.

Yhteenveto

Tavoitteena ollut kyläsuunnitelma jokaiselle kylälle ei varmasti alun alkaenkaan ollut realistinen, koska osa alueen kylistä on vielä toiminnassaan viihtyvyyden tuottamisen tasolla. Ehkä vielä innokkaampi kannustus ja ”matkasaarnaaminen” olisi nostanut kyläsuunnitelmien määrää, sataprosenttisesti tavoitteeseen ei olisi kuitenkaan päästy. Suuri saavutus kyläinvestointien osalta on se, että niitä innostuivat toteuttamaan myös

Lapuan Hirvijojoen maamiesseuran tekemän pururadan varteen rakennettiin laavu ja tulentekopaikka, johon on mukava kokoontua vaikka makkaranpaistolle. –

Kauhavan Mäki-Hannuksen asukasyhdistyksen talkoissa kuultua: ”ehkä me odotimme tänne leikkipuistoon hieman nykyaikaisempaa keinua...”

sellaiset kylät, jotka eivät vielä viime ohjelmakaudella edes uneksineet kykenevänsä sellaiseen ponnistukseen. Investointien toteuttamisen myötä tulevaisuuden haasteeksi on noussut toiminnan edelleen kehittäminen ja kylien taloudellisen toiminnan jäsentäminen.

Ruohonjuuritason toiminnan kehittämisessä on ulkopuolisen ”asiantuntijan” oltava ja edettävä ”kieli keskellä suuta”, jotta omaehtoisuus ja kehittämisen omat suuntaviivat toisaalta

säilyisivät ja toisaalta kirkastuisivat. Innostajana olen ollut fyysisesti kylien kokouksissa ja tiedottamalla hankkeen olemassa olosta ja palveluista kaikille kylän toiminnan laadusta tai aktiivisuudesta riippumatta.

Kuntien ja muiden viranomaisten suhtautuminen alueella on positiivista ja kylien toimintaa kannustavaa, haettuihin investointeihin on pieniä poikkeuksia lukuun ottamatta kuntarahat myönnetty ja maksettu. Nyt hankkeen lopussa olen huomannut

että kylien keskinäiseen yhteistyöhön ja sen lisäämiseen niin laadullisesti kuin määrällisestikin olisi pitänyt panostaa enemmän. Kylillä on paljon osaamista ja tietoa jota voisi hyödyntää koko kunnan tai seutukunnan parhaaksi kohtalaisen pienellä työllä. Asennemuutos onkin ehkä suurin este yhteiselle vaikuttamiselle.

Tekemätöntä työtä ja jakamatonta osaamista, myös kylien keskinäistä, jää vielä tämänkin hankkeen jälkeen, joten työ jatkuu.

Järviseudun kylien kehittäminen

Hapenes II – Järviseudun kylien kehittämishanke ajalla 22.1.2001–30.9.2004.

Toteuttaja Alajärven kaupunki. Hankevetäjä Kirsi-Maria Saarinen.

Hapenes III – Järviseudun kylien kehittämishanke ajalla 1.9.2004–28.2.2006.

Toteuttaja Järviseudun Ammatti-instituutti JAMI. Hankevetäjä Eila Salimäki.

Järviseudun seudullisen kylienkehittämishankkeen alueeseen, Järviseudun seutukuntaan kuuluvat Alajärvi, Evijärvi, Korttesjärvi, Lappajärvi ja Vimpeli. Järviseudulla asuu n. 11 % Etelä-Pohjanmaan väestöstä, noin 22 000 asukasta. Kyliä Järviseudun viidessä kunnassa on 50.

Seutuyhteistyö on Järviseudulla jo perinteistä. Sitä ohjaa kuntien laatima yhteistyösopimus. Ylintä päätäntävaltaa seutukunnassa, siis myös hankkeiden osalta käyttää Järviseutuneuvosto. Edellisellä EU-ohjelmakaudella Järviseudulla oli toiminut koko seutukunnan kattava Hapenes – Järviseudun kylien kehittämishanke. Toiminnan aikana hanke osoittautui todella tarpeelliseksi Järviseudun kylien kehittämisessä. Uudelle EU-ohjelmakaudelle lähdeittiinkin ajatuksin, että kylien kehittämistyö jatkuu periaatteeltaan samanlaisena, mutta kylienkehittämistyötä syvennetään ja siitä tehdään entistä tavoitteellisempaa.

Hankkeen nimi päätettiin tunnetavuutensa vuoksi säilyttää samana myös tällä ohjelmakaudella käynnistyvissä hankkeissa. Järviseudulla on kuluneen 2000–06 EU-ohjelmakauden aikana toteutettu kahta kyläohjelman seudullista osahanketta.

Hapenes - Järviseudun kylien kehittämishanke

Ensimmäinen ALMA-kauden Etelä-pohjalaisen kyläohjelman seudullinen kehittämishanke käynnistyi Järviseudulla 1.5.2001 ja sitä hallinnoi Alajärven kaupunki. Hankevetäjänä toimi tuolloin Kirsi-Maria Saarinen ja hänen kanssaan osan hankekaudesta Marja Vainionpää, jonka tehtäväalueena olivat kyliin laadittavat maisemanhoitosuunnitelmat.

Painopistealueet

1. Edunsaajalähtöisen kehittämismallin omaksuminen, nuorten ja lasten sitouttaminen mukaan kylätoimintaan
2. Kyläympäristön viihtyisyyden ja toimivuuden kohentaminen
3. Kylien sosiaalisen toimivuuden lisääminen
4. Paikallisen kulttuurin vaaliminen

Hankkeen tuloksena kylien kehittämisuunnitelmia laadittiin tai päivitettiin yhteensä 28 kylässä ja niiden osana kylän maisemanhoitosuunnitelmia laadittiin kuusi kappaletta. Niiden työstämisessä hyödynnettiin Järviseudun Ammatti-instituutin ympäristöosaamista ja asiantuntemusta. Ympäristöhankkeiden käynnistämisen suunnitelmien pohjalta on aikaa viedä, joten niiden toteutus tapahtuu myöhemmin.

Kylien toteuttamia kyläinvestointihankkeita oli 25 kappaletta, joista oli toteutunut 13 kohdetta hankkeen päättyessä. Kyläinvestointien yhteisarvo oli 774.972 euroa.

Hankkeen tuloksena myös kylän asukkaiden osallistuminen kylätoi-

mintaan lisääntyi, sillä talkootyön osuus oli kylien investointihankkeissa kaikkiaan 6,5 henkilötyövuotta.

Hapenes III - Järviseudun kylien kehittämishanke

Hapenes III -hanke jatkoi seudullista Järviseudun kylien kehittämistyötä 1.9.2004 alkaen. Hankkeen rahoitusta haki ja sitä toteutti JAMI-Järviseudun ammatti-instituutti ja hankevetäjänä toimi hankkeen loppuun saakka Eila Salimäki.

Hapenes III – Järviseudun kylien kehittämishankkeen painopistealueet ja niiden toteutuminen hanketyön aikana.

1. Ympäristö

Valmiiden kylien maisemanhoitosuunnitelmien toteuttaminen kohteiden hankkeistamisen avulla. Suunnitelmien laadinta edisti kylissä myös yleistä ympäristötietoisuutta.

Järvien ja rantojen kunnostushankkeiden tuloksena kohentui vesistöjen tila ja maisemallisesti ympäristö kohentui huomattavasti. Monia ympäristö- ja kylämaisemasuunnitelmia jää odottamaan tulevia rahoitusmahdollisuuksia.

2. Kylätalous

Hankkeen aikana toteutettiin kylätaloustalutusta ja kylän palveluiden markkinointikoulutusta.

Tämä oli hyvin ajankohtaista ja tarpeellista, koska lukuisat kyläinvestointikohteet valmistuttuaan kaipaavat jättevää, ammattimaisempaa otetta kylän palvelujen tuottamisessa

ja suunnitelmallisuutta myös kylän talouden hoidossa. Oppia Järvisuodun kylien palvelutuotannon kehittämiseen haettiin tutustumalla muiden eteläpohjalaisten kylien toimintaan. Opintomatkan kohteina olivat Jalasjärven Koskue, Nummijärven palvelukoti Kauhajoella ja Ruonan kylätalo Rinkiranta Kuortaneella.

3. Verkostoituminen

Aktivoitiin kyliä tiedottamiseen, mm. laatimaan kylän omia Internet-kotisivuja ja järjestettiin tähän toimintaan koulutusta sekä ohjausta. Kotisivut toteutti koulutuksen aikana kuusi kylää.

Kannustettiin kyliä yhteistoimintaan toisten kylien kanssa sekä aktivoitiin kyliä kuntakohtaisten kyläsuunnitelmien laatimiseen. Evijärvi oli ensimmäinen seudun kunnista, joka lähti laatimaan kuntakohtaista kyläsuunnitelmaa.

Kuntakohtaiset asiantuntijaryhmät ovat kokoontuneet säännöllisesti kaikissa kunnissa. Näissä tapaamisissa kylien ja kuntien nimeämät edustajat sekä Hapenes-hanke vaihtoivat tietoa ja antoivat toisilleen kokemuksia ja asiantuntija-apua.

Kunnittaiset kylien asiantuntijaryhmät yhä enenevässä määrin arvioivat kylien kehittämistarpeita, antoivat toisilleen opastusta sekä kokemuksia vaihdettiin.

Varsin hitaasti alkanut kylätoimikuntien rekisteröityminen on alkanut

edetä. Se on edellytys kylän oikeustoimikelpoisuuden saamiseksi.

4. Nuoret

Ongelmalliseksi osoittautui toistaiseksi nuorten saaminen mukaan kylän toimintaan. Nuoria on kuitenkin osallistunut innolla kylähankkeiden käytön toimintaan, talkootyö-hön.

5. Investoinnit

Hapenes III-hankkeen aikana keskeisenä tehtävänä oli keskeneräisten kylien investointihankkeiden loppuunsaattaminen ja kylien avustaminen hankkeiden paperitöiden avustamisessa niiden eri vaiheissa. Aktivoitiin kyläläisiä varautumaan uuteen EU-ohjelmakautteen ja suunnitelmallisempaan kylien kehittämiseen ja huolelliseen hankkeiden ennakkosuunnitteluun.

Kylänkehittämissuunnitelmien laatimiseen annettiin ohjausta ja koulutusta sekä aktivoitiin kyliä valmistautumaan uuteen ohjelmakautteen myös saattamalla ajan tasalle tai laatimaan omat kylien kylänkehittämissuunnitelmat ja niiden osana maisemanhoitosuunnitelmat.

Hankkeen aikana uusia kylänkehittämissuunnitelmia laadittiin yksi ja päivitettiin kymmenen.

Uusia investointirahoituspäätöksiä oli kolme kappaletta, joiden kustannusarviot yhteensä 78.710 euroa.

Kylien investointikohteita valmistui hankkeen aikana yhteensä 15 kappaletta.

Yhteenvedo 2000-2006 ohjelmakaudesta

Kokonaisuutta tarkastellen kylien investointihankkeilla on ollut merkittävä vaikutus alueen kylien kehittämistyössä. Sen lisäksi, että kylien viihtyisyyttä on lisätty ja toiminnallisia esteitä on poistettu, ne ovat tuoneet myös matkailullista lisäarvoa monien nähtävyyksien, patikkareitistöjen, liikunta- ja vapaa-ajanviettopaikkojen rakentamisen ansiosta ja lisänneet siten harrastusmahdollisuuksia kylän asukkaille ja paikkakunnalla vierailevien matkailijoiden käyttöön.

Parhaimmillaan hankkeet ovat olleet oivallinen esimerkki siitä, miten kylät ja kunta yhdessä voivat kehittää palveluja myös koko kotikunnan imagon nostamiseksi.

Kylien tuloksellisesta toiminnasta ovat hyvinä toiminnallisina esimerkkeinä mm. Vimpelin Sääksjärven Palvelutalo, joka kyläläisten toimesta rakennettiin edellisen ohjelmakauden aikana. Vanha kansakoulu, joka toimi terveystalonakin, remontoitiin vanhusten tukiasunnoksi ja kylätaloksi. Toiminta palvelutalossa on kehittynyt pitkäjänteisen ja määrätietoisen työn tuloksena ja on mitä ilmeisintä, että tulevaisuudessa palvelutalon lisätilan rakentaminen tulee ajankohtaiseksi.

Esimerkiksi soveltuva kohde on myös Tarvolan kylän pienpuhdistamo Lappajärven länsirannalla. Kylään on rakennettu pienpuhdistamo, jota kylä käyttää veden laadun kohentamiseksi. Puhdistamon rakentamista rahoitti

Lappajärven kylissä on oltu aktiivisia. Karvalan kylätalo on remontoitu. Kärnän saaren kiertävän reitin varteen rakennettiin taukopaikka.

EU:n Life Environment-rahaston Lap-pajärvi Life-hanke, jota toteutti Länsi-Suomen ympäristökeskus. Kunnat olivat myös mukana hankkeessa. Uuden tyyppisistä yhdistyksistä mairittakoon Lakeaharjun asukasyhdistys.

Sen jäsenistä monet ovat vapaa-ajan asukkaita. Yhdistyksen toiminta kattaa laskettelukeskuksen ympäristön. Asukasyhdistyksen toiminta on erittäin vireää, he hyödyntävät internetiä toiminnassaan ja toteuttavat myös laa-

timaansa ympäristösuunnitelmaa. ALMA-ohjelmakauden hanketoiminta Järvisseudulla päästiin aloittamaan vasta 1.5.2001 ja näin ollen toiminta paljolti elää vasta noususuhdannetta.

Kuusiokuntien kylien kehittäminen

Kuuskylät – Kuusiokuntien kylien kehittämishanke 1.7.2000–31.12.2003. Kuuskylät II – Kuusiokuntien kylien kehittämishanke 1.1.2004–28.2.2006.

Toteuttaja Kuortaneen kunta, hankevetäjät Asko Sippola ja Heidi Selö.

Taustaa

Kuusiokunnat sijaitsee Etelä-Pohjanmaan kaakkoisosassa ja muodostuu Alavuden, Lehtimäen, Kuortaneen, Töysän, Soinin ja Ähtärin kunnista/kaupungeista. Seutukunnassa asuu noin 30.000 asukasta. Seutukunnan pinta-ala on 3 410 m², joista vesistöä 229 m². Vuonna 2000 Kuusiokunnissa arvioitiin olevan noin 70 kylää.

Kuusiokunnissa oli 5b-kaudella ollut kuusi kunnittain toteutettua kylienkehittämishanketta, jotka olivat tehneet suunnitelmia ja selvityksiä kylien toiminnasta ja toiveista. Kyläinvestointeja oli suunniteltu ja niitä runsaasti toteutettukin. Kylät olivat toimineet pääsääntöisesti vain oman kunnan kylien kesken. Yhteistyö seutukunnallisesti oli hyvin vähäistä. Kylät olivat vuonna 2000 Kuuskylät-hankkeen käynnistyessä aktiivisia, jonka johdosta myös seutukunnalliselle kehittämistyölle oltiin valmiita. Toisaalta seutukunnallisen hankkeen toteuttamisen suhteen oltiin osittain epäileviäkin. Kylien kehittäminen oli seutukunnassa ensimmäisiä seutukunnallisen yhteistyön malleja.

Toiminta

Kuusiokuntien seutukunnallisen kylienkehittämishankkeen hankevetäjä Asko Sippola, joka toimi tässä tehtävässä 1.7.2000–30.4.2005. Kylien kehittäminen henkilöityi häneen ja hän saikin kyläläiset vakuuttumaan kyliä kehittämistoiminnan merkityksestä. Seutukunnallista kyläohjelman osahanketta Kuusiokunnissa hallinnoi Kuortaneen kunta.

Kuuskylät -hanketta toteutettiin 1.7.2000–31.12.2003. Sen aikana laadittiin tai päivitettiin uudelleen Kuusiokuntien 60 kylään 55 kyläsuunnitelmaa. Niihin pyrittiin kirjaamaan pitkäjänteisesti kylien kehittämisideat, joista sittemmin muodostettiin toteutuskelpoisia investointihankkeita. Investointisuunnitelmien rakentaminen yhdessä kylien kanssa olikin yksi merkittävimmistä hankkeen tehtävistä.

Toinen merkittävä tehtävä hankkeella oli informaatiokanavien rakentaminen ja kehittäminen kylien ja kuntien välille. Hanke rakensi omat Internet-sivut, josta kylät saivat eväitä hankkeiden toteuttamiseksi. Sivulta näkyi myös kaikki eteläpohjalaiset kylien investointihankkeet kustannusarvioineen. Hankkeen aikana koottiin myös kattava yhteystietokanta kylillä toimivista henkilöistä.

Kuuskylät II- hanke sai rahoituksen ajalle 1.1.2004–28.2.2006, jolloin jatkettiin vilkasta kylien investointien toteuttamista. Tällöin hankevetäjästä tuli yhä enemmän kylien ja viranomaisten välinen neuvottelija. Investointihankkeiden kirjokin monipuolistui, kun kylille ”heidän kielellään” selvitettiin kyläohjelman rahoituksen mahdollisuudet. Samanaikaisesti kylien aktiivista kehittyä seutukunnan kehittämisasioiden asiantuntijoita. Kunnittaiset kylien asiantuntijaryhmät enenevässä määrin arvioivat seutukunnan kehittämistarpeita.

Kylien kehittämishanke on ollut aktiivisesti mukana kannustamassa kyliä jatkamaan kylien tulevaisuuden suunnittelua. Hankkeen loppupuolella on seutukunnan kyläläisiä ja päättäjiä informoitu ja evästetty kuntakohtaisen kyläsuunnitelman toteuttamiseksi tulevaisuudesta. Tämän lisäksi hanke oli aktiivisesti markkinoimassa kylätalouuskoulutusta.

Kuusiokuntien kylien kehittämishankkeet ovat elinkaarensa aikana

pyrkineet aktiivisesti kehittämään elinolosuhteita Kuusiokuntien alueella. Tätä tavoitetta varten hanke on ollut tiiviisti mukana koko seutukuntaa kehittävässä toiminnassa. Näistä ehkä mainittavimpia on ICT-teknologia (tietoverkot ja niiden palvelut) ja reitistöhankeisiin osallistuminen niiden suunnitteluvaiheesta lähtien. Hanke on aktiivisesti osallistunut myös kylien maisemanhoitoon liittyvien suunnitelmien tekoon. Näistä mainittavimpina on Kuortaneella kaksi kattavaa kylän maisemanhoitosuunnitelmaa, jotka tehtiin maakunnallisina pilotteina.

Painopisteet

Vuosien 2000–2006 kylähankkeen painopisteitä ovat olleet Kuusiokunnissa

- Asiantuntijoiden ja toimijoiden kartoitus ja koulutus
- Kyläsuunnitelmien laatiminen ja päivittäminen
- Yhteistyöverkoston luominen kylien, kuntien ja seutukuntien välille
- Ympäristön/kylämaiseman hoidon ja kunnostamisen tietotaidon hankkiminen
- Kylien omaehtoisen aktiviteetin lisääminen
- Edunsaajalähtöisen kehittämismallin omaksuminen
- Elinympäristön siirtäminen tuleville sukupolville myönteisempänä
- Seudullisen osaamisen kanavointi ja yhteistyö
- Kylien asutuksen ja toimivuuden säilyttäminen
- Mallista oppimisen käytännöt
- Kylien sisäinen tiedotus
- Kesäasukkaiden aktivoiminen mukaan kylätoimintaan.
- Kyläkoulut mukaan kylän kehittämistoimintaan
- Maisema, asuminen ja maaseutualueiden yhdyskuntarakentaminen
- Kylätoiminnan toteuttaminen
- Palvelut
- Yhteistyö
- Ohjelmaperustaisen kehittämistyön omaksuminen

Etäämmällä oleva pienikin kylä voi olla hyvin aikaansaava, kuten Soinin ja Ähtärin rajalla oleva Vehun kylä on. Tässä entisöidään myllyä.

Hankeen laadullisia tuloksia

Kylätoiminta on muodostunut pitkäjänteiseksi, kyläyhdistykset eivät enää ”puuhastele” satunnaisesti, vaan ovat varteenotettavia palveluiden tuottajia seutukunnalla. Kylillä on 58 rekisteröitynyttä yhdistystä, joista suurin osa omistaa myös kiinteää omaisuutta ja kerää tuloja toimintaansa.

Hanke on toteuttanut maisemanhoitosuunnitelmat Ruonan ja Mäyryn kyliin. Tulevaisuudessa voidaan näistä ottaa muille kylille malleja.

Hanke on ollut mukana kehittämässä pitkäjänteisen suunnitelman pohjaa kuntakohtaisesta kyläsuunnitelmasta, joka varmistaa sekä kylille että kunnille pitkäjänteistä yhteistyötä.

Kylät ja kyläläiset avustavat auliisti toisiaan, jakavat taitoja ja kokemuksia, myös säädöksiin liittyvissä asioissa, perinteisen talkootyön lisäksi.

Hankeen määrälliset tulokset

Hanke on avustanut kyliä toteuttamaan kaikkiaan 82 investointihanketta, joiden kustannusarvion keskiarvo on 57.400 euroa. Kyläsuunnitelmia laadittiin/päivitettiin kaikkiaan 56 kpl.

Yhteenveto

Kuusiokuntien alueen kylät ovat tiedostaneet, että kukaan muu ei edistä yhtä hyvin heidän asiaansa kuin ne itse ja tuntevat parhaiten omat tarpeensa ja tahtonsa. Kyläläiset ovat oivaltaneet asemansa aktiivisina tekijöinä, myös tulevaisuudessa.

Hanke on onnistunut toimimaan edunvalvojana, kehittämisen aktivoijana, innostajana, tiedottajana sekä neuvottelijana niin, että kylien ja kehittämishankkeen välille on muodostunut selkeä työnjako. Kylät ovat ottaneet seutukunnallisen kyläohjelman osahankkeen yhteistyökumppanikseen sekä osanneet hyödyntää heille tarjottuja palveluja.

Kylät ovat sitoutuneet oman toiminnan kehittämiseen niin, että ne ovat realistisia tehtyjen investointien suhteen ja suunnittelevat oman toimintansa kylän voimavaroihin sopivaksi. Tämä seikka ei kuitenkaan aina huomioi kunnallista päätöksentekoa, joten ollaankin käynnistetty ajatus myös kuntakohtaisen kyläsuunnitelman tekemiseksi. Kyläläiset ovat tiedostaneet asemansa suhteessa kuntien päätöksentekoon ja hankkeiden kuntarahoitukseen.

Kylien toiminta on lähes täysin riippuvainen vapaaehtoistyöntekijöistä. Talkoilla saadaan ideoita kylien kehittä-

tämiseksi, mutta vapaaehtoisten työpanos ei pelkästään riitä toteuttamaan kehitysideoita käytännön toimiksi.

Julkisella rahoituksella on nyt saatu Kuusiokuntiin rakennettua puitteet, joihin pitäisi kehittää toimintaa nykyisen toiminnan lisäksi. Vain nyt tehtyjen investointien käytön tehostamisella saadaan kyliin lisää elinvoimaa ja sitä kautta pidetään maaseutua edelleen asuttuna.

Kylien kehittäminen myös jatkossa riippuu siitä, miten nyt hyödynnetty ulkopuolinen rahoitus tulee järjestymään. Kyläläiset ovat oppineet hyödyntämään järkevästi rahoitusta heidän oman toimintansa kehittämiseksi. Mikäli ulkopuolista rahoitusta ei jatkossa saada, kylätoiminnan kehittyminen ainakin osittain pysähtyy ja kylätoiminta taantuu.

Toimet, jotka on aikaansaatu kyläohjelman tuella tällä EU-ohjelmakaudella Kuusiokunnissa, on hyvä avaus kylien omaehtoisen toiminnan kehittämiseksi. Kyliin kohdistuva tuki – niin osaamisessa kuin investointien tukemisena – on avannut kyläläisten silmiä ja opettanut heidät toimimaan omaksi parhaakseen. Kehitystyö on vielä kesken, sillä monista kylätoiminnasta ”puuttuu liha luiden ympäriltä”, jota toivottavasti saadaan samantyyppisellä toiminnalla kehitettyä jatkossakin.

Seinänaapurien/ Seinäjoen seudun kylien kehittäminen

Seinänaapurien kylien kehittämishanke 1929, 1.10.2000–30.6.2004

Meininkiä kyliin – Seinäjoen Seudun kylien kehittämishanke 1.4.2004–28.2.2006.

Toteuttaja Seinäjoen seudun yhteistyölautakunta, hankevetäjä Anja Uhlgrén.

Taustaa

Seinäjoen Seutu muodostuu Seinäjoen ja Kurikan kaupungeista sekä Ilmajoen, Jalasjärven, Nurmon ja Ylistaron kunnista. Peräseinäjoen kunta yhdistettiin hankkeen toiminta-aikana Seinäjoen kaupunkiin. Seudullinen yhteistyö on organisoitu Seinäjoen Seudun yhteistyölautakunnalle. Seinäjoen Seudun alueellista yhteis- ja kehittämistyötä on toteutettu jo 1990-luvun alusta lähtien. Seutukunnan alueella asuu noin 83.000 asukasta. Toiminnallisesti alue muodostuu kahdesta EU-ohjelma-alueesta, Tavoite 2- ja siirtymäkauden tukialueista.

Kylien kannalta lähtötilanne oli tämän toimikauden alussa, että Ilmajoki ja Kurikka eivät olleet aiemmalla 5b-ohjelmakaudella Kyläohjelman rahoittamassa kehittämistoiminnassa useimpien muiden kuntien tavoin. Kyläsuunnitelmia tai oikeuskelpoisia kyläyhdistyksiä niissä ei ollut montakaan. Muissa kunnissa oli toimineet kuntakohtaiset kyläohjelman hankkeet kylien toimintojen nostamiseksi, kyläsuunnitelmien tekemiseksi ja hanketoiminnan alkuun saattamiseksi. Vuoden 2001 alkupuoliskolla, kyläohjelman seudullisen kehittämishankkeen käynnistämisen yhteydessä, aloitettiin Ilmajoella kartoittaa kylien toimintoja ja valmistella kyläsuunnitelmia, kun muualla oli kylien investointihankkeiden valmistelu oli jo täydessä käynnissä. Kurikka oli toiminut suunnitelmissa nopeasti sillä välin, kun ALMA-ohjelmakauden käynnistyminen viivästyi.

Toiminta

Alkuvuosien toiminnan painopiste oli kylien suunnitelmien toteuttaminen ja kylien toimintaesteiden poistamiseksi investointihankkeiden valmistelut sekä niiden toteuttaminen eli

kyläläisten toimesta tehtävä, valtava hankkeiden taustatyö käynnistyi. Kehittämishankkeen tehtävänä oli antaa ohjausta, tukea ja konkreettista apua näiden toimintojen erilaisissa vaiheissa. Lisäksi kylissä, joissa oltiin kylätoimintaa vasta aloittamassa, perustettiin tai rekisteröitiin kyläyhdistyksiä ja laadittiin kyläsuunnitelmia. Nämä viime mainitut tahot pääsivät hankevaiheeseen 1,5–2 vuoden viiveellä muihin verraten.

Painopisteinä ovat olleet kylien viihtyvyyteen vaikuttavat asiat, kulttuuriperinnön vaalimiseen, säilyttämiseen sekä kylämaisemaan ja ympäristöön liittyvät toimet ja hankkeet. Kylissä tehtiin useiden toimijatahojen yhteistyönä hankeryppäitä, jotka toteutettiin sitten yhdessä, yhteisten päämäärien saavuttamiseksi.

Rahoitusta haettiin kaikkiaan 115 kylälihan hankkeeseen. Viimeisimmät tukipäätökset on saatu vuoden 2005 joulukuussa. Kylien hankkeilla on niiden toteutuksen kannalta paineita saada kaikki valmiiksi helmikuun loppuun 2006. Hankkeiden valmistuminen jää ohjelmakauden sulkemisen viime hetkiin yli 20 kylän hankkeella.

Alkuvaiheen päätavoite oli saada kylien erilaiset toiminnalliset valmiudet lähes samalle tasolle, kyläsuunnitelmat kattamaan kaikki toiminnalliset kylät. Jäsentynyt hanketoiminta tapana toteuttaa kylien kehittämistä ja ottaa

itsenäisesti vastuuta kyläyhteisön hyvinvoinnista ja viihtyvyydestä. Eräänä tavoitteena oli myös hyvistä malleista oppiminen. Kylistä, joissa vasta aloitettiin virittelemään kylätoimintaa järjestelmällisemmin, käytiin tutustumassa toimintaan pidemmälle ehtineiden luona. Tavoitteena oli myös tuottaa malleja muiden hyödynnettäviksi. Samoin järjestötoiminnan perusteiden, talousasioiden ja yhdistysten roolista verotuksessa ja työnantajana jaettiin kyliin tietoa yhdessä Eteläpohjalaisen kyläohjelman toimijoiden, Kylätaloushankkeen ja Seinäjoen Seudun Kehittämisyhdistyksen kanssa.

Eteläpohjalaiseen kyläohjelmaan kuuluvaan, ALMA-ohjelmakauden loppupuoliskon seudullisen kehittämishankkeen, Meininkiä kyliin -hankkeen aikana uusien kyläinvestointien lisäämistä jo hillittiin ja toiminnan painopistettä siirrettiin aloitettujen investointihankkeiden loppuun saamiseksi. Kylien yhteistyö ja talousasiat sekä kylien palvelutuotanto yhdessä maisemanhoidon kanssa nousivat painopisteiksi. Nämä puhuttivat ja teettivät töitä eri puolilla aluetta. Viimeisten kuukausien aikana mm. Ilmajoella heräsi ruususen unestaan 4–5 uutta kylää toimimaan kyläkoulujensa lakkautuksen innostaessa kyläläisiä pohtimaan yhdessä kylänsä tulevaisuutta.

Viimeisen puolentoista vuoden tavoitteena on ollut uudenlaisten toiminta-

Kurikan Autionmaan sauna on idyllisessä ympäristössä.

mallien löytäminen kylien kehittämiseen. Kylien toimiminen taloudellisina toimijoina ja näiden palvelurakenteen ja tarpeiden kartoittaminen, mm. asukaskohtaisten kyselyjen kautta. Lisäksi selvitettiin kuntien näkemys kylien mahdollisesta palvelujen tuottamisesta. Uhka vai mahdollisuus?

Toimintatapana on pidetty asukaslähtöistä toimintatapaa, jolla on tunnetusti parhaat onnistumisen mahdollisuudet. Tavoitteina oli hyvien toimintamallien levittäminen ja julkaiseminen. Hankkeen vaikutuksista on otettu selkoa sosiaalisen tilinpidon kautta haastatteleamalla lähes puolet investointihankkeiden vastuuhenkilöistä. Samalla on kerätty kylien tavoitteita tulevalle toimintakaudelle. Yhteisöt yrittäjinä -teeman mallia ja sen soveltamista kyliin haettiin kehittämishankkeen työnä ja asiantuntijatyö ostettiin toimintaryhmän rahoituksella opinnäytepörsseistä. Ruotsista saatua mallia apuna käyttäen on yhteen kylään käynnistynyt laaja palvelutuotanto kyläyhdistyksen kautta. Käynnistyneen toiminnan laajuuden vuoksi on kyläyhdistys perustanut oman osakeyhtiön. Kunnan tuki tälle toimivalle yhteistyölle oli erittäin merkittävä. Kauhajoelta tuli lisäksi yksi mukaan haluava kylä, joka oli mukana opinnäytepörsin kautta ja kehittämishankkeen ulkopuolisessa ohjauksessa. Itämään jäi kahdessa tapauksessa suunnitelma, joista varmasti kuullaan myöhemmin.

Tuloksia

Kylähankkeen vaikutuksesta on saatu kyliin syntymään valtavasti uudenlaista toimintaa. Hankkeen kautta valmistui sosiaalinen tilinpäätös, jossa selvitettiin alueen kylähankkeen kautta tehtyjen investointien vaikutusta kylissä. Kysely tehtiin 45 investointihankkeen vastuuhenkilölle (115 hankkeesta). Hankkeet olivat haastatteluhetkellä yhtä lukuun ottamatta valmiita. Tuloksista kävi ilmi, että investointien vaikutuksesta on syntynyt lähes 130 uudenlaista toimintamahdollisuutta. Yllättävintä oli, että investointien vaikutuksesta syntyi myös kuusi uutta yritystä, investointikohteisiin on rakennusvaiheen jälkeen työllistynyt 66 henkilöä. Uusia harrastusmahdollisuuksia syntyi 100. Kylien ja eri järjestöjen yhteistyö jäi toimintaan alkutilanteeseen verrattuna kaksinkertaisena. Hankkeet synnyttivät uusia suunnitelmia ja hankkeita 80 kpl. Kyselyssä ei ollut mukana aikai-

semmin mainittu yhteisön yritys. Kylien osaamistason voidaan sanoa nousseen huomattavasti, samoin osalle on saatu heräämään myös tietoisuus, että yhteisö voi itse ryhtyä toimintaan ja ottamaan vastuuta oman kylän palvelutarpeiden tyydyttämisestä. Näin voidaan työllistää paikallisen alueen henkilöitä ja yrityksiä. On kuitenkin todettava, että alueella on myös kyliä, joissa on totuttu vain odottamaan valmista ja saamaan kunnan toimesta kaikki tarvittava. Näissä kylissä omaehtoisuus ja kylän kehittäminen junnua paikoillaan. Mikäli näissä kylissä ei rivakasti herätä, on vaara jäädä taantuvien kylien joukkoon.

Määrällisistä tuloksista voi todeta, että Eteläpohjalaisen kyläohjelman mahdollistaman rahoituksen sai 115 hakemuksesta 102 kylän hanketta. Kolme siirrettiin toimintaryhmän rahoitettavaksi, viisi tuli hylätyksi ja seitsemän perui hakemuksensa. Kylien investointihankkeet ovat ALMA-kauden rahoituspäätöksinä Seinäjoen seudulla yhteensä neljä miljoonaa euroa. Siitä on julkisen rahoituksen osuus 60 prosenttia ja yksityinen rahoitus 40 prosenttia, siis 2,4 miljoonaa euroa.

Määrälliset tulokset:

Kehittämishanke oli mukana ja apuna, kylien toteuttaessa asiat:

- kyläsuunnitelmat, uusia ja aiempien päivityksiä 80 kpl
- kylän maisemanhoitosuunnitelmia 2
- korjattiin /kunnostettiin rakennuksia 41 kpl 5 741 m²
- uusia rakennettiin 54 kpl 4335 m²
- erilaisia kenttiä/alueita rakennettiin ja kunnostettiin 11 kpl, 12,75 ha
- polkuja reittejä, ratoja 11 kpl, 50,5 km
- vesijohdot 2 kpl, 3,5 km
- lämpökeskusten korjauksia 2
- jokivarsien kunnostus 3 kpl, 50 km.
- pari kalustehankintaa ja yksi tuulimyllyn korjaus

Kehittämishanke toimi toteuttajana:

- cd:n tuottaminen kylän toimintamallista
- kehittämishanke valmistanut/toteuttanut lisäksi 4 erillistä hanketta (ympäristönhoidon aakkoset, meidän Kyrönjoki, yhteisöt yrittäjinä ja palvelut kylässä kyläläisille)
- opinnäytepörsin tuella tehtiin selvitys kylien yhteisöyrittämiseen kiin-

- nostuneiden kylien valmiuksista
- sosiaalisen tilinpidon ja tilinpäätöksen investointien vaikutuksesta ja oli toisena tekijänä Liiverin hyvinvointihakkeista tehdyssä sosiaalisessa tilinpidossa
- oltu yhtenä osana Hyvä Seutu-lehtien tuottajana

Kylätoiminta kattaa koko kylän horisontaalisen kehittämisen ja toiminta on sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävällä pohjalla. Arvio on suoritettu vain tämän ohjelmakauden ajalta ja kyläohjelman osahankkeen näkökulmasta, joten kylien toiminnallinen aktiivisuus voi olla suurempaa, mikä ei näy tässä kehittämishankkeessa.

Yhteenvedo: katse tulevaan

Kokonaisuutena toiminta kylissä on ollut vilkasta ja monipuolista. Paljon ehdittiin tehdä, mutta tehtävää ja tarpeita jäi myös tulevien aikojen varalle. Sosiaalista tilinpidon kartoitusta tehtäessä kyseltiin samalla tulevista tarpeista. Kylissä toivottiin seudulliselta tasolta apua useissa käytännön toteutuksiin liittyvissä asioissa. Hankevetäjältä odotettiin vielä enemmän läsnäoloa myös toteutusten eri vaiheissa, käytännöllisten asioiden ja paperiasioiden ohjaamisessa ja perään katsojana. Samoin toivottiin, että henkilön tulisi olla helpposti lähestyttävä. TE-keskus koettiin usein liian kaukaiseksi ja kankeaksi. Tulevaisuuden haasteita mietittäessä tulee voida kannustaa kyliä edelleen vahvasti omatoimisesti ottamaan vastaan ja vastuuta kylän kokonaisvaltaisesta kehittämisestä. Kohteena voisikin olla esim. nuo 2–3 toiminnallisella tasolla (ks. liite Kylätoiminnan tasot) olevat kylät. Maaseutu tulisi voida säilyttää monipuolisesti asuttuna ja kehittyvinä alueena. Kylien sisäisten rakenteiden vahvistaminen ja pienimuotoisten toimintojen mahdollistaminen tulisi sallia maaseudun suurten yksiköiden rinnalla. Yhteistoiminnan ja yhteisöllisyyden tulisi vaikuttaa myös meidän kaikkien identiteetin kirkastamiseen ja voimistamiseen. Yhteisen tavoitteen kautta voidaan laajentaa ja monipuolistaa maaseudun elinvoimaisuutta, työpaikkojen luomista ja turvallista asumista. Tulevan ohjelmakauden aikana mitä ilmeisimmin tapahtuvien kuntarakenteiden muutosten ei välttämättä tarvitse vaikuttaa kylien palvelujen heikkenemiseen. Tämä edellyttää kuitenkin kylissä kasvavaa valveutumista ja rohkeutta omaehtoiseen työhön.

Suupohjan kylien kehittäminen

Maaseutukylät 2006

Toteutusaika 2000–2004

Toteuttaja Suupohjan Elinkeinotoiminnan Kuntayhtymä SEK. Hankevetäjät Jari Iso-Koivisto, Teija Koivuniemi.

Suupohjan kylät 2006+

Toteutusaika 2004–28.2.2006

Toteuttaja Suupohjan Kehittämisyhdistys, hankevetäjä Terhi Välisalo.

Suupohjalainen kylien kehittäminen

Suupohjalaisten, siis jurvalaisten, teuvalaisten, karijokisten, isoajokisten ja kauhajokisten kylien kehittäminen EU-ohjelmakauden alussa keskittyi lähinnä investointihankkeiden starttaamiseen ja niiden toteuttamisen neuvontaan. Investointien tuloksena useat kylätalot, vapaa-ajan alueet yms. ja niiden mahdollistama toiminta ovat saaneet aikaan uuden, aktiivisemmän muodon suupohjalaisissa kylissä.

Rahoituskauden loppupuolella, investointivarojen ehtyessä aikaa ja energiaa jäi myös itse kylän toiminnan kehittämiseen. Suupohjaan on syntynyt kyläneuvottelukuntia ja yhteisiä kylien tapahtumia. Lisäksi on tehty kylätoimintaa käsitteleviä opintomatkoja ja seminaareja sekä osallistuttu erilaisiin kylätapahtumiin.

Suupohjan seudulliset kyläkehittämishankkeet

Suupohjassa on kuluneen ohjelmakauden aikana ollut toiminnassa kolme kyläohjelmasta rahoitettua kyläkehittämishanketta. Niistä ensimmäinen, 5b-rahoitteinen, vuosina 1998–2000 oli toiminut Suupohjan kylien kehittämissäntanke, joka toimi yhteistyösopimuksen kautta kyläohjelman maakunnallisen ”Kylästä Etelä-Pohjanmaan kehitystä”-koordinaatiohankkeen kanssa toteuttaen seudullisesta näkökulmasta eteläpohjalaista kyläohjelmaa. Hanketta hallinnoi tuolloin Suupohjan Elinkeinotoiminnan Kuntayhtymä ja hankkeen kyläsuunnittelijana toimi Jari Iso-Koivisto. Hanke toimi tuolloin neljässä suupohjalaisessa kunnassa, Teuvalla oli jo meneillään oma kylien kehittämissäntanke.

Hanke avusti kyliä omaksumaan pitkäjänteisen kyläsuunnittelun periaatteen ohjaamalla kyläsuunnitelmien tekemistä.

Lisäksi hanke välitti kyläinvestointivaroja kylien kohteisiin yhteensä 824.000 euroa (4,9 milj. markkaa) edestä.

Suupohjan kylien kehittämissäntankeen kehittämistavoitteet:

- 1) Vapaa-ajanvietto- ja harrastemahdollisuuksien parantaminen
- 2) Kylien palveluvarustuksen säilyminen ja kehittäminen sekä seuraavien edellytysten parantaminen:
- 3) Työpaikkojen muodostuminen
- 4) Kylien elinkeino- ja yritystoiminnan parantaminen.

Kylien ihmiset todella aktivoituivat hankkeen kautta, mistä on todistettuna noin kyläläisten tekemää 30.000 talkootyötuntia. Vapaa-ajanvietto- ja virkistyspalvelut sekä kulttuuripalvelut parantuivat kyläalueilla. Näiden kautta myös imagollinen ja matkailullinen merkitys on korostunut. Nuoria ja työttömiä on saatu työllistettyä. Kulttuurihistoriallisia rakennuksia on saatu säilytettyä kyläohjelmasta saatavan investointimahdollisuuden kautta. Kylien kehittäminen on tullut osaksi kuntien kehittämistyötä ja maakunnan laajuisia yhteistyöverkostoja syntyi.

Maaseutukylät 2006

Toinen seudullinen kylähanke, Maaseutukylät 2006, toimi vuosina 2000–2004. Sekin oli Suupohjan Elinkeinotoiminnan Kuntayhtymän hallinnoima ja sitä vetivät ensin Jari Iso-Koivisto ja sittemmin Teija Koivuniemi. Myös Merja Koivisto toimi hankkeen projektisihteerinä vuoden 2001 loppupuolen. Hankkeesta alkoi toimia Suupohjan kylien ICT-hanke, jota veti 2002–2004 Teija Koivuniemi. ICT-hankkeen seurauksena vuonna 2005 on alettu kaivaa seutuverkkokaapeleita Suupohjan kuntien välille ja työ jatkuu edelleen kyläkohtaisiin toteutuksiin seuraavana vuonna.

Maaseutukylät 2006 - hankkeen painopisteet olivat

- 1) Yleinen kyläsuunnittelu
- 2) Investointien rahoitussuunnittelu, maksatus ja valvonta
- 3) Kyläympäristöjen kehittämiseen liittyvät toimet
- 4) Autiotilojen kartoitukset ja käyttömahdollisuudet
- 5) Monipalvelupisteiden suunnittelu ja toteutus

6) Internet-sivustot, jossa tiedot kylistä ja tapahtumista

7) Osaamisen lisäämiseen tähtäävät koulutukset

8) Suupohjan esimerkkikylät.

Hankkeen aikana on valmisteltu 43 kyläsuunnitelmista käynnistynyttä investointikohdetta, joiden yhteisarvo oli 1,6 miljoonaa euroa. Kyläinvestointikohteiden kautta kylät saivat parannettua viihtyvyyttään ja opeteltua pitkäaikaisemmän kehittämisen periaatteita kyläsuunnitelmien tekemisen kautta. Kylänettisivut ja netissä ollut tonttipörssi saatiin kehitettyä nykyisen tonttiportaalin perustaksi. Hanke toteutti ympäristökoulutusta ja valmisteli ympäristöhankkeita muitakin rahoituslähteitä hyödyntäen.

Suupohjan kylät 2006+

Vuonna 2004 Suupohjan Kehittämisyhdistys ry otti edellisen kylähankkeen tehtävät hoitaakseen ja teki sitä varten Suupohjan kylät 2006+ -hankkeen, joka jatkui ALMA-kauden loppuun saakka kyläohjelman seudullisena osahankkeena. Hankkeen vetäjänä toimi alkuvaiheessa kehittämissuunnittelija Hanna-Leena Lylander ja sitten kyläasiamies Terhi Välisalo. Työtehtäviä jaettiin niin, että useimmat toimintaryhmän työntekijät työskentelivät kylähankkeessa omien vahvuusalueidensa tiimoilta. Seuraavassa luetellaan Suupohjan kylät 2006+ -hankkeen painopistealueet ja niiden toteutuminen hanketyön aikana.

1) Kylien kehittäminen ja aktivointi
Hankkeen aikana yleinen kylien kehittäminen ja aktivointi sekä investointihankkeiden loppuun saattaminen olivat tärkeimmässä roolissa. Kylätoimijoiden muodostamat kunnittaiset kylien neuvottelukunnat ja yksittäisten kylien paikan päällä tapahtuvat neuvontatilaisuudet eri teemoista olivat merkittävä osa hankkeen toimintaa.

2) Kylien investointihankkeiden loppuun saattaminen
Investointihankkeet saatiin päätökseen auttamalla kyläläisiä paperityön eri vaiheissa ja kohteen toteutuksen kiemuroissa. Myös muutamia uusia investointihankkeita syntyi Suupohjaan kehittämissäntanke aikana.

3) Kylien palvelutuotannon kehittäminen
 Palvelutuotannossa konsultoitin erityisesti yhtä alueen pilottikylää palvelutuotantonsa monipuolistamisessa ja uusien palveluntuottorakenteiden löytämisessä. Seurauksena on monipuolista yhteistyötä muiden kylien ja palveluntuottajien kanssa. Myös yhteisöyrittäjyyteen ja sosiaaliseen tilinpitoon tutustuttiin Ruotsiin suuntautuneen tutustumismatkan avulla. Kyliä on myös herätelty huomaamaan omia mahdollisuuksiaan kylän palvelujen tuottajana.

4) Kyläsuunnitelmien tekemisen ohjaaminen
 Yksittäisten kylien kyläsuunnitelmia on ohjattu tekemään erilaisissa työpa-jatilaisuuksissa. Tietoa ja oppaita kyläsuunnitelmien tekemisestä on jaettu henkilökohtaisesti ja internet-sivujen välityksellä. Muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta kylät eivät kuitenkaan ole tunteneet tarvitsevansa kyläsuunnitelmia kuin hankehakemusten liitteeksi. Kyläsuunnitelmat ovat jääneet sisällöllisesti melko ohuiksi, eikä niitä ole monessakaan kylässä otettu kehittämisen päivittäiseksi työkaluksi.

5) Kylien kansainvälistyminen
 Kylille on kerrottu erilaisista kansainvälistymismahdollisuuksista ja kansainvälistymisen rahoitusmuodoista. Kansainvälisiä vieraita eri puolilta Eurooppaa on tutustunut suupohjalaisiin kyliin ja niiden toimintaan. Erityisesti Viron kylätoimintaliikkeeseen on luotu kontakteja. Myös ystävyysskuntatoiminnan kautta kyläläiset ovat päässeet kansainvälistymään. Mm. kansainvälistä nuorten työleiriä ja ystävyysskuntaohjelman kansalaistapaamista on alettu suunnitella seuraavaksi vuodeksi hankkeen aikana.

Kyläohjelman alueelliset hankkeet

Tietokyläverkostolla elinvoimaa ePohjanmaalle 3834

Hankkeen kotisivut: www.ekylve.fi
 Toteutusaika 1.6.2001–31.10.2004.

Hankkeen tavoitteet

Maaseudun kylien asukkaille tarjotaan hankkeen kautta mahdollisuutta osallistua kaикentasoiseen opiskeluun ilman, että heidän tarvitsee lähteä kauas asuinsijoiltaan. Sähköisten palvelujen käytön kautta edistetään elämisen laatua myös pitkien välimatkojen ja huonojen julkisten liikenneyhteyksien maaseudulla. Yhtenä maantieteellisen demokratian ja yhdenvertaisuuden toteutumisen osana taataan osallistujakylille samanhintainen ja samantasoinen tietoliikenneyhteys kuin kaupungeissa ja kuntakeskuksissa on.

Etelä-Pohjanmaan elektronisen kyläverkoston tavoitteena on luoda mahdollisimman laaja erilaisten toimijoiden verkosto. Mukana ovat paitsi kyläseurat, metsästysseurat, maamiesseurat, urheiluseurat ja muut perinteiset maaseudun organisaatiot, palvelujaan tarjoavat verkoston välityksellä myös kunnat ja valtionhallinto. Uusia toimijoita, erilaisia sähköiseen yhteydenpitoon perustuvia yhteisöjä ja harrasteseuroja rohkaistaan tulemaan mukaan ja tuetaan erilaisin keinoin. Yritykset on myös otettu osaksi verkostoa tarjoamalla niiden tuottamien palvelujen kanavoitinta

verkoston eri käyttäjille ja toimintaan muuten osallistuville.

Hankkeen tavoitteet

Idea Etelä-Pohjanmaan tietokylät sähköiseen tietoverkkoon yhdistävästä hankkeesta syntyi useassa Etelä-Pohjanmaan alueella toimivassa ict-hankkeessa; Ylistaron Kainaston tietokylässä, Teuvan Virtunetissä ja Kauhajoen tietotupaverkossa Isonkyrön Tuuralan tietotuvassa Pohjanmaan maakunnasta.

Riittävän pitkäkestoinen vaikuttavuus

Kun maaseudun väki saadaan innostumaan tietotekniikan opiskelusta ja hyödyntämisestä, tietokyläiden rahoitus yleensä loppuu. Toimintaan innostunut käyttäjäkunta jää silloin ilman opetusta ja neuvontaa sekä ict:n riittävää käyttömahdollisuutta. Rahoituspäätökset ovat yleensä liian lyhyitä ja toiminnan luonteeseen sopimattomia, joten niiden pituutta tulisi kasvattaa.

Yhteiset laitteisto- ja ohjelmistoresurssit, koneiden ja ohjelmien vuokraaminen

Kun tietotekniikkaa halutaan tehokkaasti hyödyntää, tarvitaan paitsi riittävät tietoliikenneyhteydet, myös riittävän tehokkaat atk-laitteet sekä ajanmukaiset ohjelmistot laillisine käyttöoikeuksineen. Pienten ict-pro-

jektien taloudelle riittävän laite- ja ohjelmistokannan hankkiminen on yleensä liian suuri haaste. Jos laitteita ja ohjelmistoja kytetään hankkimaan, niiden käyttöaste jää kuitenkin pieneksi, koska käyttäjänä on vain yksi tietokylä. Siksi laitteita ja ohjelmistoja olisi järkevää hankkia tietokyläiden yhteiseen resurssipankkiin.

Yhteiset kouluttajaresurssit

Pätevien kouluttajien saaminen tietokyläisiin on usein ongelma. Laajassa yhteistyöverkossa kouluttajille voidaan taata riittävä kokonaistuntimäärä, ja siten saada entistä pätevämpiä kouluttajia. Yhteistyö yliopiston ja muiden oppilaitosten kanssa on merkittävä voimavara.

Nopeat tietoliikenneyhteydet kaikkien osallistujien käyttöön

Riittävän nopeiden ja kohtuuhintaisen tietoliikenneyhteyksien järjestäminen tietokyläisiin ja vastaaviin yhteisöihin on osoittautunut ongelmalliseksi. Esimerkiksi etätyömahdollisuuksien luominen ja markkinointi on tämän takia ollut vaikeaa. Tietokyläiden toimiminen oman toiminta-alueen yritysten paikallisena kouluttajana ja alueellisena ict:n käyttöalustana on tietoliikenneyhteyksien vajavaisuuden vuoksi ollut niin ikään hankalaa.

Tietokyltien vetäjätarpeen tyydyttäminen

Tietokyltien vetäjät saadaan ensisijaisesti lähiseudun asukkaista. On käynyt jopa niin, että hanke ei käynnisty pätevän vetäjän puuttuessa. On tärkeää luoda väylä, joka kanavoi eri oppilaitosten ict-alan opiskelijoita eri tietokyltiin vetäjiksi projektiluontoi- siin työtehtäviin.

Omaehtoinen rahoitus

Tietokyltien omaehtoisen rahoituksen järjestäminen on kaikille hankkeille yhteinen ongelma. Sitä on yritetty ratkaista yrityspohjaisella rahoituksella, kuten Jurvan yrittäjien ylläpitämä tietotupa, sekä osuuskuntamuotoisena.

Kuvattujen ongelmien ratkaiseminen, jotka maaseudun kylissä toimivien ja toimineiden ict-hankkeiden vastuuhenkilöt toivat kokouksessa esiin, päätettiin ottaa eKylve-hankkeen tavoitteeksi. Hankkeen käytännölliset toimenpiteet suodatettiin näiden perusteella. Näitä ovat eKylven viisi toiminnan peruslinjaa, eli tietokoneiden ja ohjelmistojen kierrätys, paikallinen kylissä tapahtuva perehtyminen, kylien välinen ja kylien sisäinen yhteistyö nopeiden yhteyksien saamiseksi, kylien internetiin perustuvat tiedotuspalvelut ja ohjelmistojen ja oheislaitteiden resurssipankki.

Hankkeen toimintaympäristön kuvaus

Toteutettujen maaseutu-hankkeiden käytännön vaikutukset telematiikan todellisiin mahdollisuuksiin nähden ovat olleet vähäisiä. Keskeinen syy

tähän on ollut se, että telematiikan sovelluksia on kehitetty lähinnä sektoritoimijoiden ja tekniikan alan ihmisten piirissä. Tällöin yhteiskunnallinen, maaseudun ja sen väestörakenteeseen liittyvä analyysi on useimmiten kokonaan puuttunut. Lisäksi toteutetut hankkeet ovat olleet liian pirstaleisia, eikä niissä ole kyetty levittämään hankkeissa syntyneitä kokemuksia pysyviksi käytännöiksi.

Oppiva Ylä-Karjala -hankkeen lisäksi eKylven suorana edeltäjänä voidaan pitää Vaasan yliopiston Seinäjoen yksikön Ylistaron Kainaston kylässä 1999–2000 Leader II-ohjelman rahoituksella toteuttamaa Kainaston tietokylä-hanketta, jossa kehitetyistä toimintamalleista osa siirrettiin suoraan tai vähän muokattuna toteutettavaksi maakunnan laajuisessa toimintaympäristössä. Tällaisia toimintoja olivat esimerkiksi paikallinen koulutus ja siihen liittyvä tietokoneiden kierrättäminen.

Hankkeen nivoutuminen alueen kehittämissuunnitelmiin

Etelä-Pohjanmaan kylät, kunnat ja aluehallinto on EU:n tuella aktiivisesti pyrkinyt puuttumaan tietoyhteiskunnan kehityksessä selvästi ilmenevän alueellisen tasa-arvon epäkohtaan.

Eteläpohjalaisen kyläohjelman rahoittaman ja Vaasan yliopiston Seinäjoen toimipisteen hallinnoiman Etelä-Pohjanmaan elektronisen kyläverkoston eli eKylve -hankkeen perusajatuksena on taata maaseudun kylien asukkaalle mahdollisuus olla mukana tietoyhteiskunnan kehityksessä sen kaikissa muodoissa.

eKylve-hankkeen henkilöstö:

Matti Tyynelä, hankevetäjä, Raija Kangassalo, suunnittelija, www-sivujen laatiminen, koulutusmateriaalit, Lassi Ylikojola, suunnittelija, www-ohjelmointi, tietokantaohjelmointi, kierrätyskoneiden profiilit, Arto Niemi-Hukkala, harjoittelija, www-ohjelmointi, kierrätyskoneet. Vastasi myös Alavuden Sydänmaan kylän sivuston rakentamisesta, Merja Pahkasalo, Alavuden Seinäjärven kylä, kierrätyskoneiden hallinto, profiilien rakentaminen ja koneiden asentaminen. Koneiden modeemien asentaminen ja varaukset.

Ohjausryhmän jäsenet:

Puheenjohtaja Risto Hakala, Ilmajoen kunta, varapuheenjohtaja Hannu Katajamäki, Vaasan Yliopisto
Jäsenet: Tuomas Rouhunkoski Vaasan Yliopisto, Seinäjoen toimipiste, Leea Keto Evijärvi, Jokikylä, Asko Sippola Kuortane Ruonan kylä, Kuusiokunnat, Jarmo Kallio TE-keskus, Juha Pohjonen, Eteläpohjalaisen kyläohjelman teemavastaava, Alpo Kitinoja, Ylistaro, Kitinoja, Teija Koivuniemi, Suupohjan kyläohjelman vetäjä, Jouko Junntila, Kauhajoki. Varajäsenet: Teuvo Takala, Hautakylä, Soini ja Juhani Eilola, Kurikka. Sihteeri-esittelijä: Matti Tyynelä, eKylve-hankevetäjä. Hankkeessa toimi lisäksi kierrätyksen projektiryhmä ja tutkimuksen projektiryhmä sekä kylien alkutilannekartoituksen työryhmä.

Kylien ympäristöneuvoja -hanke 7549 ja E-P:n kyläympäristöjen kehittämishanke 14084

Toteutusajat 1.7.2002–28.2.2006
Hankkeiden toteuttaja Lehtimäen kunta

Hankkeen tavoitteet

Kylän rakennetun ympäristön elinvoimaisuuden ja perinteiden turvaaminen yhdessä ympäristön tilan ja asukkaiden ympäristötietoisuuden parantamisen kanssa ovat olleet kylien ympäristöneu-

voja -hankkeen ja Etelä-Pohjanmaan kyläympäristöjen kehittämishankkeen lähtökohdat. Tehtävänä oli yhdistää Eteläpohjalaisen kyläohjelman ja Etelä-Pohjanmaan ympäristöohjelman tavoitteita sekä luoda toimintamalli, joka parantaa kylien mahdollisuut-

ta itse hyödyntää eri rahoituslähteitä omaehtoisen ympäristösuunnittelun ja kylämaiseman jatkuvan hoidon järjestämisessä ja ylläpidossa.

Toiminnan keskeisiä piirteitä ovat olleet kylien ympäristösuunnitelmien laadintaan, ympäristön kohentami-

seen, maankäytön suunnitteluun, ympäristövaikutusten arviointiin liittyvä neuvonta sekä kyläyhteisöjen, kuntien, Länsi-Suomen ympäristökeskuksen ja muiden alueviranomaisten välinen koordinoitu yhteistyö.

Hanke on käsitellyt kyläohjelmasta rahoitusta hakevien investointihankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnin. Tämä on tehty antamalla arvio rahoittajalle suunnitelmasta ja lähettämällä hankesuunnitelma ympäristönvaikutusten arviointiryhmän viralliseen käsittelyyn. Tämä on sujuvoittanut hakemuskäytäntöä niin, että YVA-arvio ei ole kylän hankehakemusta juuri hidastanut.

Tulokset

Eri puolilla maakuntaa on tuotettu hankkeiden aikana yli 90 yksittäistä vesistö-, uimaranta-, virkistysalue-, kylätalojen piha- yms. suunnitelmaa. Kyläsuunnitelmiin liittyvien ympäristöosioiden laatimista ja hankkeistamista varten on luotu perusteet ja tuotettu kirjalliset ohjeet. Hyviä käytäntöjä on tarjottu kylien käyttöön.

Yhteistyössä tohtori Esko A. Revon kanssa toteutetun itsesuunnittelukoelun, sekä eri suunnitteluhankkeiden ja maisemanhoidon tuloksena on saatu uusia toimintamalleja sekä arvokasta aineistoa maaseudun maisemanhoidon kehittämistä ja systemaattista järjestämistä varten

Suunnitteluhankkeiden ja maisemanhoidon itsesuunnittelu -kokeilun ja testausten tuloksena on saatu uusia virikkeitä, toimintamalleja ja arvokasta aineistoa maaseudun maisemanhoidon kehittämistä ja systemaattista

järjestämistä varten. Maisemanhoidon itsesuunnitteluun osallistivat Kuortaneelta Tuunan ja Mäyrän kylät, Kurikasta Tuiskula ja Seinäjoelta Törnävän kaupunginosayhdistys, viime mainittu kyläohjelman ulkopuolisena toimijana.

Arviointia

Hankkeet ovat edistäneet kylien systemaattisen ympäristösuunnittelun, kyllissä toteutetun ympäristönhoidon ja -neuvonnan järjestämistä, paikallisen ja alueellisen, ympäristövaikutusten huomioonottavan toimintatavan omaksumista, sekä ympäristönäkökulman markkinointia kylän toiminnassa.

Kyläympäristön jatkuvaan, omaehtoiseen ja osallistuvaan suunnitteluun sekä kylämaiseman hoitoon tähtäävän järjestelmän luominen, erityisesti rahoituspohjan osalta, on vielä kesken. Suunnitteluun ja hoitoon tarvitaan lisäpanostusta, jotta kylien vetovoimaa laadukkaana, ympäristöarvoihin tukeutuvan ja luonnonläheisen asumisen alueina voidaan edistää.

Osallistuvan ympäristön suunnitteluun on havaittu olevan merkittävä oppimistapahtuma, jonka aikana kylien asukkaat ovat voineet kartuttaa tietojaan omasta elin- ja toimintaympäristöstään, sen arvoista, virheistä sekä sen kehittämistarpeista ja -mahdollisuuksista.

Hankkeiden aikana on havaittu, että maaseutuyhteisön ympäristö ja maisema yhdessä muiden elinolosuhteiden kanssa on merkittävä osa asukkaiden hyvinvointia: Sen suunnitteluun osallistuminen edistää kylän sisäistä ja ulkoista vuorovaikutusta. Laadukas

asuin-, harrastus- ja yritys ympäristö on siten merkittävä inhimillisen toiminnan voimavara.

Kyläympäristön jatkuvaan, omaehtoiseen ja osallistuvaan suunnittelu- ja hoitojärjestelmä ja erityisesti sen rahoitus pohja tulee vakiinnuttaa pysyväksi toimintatavaksi.

Henkilöstö: Projektipäällikkö Olavi Lallukka.

Ohjausryhmän jäsenet 2002-2003:
Puheenjohtaja Maritta Ylilauri E-P:n ympäristöohjelman teemavastaava, varapuheenjohtaja Juhani Siekkinen, ja Ari Perälä, Eteläpohjalaiset kylät ry, Raimo Ala-Mattinen, Lehtimäen kunta, Unto Huttu, Länsi-Suomen ympäristökeskus, Jarmo Kallio. Etelä-Pohjanmaan TE-keskuksen maaseutuosasto, Juha Pohjonen, Eteläpohjalaisen kyläohjelman teemavastaava, Hannele Luhtala, EP:n seutusihteerit, Sanna Puumala, EP:n seutusihteerit, varajäsen.

Ohjausryhmän jäsenet 2004-2006:
Puheenjohtaja Hannele Kekäläinen, E-P:n ympäristöohjelman teemavastaava, varapuheenjohtaja Juha Pohjonen, Eteläpohjalaisen kyläohjelman teemavastaava, Pauli Salimäki Kuortane ja Heikki Pihlajamäki, varajäsen, Eteläpohjalaiset kylät ry, Jarmo Kallio TE-keskuksen maaseutuosasto, kunnanjohtaja Leila Pekkanen Lehtimäen kunta, Unto Huttu, Länsi-Suomen ympäristökeskus, Hannele Luhtala, EP:n seutusihteerit, Sanna Puumala, EP:n seutusihteerit, varajäsen. Ohjausryhmän esittelijä-sihteerinä on toiminut projektipäällikkö Olavi Lallukka.

Equal-Kylätaloushanke

ESR-rahoitteinen alueellinen equal-osahanke Etelä-Pohjanmaalla, S01078.
Projektin päävastuuviranomainen Varsinais-Suomen TE-keskus.
Projektia hallinnoiva organisaatio Suomen kylätoiminta ry.

Etelä-Pohjanmaan alueellisessa kylätalouden osahankkeessa, ESR-rahoitteisen valtakunnallisen Equal-kylätaloushankeeseen (equal = tasa-arvo) II-toteutusvaiheessa on keskitytty aluksi erityisesti osuuskuntien neuvontaan. Hanke on edesauttanut maakunnan kolmea tietoverkko-osuuskuntaa:

Kuuskaista-osk Kuusiokuntien seutukunnan alueella, HakuKaista-osk Kurikan Hakunin kylässä sekä Valokaista-osk Ylistaron Kitinojalla.

Hankkeen puitteissa järjestettiin neljän seutukunnan alueella yhdistyksille suunnattua koulutusta. Aiheina olivat mm. yhdistystoiminnan perus-

teet, yhdistys ja verotus sekä yhdistystyöntantajana. Lisäksi Suupohjan seutukunnassa järjestettiin myös yhdistystiedotusta -koulutusilta. Koulutusiltoja oli yhteensä 13. Kaikkiaan hankkeen tilaisuuksissa tavoitettiin noin 1000 henkilöä. Yhdistyskoulutus järjestettiin hyvässä yhteistyössä mm.

maakunnassa toimivien kylien kehittämishankkeiden ja alueen toimintaryhmien kanssa.

Hyvien kylätalouksmallien levittämiseksi on hankkeen puitteissa mallinnettu Kurikan Tuiskulan kylän toimintaa. Kylä on Vuoden 2003 Eteläpohjalainen kylä ja kyläyhdistyksen puitteissa järjestetään monenlaista toimintaa, sisältäen myös taloudellista toimintaa. Kylän toimintoja kuvaamaan laadittiin yhteistyössä Seinänaapurien kylien kehittämishankkeen kanssa multimedia-cd, jossa kerrotaan mm. kylän historiasta, toiminnoista ja toimintojen organisoinnista, tiedotamisesta ja hanketoiminnasta. Cd:stä on otettu 300 kopiota, joita on jaettu Etelä-Pohjanmaan lisäksi myös kaikkiin muihin maakuntiin, kylien yhteenliittymien käyttöön. Cd:tä on esitelty maakunnallisilla ja valtakunnallisilla kyläpäivillä sekä Stakesin Sosiaalisten yritysten teematyön loppuseminaarissa Helsingissä.

Lisäksi hanke on koonnut joukon hyviä kylätalouden esimerkkejä Etelä-Pohjanmaalta. Niistä painettiin esitelyvihko, joka sisältää myös hankkeen puitteissa laaditun kylän taloussuunnittelun ohjeen. (Se on jaettu kaikille koulutukseen osallistuville sittemmin vuoden 2005 syksyllä, Kylätalouuskoulutushankkeen III-vaiheen koulutustilaisuuksissa koko maassa.)

Kylätaloushankkeen aikana kylän taloussuunnittelu on noussut yhdeksi kylätoiminnan painopisteeksi ja omalta osaltaan vahvistanut sen merkitystä. Hankkeen päättymisen jälkeen Eteläpohjalainen kyläohjelma ja seutukunnalliset kylien kehittämishankkeet jatkavat hankkeen toimintaa mm. kylien taloussuunnittelun eteenpäinviemisellä hyödyntäen hankkeen aikana laadittua kylien taloussuunnittelun ohjetta ja levittämällä kylätalouden hyviä esimerkkejä alueella eteenpäin.

Hankevetäjä on hankkeen puitteissa osallistunut hankkeessa järjestettyyn osaajakoulutukseen ja erilaisiin kylien kehittämiseen ja kylätalouteen liittyviin tilaisuuksiin. Hankkeen kansainväliseen toimintaan on osallistunut Liisa Kortetmaa-Nurmi eteläpohjalaisten kylien edustajana sekä Tarmo Vuorenmaa Ilmajoen maatalousoppilaitokselta.

Etelä-Pohjanmaalla kylätoiminta on ollut hyvin aktiivista jo pitkään. Maakunnan kaikissa viidessä seutukun-

nassa toimii seudullinen kylien kehittämishanke ja Eteläpohjalaiset Kylät ry koordinoi alueellista kylien kehittämistoimintaa. Lisäksi maakunnassa toimii kylien ympäristöneuvoja-hanke. Alueen n. 330 kylästä valtaosa on jo rekisteröitynyt ja kylille on laadittu kyläsuunnitelmat, joiden pohjalta kylien kehittämistoimintaa on viety eteenpäin. Kylissä on myös toteutettu runsaasti erilaisia kehittämis- ja investointihankkeita.

Ennen kylätaloushankkeen alkua on kylien kehittämistoiminta siis ollut jo hyvin aktiivista, eikä hankkeen kautta ole tarvinnut panostaa kylien kehittämisen perustoimintaan (kylien rekisteröintiin, kyläsuunnitelmiin, yleiseen aktivointiin jne.)

Projektin toteutus ja eri tahojen yhteistyö projektissa

Hankkeessa on pyritty tekemään yhteistyötä eri tahojen kanssa. Koulutukset toteutettiin yhteistyössä seutukunnallisten kylien kehittämishankkeiden (Suupohja, Seinänaapurit, Järviseu, Kuusiokunnat) ja toimintaryhmien kanssa (Seinäjoenseudun kehittämissyhdystys Liiveri ry, Suupohjan kehittämissyhdystys ry, Kuusiokuntien kehittämissyhdystys ry, Härmänmaan ja Järviseuuden kehittämissyhdystys Aisapari ry). Koulutusta olivat myös toteuttamassa Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu ry (PLU), Suupohjan seutuviestintähanke sekä Suupohjan palveluportit -hanke.

Hyvien kylätalouksmallien työstäminen on tehty yhdessä seutukunnallisten kylien kehittämishankkeiden kanssa. Esitteiden tekninen toteutus, taitto ja painotyöt on ostettu ulkopuolelta tarjouspyyntöjen kautta. Hankkeen aikana on tehty tiivistä yhteistyötä myös aluehanketta hallinnoineen Seinäjoen Ammattikorkeakoulun Ilmajoen Maatalousoppilaitoksen kanssa sekä Eteläpohjalaiset Kylät ry:n kanssa.

Työn- ja vastuunjakoa yhteistyökumppaneiden kesken

Hanke on toteutettu yhteistyössä Suomen Kylätoiminta ry Sytyn, Seinäjoen ammattikorkeakoulun Ilmajoen maatalousoppilaitoksen ja Eteläpohjalaiset Kylät ry:n kanssa. Yhteistyö ja työnjako on sujunut laaditun yhteistyösopimuksen mukaisesti. Hankkeeseen

osallistumiseen ei ole käytetty erityisiä kriteerejä, vaan mukaan ovat päässeet kaikki kohderyhmään kuuluvat.

Hankkeen tavoitteena onkin ollut painottua kylätalouteen ja siinä erityisesti osuuskuntien neuvontaan, kouluttamiseen kylätaloudessa sekä hyvin mallien esilletuomiseen ja mallintamiseen. Hankkeen kohderyhmänä ovat olleet kaikki kylätoimijat, kyläyhdistykset, muut kylillä toimivat yhdistykset, kylien kanssa toimivat hankkeet jne.

Kansainvälinen yhteistyö

Hankkeen kansainvälinen yhteistyö Itävallan ja Italian Etelä-Pohjanmaan osalta on toteutunut Itävallassa hankkeeseen liittyneen vaihdon muodossa sekä work-shoppeihin osallistumisina. Itävallan matkoihin osallistuivat Etelä-Pohjanmaalta Tarmo Vuorenmaa Ilmajoen maatalousoppilaitokselta (aluetiimin puheenjohtaja) sekä eteläpohjalaisten kylien edustajana Liisa Kortetmaa-Nurmi.

Hanke on pyrkinyt esittelemään tuotoksiaan mahdollisimman laajasti. Hanke on ollut esillä valtakunnallisilla kylätoimintapäivillä Etelä-Pohjanmaalla 15. –17.10.2004, maakunnallisessa kyläjuhlassa, kylätoimintaseminaareissa jne. Hankkeen aikana laadittuja esitteitä ja cd:tä on jaettu sekä omassa maakunnassa kylätoimijoille että muiden maakuntien käyttöön. Hankkeella ei ole ollut omia nettisivuja, koska kylätoiminnalla on EP:llä jo useat eri sivut, eivätkä uudet sivut tuo asialle lisäarvoa. Hanke on esillä eteläpohjalaisten kylien sivuilla ja hankkeen tuotoksista ja tapahtumista on tiedotettu näiden jo olemassa olevien nettisivujen kautta eri seutukunnissa.

Ongelmat projektin toteutuksessa

Ongelmallisinta ½-aikaisen hankkeen toteutuksessa on ollut toiminta-alueen laajuus ja toimintojen kohdistaminen oikeisiin asioihin. Hankkeella on myös vähäisiin resursseihin nähden varsin laajat tavoitteet ja raskas byrokratia. Hankevetäjän vaihtuminen hankkeen puolesta välissä heikensi myös hankkeen toimintaa, koska hanke oli kaksi kuukautta ilman vetäjää ja uuden ihmisen aloittaessa toiminta alkaa käytännössä lähes alusta.

Projektin tulokset

Hankkeelle asetetut tavoitteet on pääosin saavutettu. Konkreettisesti hanke on edesauttanut kolmen verkko-osuuskunnan perustamisessa (Kuuskaista, Valokaista, Hakukaista) ja mallintanut kylätalouden esimerkkejä. Näistä tuotteena Kurikan Tuiskulan kylän toimintaa kuvaava cd sekä kylätalouden malleja kokoava esite. Esite pitää myös sisällään Erkki Laitilan hankkeen puitteissa laatiman kyläyhdistysten taloussuunnittelun

ohjeen, jota on jaettu myös muihin maakuntiin. Hankkeen konkreettinen tulos on myös 13 yhdistyskoulutusilän järjestäminen yhdistyksille.

Hankkeen tuloksia kylätalouden malleja ja taloussuunnittelun ohjetta hyödynnetään ja työstetään jatkossa mm. seutukunnallisten kylähankkeiden puitteissa. Taloussuunnittelun ohjetta tullaan jatkossa työstämään ja testaamaan maakunnan kylissä ja se on annettu myös muiden maakuntien käyttöön. Tuiskulan cd:n avulla on ha-

vainnollistettu, kuinka kylien toimintaa voidaan organisoida uudelleen.

Eteläpohjalaiset Kylät ry toteutti syksyllä 2005 yhdessä kyläohjelman hankkeiden ja Suomen Kylätoiminta ry:n kanssa valtakunnallisen equal-kylätaloushankkeen III-vaiheeseen liittyvän koulutusosion, kolme alueellista koulutuspäivää kylätaloudesta; Kurikan Tuiskulassa 10.10., Töysän Hakojärvellä 13.10. ja Lappajärven Karvalassa 18.11.

Kyläympäristön hoidon käytännön toteuttaminen -esiselvityshanke 12277

Hankkeen toteuttaja Seinäjoen Ammattikorkeakoulu / Ilmajoen maatalousoppilaitos.
Hankkeen puoliaikaisena vetäjänä ovat toimineet 1.6.–31.10.2003 Matti Jaskari ja 15.1.–31.12.2004 Riitta Aho.

Hankkeen tausta

Ympäristön ja kylän maisemanhoito tulee lähitulevaisuudessa tarjoamaan runsaasti työmahdollisuuksia. Eri-tyyppisen ongelmallista on maaseutumaiseman hoito, koska kylien väki vähenee ja vanhenee ja nykyään esim. tien varsia hoitava Tiehallinto joutuu keskittämään ylläpidon määrärahat tiheimmin asutuille alueille. Vesistöjen rantojen hoito vaatii myös omat tekijänsä, samoin kylämaiseman ylläpito. Pusikoituminen uhkaa niin kylänraiteja ja kuin rantojakin. Hoidetun ympäristöön merkitys on viime vuosina saadut yhä suuremman painoarvon ja hyvin hoidettu kyläympäristö on kilpailuvaltti kamppailussa maallemuuttajien asuinpaikan valinnassa. Sopivien mallien löytäminen kyläympäristön hoitoon on tärkeää ja jatkossa tulisi mallintaa kuinka kyläympäristön hoito saataisiin elinkeinoksi ja näin tuettaisiin kylien viihtyisyyden lisäksi niiden elinvoimaisuutta.

Hankkeen toteuttajat

Hankkeen toteuttaja on ollut Seinäjoen ammattikorkeakoulun Ilmajoen maatalousoppilaitos. Se on vastannut hankkeen hallinnon käytännön toimista.

Hankkeen ohjausryhmä: Tarmo Vuorenmaa SeAmk / Ilmajoen maatalousoppilaitos, ohjausryhmän pj., Jarmo Kallio Etelä-Pohjanmaan TE-keskus, Liisa Kortetmaa-Nurmi Eteläpohjalaiset kylät ry, Härmänmaan kyläyhdistyksen vetäjä, Sinikka Koivumäki Seinäjoen seudun kehittämissyhdystys Liiverrin ry, Jussi Lahtinen Eteläpohjalaiset kylät ry, kyläohjelman ohjausryhmän pj., Juha Pohjonen Eteläpohjalaisen kyläohjelman teemavastaava, Olavi Lallukka Kylien ympäristöneuvoja -hankkeen vetäjä.

Hankkeen puitteissa on tehty tiivistä yhteistyötä Eteläpohjalaiset Kylät ry:n kanssa, hankkeen rahoittajan kanssa, maakunnassa toimivien neljän toimintaryhmän, kylien ympäristöneuvojahankkeen sekä viiden kyläohjelman seutukunnallisen kyläkehittämishankkeen kanssa.

Hankkeen tavoitteet ja toteutus

- Selvittää maaseutumaiseman ja kylän ympäristönhoidon tarvetta sekä minkä tyyppistä palvelua ja tukea kylät näissä asioissa tarvitsevat.
- Olemassa olevien kyläympäristön hoidon toimintamallien kokoaminen yhteen - selvitystyö ja tiedottaminen hyvistä ja toimivista käytännöistä.
- Pyrkiä selvittämään, kuka kyläympäristön hoitoa voisi käytännössä kylillä toteuttaa ja olisiko siitä jollekin elinkeinoksi - yhtymäkohta Equal-kylätaloushankkeeseen. Etsitään muutama mallikylä, jossa ym-

päristönhoidon elinkeinoistamista edistetään.

- Viedään maisemanhoitoon liittyvää teknologiaa eteenpäin yhteistyössä alueen laitevalmistajien kanssa tai esim. oppilastyönä Ilmajoen maatalousoppilaitoksella.

Hankkeen toiminta ja toteutuneet tavoitteet

Hankkeen aikana on kartoitettu kyläympäristön hoidon hyviä kohteita Etelä-Pohjanmaalta. Nämä on koottu esitteeksi. Siihen on myös koottu selvitys maisemanhoitoon soveltuva konekannasta. Tämän on laatinut Janne Aho Ilmajoen maatalousoppilaitokselta. Esite kuvaa maisemanhoidon tulevaisuuden malleja käsitellen lähinnä sopimuksellisuuteen liittyviä mahdollisuuksia alalla ja kylissä. ”Kyläympäristöjen hoito Etelä-Pohjanmaalla – käytännön esimerkkejä ja tulevaisuuden mahdollisuuksia” -esitettä on painettu 400 kpl ja lisäksi on tavoitteena saada esite Internetiin kaikkien aiheesta kiinnostuneiden luettavaksi.

Hanke on myös ollut mukana toteuttamassa yhdessä Ilmajoen Maatalousoppilaitoksen kanssa haja-asutusalueiden asukkaille suunnattuja seminaareja ja koulutusta. Hankkeen toimintaa ja tavoitteiden täyttymistä on jossain määrin hidastanut hankevetäjän vaihtuminen kesken hankkeen, resurssipuula sekä toiminta-alueen laajuus.

Teemaohjelman toteuttaminen

Kyläohjelman asiantuntijahankkeet

Esiselvitys Eteläpohjalaisen kyläohjelman käynnistämiseksi 1942

Toteutusaika 1.9.2000–30.4.2002
 Hankkeen toteuttaja:
 Eteläpohjalaiset Kylät ry
 Hankkeen kotisivut:
www.etelapohjanmaa.fi/kylat.
 Yhdistyksen omat kotisivut:
www.epk.fi

Eteläpohjalaiset Kylät ry laati hankesuunnitelman kyläohjelman käynnistämiseksi ja haki tähän tarkoitukseen kyläohjelman asiantuntijahankkeen rahoitusta elokuussa 2000. Hankkeen toiminta käynnistyi syyskuussa yhdistyksen omin varoin. Rahoituspäätös voitiin tehdä TE-keskuksessa vasta toukokuussa 2001. Tuki myönnettiin rahoitushakemuksen mukaisena.

Teemaohjelman asiantuntijaorganisaatioksi nimetty Eteläpohjalaiset Kylät ry alkoi neuvotella ohjelman käytännön toteuttamiseen liittyviä yksityiskohtia alue- ja paikallishallinnon ja kylätoimijatahojen kanssa. Alkuvaiheessa lähetettiin seutukuntiin ja aluehallintoon ohjausryhmän jäsenten nimityspyynnöt. Maakunnan yhteistyöryhmä MYR nimesi kyläohjelman vastuuviranomaiseksi TE-keskuksen Maaseutuosaston, jossa tehtävään nimettiin yritystutkija Jarmo Kallio. Hänellä on vankka kokemus maaseutuelinkeinojen tuesta ja EU-aikana kylien kehittämisestä jo 5b-kauden kyläohjelmassa.

Asiantuntijahankkeen edellyttämän kuntarahoitusosuuden on hoitanut hankkeen puolesta, 5b-kauden alkuvaihetta lukuunottamatta, Etelä-Pohjanmaan liitto. Tämä on auttanut todella paljon hankkeen toteuttamisessa. – Aluekehitysviranomainen, Etelä-Pohjanmaan liitto on myös ollut merkittävä kyläohjelman tuki koko ohjelmallisen kylien kehittämisen ajan. Kylät ja kylätoiminta on huomioitu niin pitkälle aikavälille laaditussa maakuntasuunnitelmassa kuin maakuntaohjelmassa ja maakuntakaavan laatimisessakin.

Eteläpohjalainen kyläohjelma -teemaohjelman ohjausryhmä toimi sekä teemaohjelman että sen asiantuntijahankkeen hallinnoijana. Ohjausryhmä kokoontui ensi kerran jo joulukuussa 2000.

Kyläohjelman ohjausryhmän muodostavat: TE-keskuksen maaseutu-osasto vastuuviranomaisena, Etelä-Pohjanmaan liitto, TE-keskuksen työvoimaosasto, Länsi-Suomen Ympäristökeskus, EP:n seutukunnat Härmänmaa, Järviseuutu, Kuusio-kunnat, Seinänaapurit, Suupohja ja Eteläpohjalaiset Kylät ry. Esittelijäsihteerinä toimi teemavastaava.

Käynnistyvän teemaohjelman Edunsaajatyöryhmäksi nimettiin vuoden 2001 alusta kyläohjelman asiantuntijaorganisaatio Eteläpohjalaiset Kylät ry.

Teemaohjelman ohjausryhmä on käsitellyt kaikki kylien kehittämiseen liittyvät hankehakemukset ja antanut niistä lausunnon rahoittavalle viranomaiselle. Yhteistyö sekä ohjausryhmän että alueviranomaisten ja teemaohjelman osahankkeiden kesken on sujunut poikkeuksetta todella erinomaisesti.

Teemaohjelman ohjausryhmä käsittelee myös saapuneet seudullisten osahankkeiden hakemukset ja antoi niistä lausunnon rahoittajalle. Lisäksi kokouksissa tehtiin väliarviot ohjelman toteutumaan ja uusiin hankesuunnitelmiin. Kyläohjelma sopi osahankkeiden kanssa toteuttamisen pelisäännöt laatimalla yhteistyösopimuksen, johon kirjattiin eri tahoille kuuluvat tehtävät ja yhteistyön muodot. Tällä vuorovaikutuksella on ollut suuri merkitys erityisesti osaamisen ja kokemusten jakamisessa osahankkeiden ja kylien kesken.

Edunsaajaryhmälle annettiin tehtäväksi teemavastaavan valintaprosessin toteuttaminen. Ryhmä oli käynyt jo kylien kanssa neuvotteluja ohjelman ja sen hankkeiden yhteisistä toimintatavoista. Tärkeimpinä niistä oli ohjelmaan koottavan yksityisrahoituksen yhtenäinen keräämistapa. Siinä kustannusvastuu jaettiin saadun edun mukaan: osaksi kyläyhdistys maksoi kehittämishankkeen yksityistä rahoitusosuutta, saaduista investointirahoituksista kylä suoritti osuuden – koko alueellisen kyläohjelman toteuttamisen varmistamiseksi – ja lisäksi asiantuntijaorganisaation vapaaehtoisella jäsenmaksulla. – Me-

nettely on toiminut erittäin hyvin. Vain muutamaa tapausta lukuunottamatta kyläohjelman toiminnassa mukanaolevat maakunnan kylät ovat olleet mukana, sanoin edellytyksin.

Hyvin tarpeelliseksi koettuun kylien koulutustarpeeseen ei löytynyt toimivaa rahoitusratkaisua. Sitä pyrittiin korvaamaan osahankkeissa teemavastaavan ja vastuuviranomaisen mukanaololla kylien tilaisuuksissa ja henkilökohtaisella opastuksella.

Käytännön toiminnassa kylähankkeiden vetäjät ovat kokoontuneet säännöllisesti palavereihin, joissa on sovittu yhdessä teemavastaavan ja vastuuviranomaisen kanssa menettelytavoista ja haettu linjausta säädösten edellyttämällä tavalla. Alinomaatäydentyneet ja muuttuneet säädökset ovat tuottaneet paljon epätietoisuutta ja selvitystyötä niin aluehallinnossa kuin hanketyössäkin. Yksinomaan kyläohjelman osahankkeiden yhteistoiminta on tuottanut asiantuntijahankkeen kautta lisäarvoa, joka korvaa siihen kohdistetun rahoituksen.

– Yhteistyösopimuksiin kirjattiin myös, että hankkeet eivät laskuta osaamisen jakamisesta toisiaan. Jotakin käytännön erillistä yksityiskohtia on kuitenkin sovittu tapauskohtaisesti. Opintomatkojen kustannusten jako osallistujien ja kyläohjelman osahankkeiden kesken voi olla kohtuuttoman työläs. Matkalle osallistujiahan voi olla kymmeniä, tutustumiskohteita voi olla samalla matkalla yli kymmenen. Se aiheuttaisi jopa satojen yksittäisten laskujen kirjoittamisen, eikä mikään yritys tietenkään sellaiseen suostu ilman erillistä korvausta. Hankevetäjän työhön valittujen koulutus- ja ammatillinen tausta on hyvin kirjava. Itse työhön sillä ei näytä olleen juuri minkäänlaista merkitystä. Työ on tekijäänsä neuvonut. Hankevetäjän toimintakenttä on eri seutukunnissa aivan erilainen, jokaisen kylän tuen tarve ja tavoitteet yksilölliset. Siten jokainen on joutunut harjaantumaan oman toimintaympäristönsä erityispiirteisiin. Työ kattaa ihmisyyteen elon laidasta laitaan. Vaikka teemaohjelman hankevetäjillä on paljon yhteistyötä, hankkeen arki

on varsin yksinäistä ja stressaavaakin. Byrokratia määrittelee hankesuunnitelman ohella toiminnan rajat, niitä kun ei määrittele niinkään käytännön tarve. – Määräaikaisen hankevetäjän työnkuvan sopeutuminen ei aina ole ongelmatonta kunnalliseen työyhteisöönkään, jossa on totuttu säännölliseen työaikaan ja työpöydän ääressä pysymiseen, ei laukkaamaan pitkin kyliä, kellon ympäri, myös viikonloppuina, jolloin toiminta kylän väen vapaa-ajalla toteutuu. Kylätoimintaan kuuluvat monet jännitteet ja toisinaan myös ristiriidat, asiat menevät joskus pahaankin ha-

kaukseen. Yksittäisen toimijan, kylän – tai vaikkapa kunnan – tavoite saat- taakin lopulta olla ihan muuta kuin kyläsuunnitelman tai kyläohjelman mukainen kehittämistavoite ja silloin tietysti yritetään yli siitä missä aita on matalin.

Kyläohjelmaa pyritään toteuttamaan mahdollisimman paljon konsensuksella, sopimuksellisuudella ja välttämään ahdasta säästösten tutkimista ja juridiikkaa hankkeiden arkisissa toimissa. Yleinen kokemus on, että vasta ristiriidat ajavat sääntöjä tutkimaan. Sopimusmenettely voi innostaa jonkun kylän tinkimään yhteisesti sovi-

tuista pelisäännöistä. Silloin julkinen tuki innolla hyödynnetään, mutta yhdessä ennakkoon sovitut velvoitteet tuolloin laistetaan. Vapaaehtoisuus ja harrastuspohjalta tapahtuva työ ja into osallistua talkoisiin ei ole kuitenkaan näistä yksittäistapauksista halvaantunut, vaikka itsekäs lintsaminen muita, yhteisistä sopimuksista kiinni pitäviä kyliä kismittääkin. – Yleinen havainto maakunnasta on, että mitä syrjäisempi kylä, sen reilumpi peli!

Kehittyvä kylätoiminta Etelä-Pohjanmaalla 6725 -koordinaatiohanke

Toteutusaika 26.3.2002–31.5.2005, sekä

Kehittyvä eteläpohjalainen kylätoiminta 20633 -koordinaatiohanke

Toteutusaika 1.4.2005–28.2.2006
Hankkeiden toteuttaja Eteläpohjalaiset Kylät ry

Hankkeen rahoituspäättös määritteli sen teemaohjelman koordinaatio-

hankkeeksi, joka jatkaa päättyneen esiselvityshankkeen aloittamia toimia Eteläpohjalaisen kyläohjelman toteuttamiseksi.

Ohjausryhmä jatkoi esiselvityshankkeen mukaisin jäsenin: TE-keskuk-

sen maaseutuosasto vastuuviranomaisena, Etelä-Pohjanmaan liitto, TE-keskuksen työvoimaosasto, Länsi-Suomen Ympäristökeskus, EP:n seutukunnat Härmänmaa, Järviseu- tu, Kuusiokunnat, Seinänaapurit, Suupohja ja Eteläpohjalaiset kylät ry. Esittelijä-sihteerinä toimi teema- vastaava.

Teemaohjelman Edunsaajatyöryh- män jäseniksi vahvistettiin asian- tuntijaorganisaatio Eteläpohjalaiset Kylät ry:n hallitus.

Hankkeen tehtäviksi määriteltiin Eteläpohjalainen kyläohjelma -tee- maohjelman toiminnan koordinoi- nin, suuraluehankkeiden tuotosten hyödyntämisen ja teemaohjelman kautta toteutuneiden kyläinvestointien hyödyntämisen kylän monipuol- lisessa toiminnassa.

Eteläpohjalaisen kyläohjelman eri- tyispiirre on sen määrällinen ja laa- dullinen sekä monissa asioissa myös toteuttamisessa edelläkulkeminen verrattuna moniin muihin maakun- nallisiin kyläohjelmiin. Tämä aiheut- ta runsaasti selvitystä ja taustatyötä, kun valmiita kokemuksia ja toimivia malleja ei juuri ole saatavissa. – Toi- saalta alueelliset eroavuudetkin ovat

Etelä-Pohjanmaan kyläpäivät järjestettiin kylätoimintaviikolla, 12.10.2004 Kurikan Tuiskulassa. Se oli järjestämisvuorossa oleva Vuoden Eteläpohjalainen Kylä ja seuraavaksi Vuoden Kyläksi juhlassa nimettiin Karijoen Myrkkö.

maassamme niin suuria, että jossakin toimiva käytäntö ei olisi sellaisenaan sovellettavissa muualla maassa. Siksi valtakunnallisen kylätoimintajärjestö Suomen Kylätoiminta ry:n kautta saatava tuki on hyvin merkittävä.

Asiantuntijahanke on koennut osahankkeiden kanssa rahoitetuista kylien investoinneista Internet-tiedoston (www.etelapohjanmaa.fi/kylat/investoinnit), jossa kuvataan tiiviisti kyläohjelmasta rahoitetut kylien investointihankkeet toteuttajien yhteystiedoin. Niitä on tietokannassa tällä hetkellä noin 450. Tietojen päivittäminen jatkuu. Tavoitteena on investointiluettelosta muodostaa linkkiyhteys kylän omalle kotisivulle,

jossa kylä voi kuvata investointikohdettaan ja näin esitellä omaa toimintaansa.

Asiantuntijaorganisaatio Eteläpohjalaiset Kylät ry on koennut omille Internet-sivuilleen (www.epk.fi) eteläpohjalaisten kylien yhdistysten yhteyshenkilöistä tietokannan, jonka sisältämien yhteystietojen ylläpito tapahtuu jatkossa kylän nimeämän yhteyshenkilön toimesta. Näin saadaan tiedot ajan tasalle ja kylän toimijoita juurrutettua tietoverkkojen käyttöön.

Eteläpohjalainen kylätoimintaväki sai järjestettäväkseen joka toinen vuosi pidettävät valtakunnalliset kyläpäivät. Ne toteutettiin kolmipäivä-

senä eri puolella Etelä-Pohjanmaata, ajoittuen perjantaista sunnuntaihin 15.–17.10.2004. Lisäksi järjestettiin alueellisia tilaisuuksia koko viikon. Perjantaina järjestettiin kyläohjelmien toteuttajille seminaareja, lauantaina luentoja mm. saksalaisesta kylien kehittämisestä ja leader-toiminnasta, liikuntareitistöjen rakentamisesta, tietoverkoista, kylän kulttuuritoiminnasta, toimintaryhmien kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Sunnuntaina oli Kuortaneella valtakunnallinen kyläpäivien pääjuhla, jossa juhlapuhujana oli sisäministeri Hannes Manninen. Tutustumiskohteita ja vierailumatkoja eri puolella maakuntaa oleviin kohteisiin järjestettiin.

ALMA-suuraluehankkeet

Manner-Suomen ALMA-ohjelmassa on 10 prosentin rahoitusvaraus suuraluehankkeille. Tämä on aktivoinut monia toimijatahoja käynnistämään niitä myös yhteisötoiminnan kehittämiseksi. Etelä-Pohjanmaan kylien näkökulmasta tarkastellen näiden hankkeiden toteuttaminen ja toiminnan kohdentuminen Etelä-Pohjanmaan alueen kylien ja yritysten tarpeisiin vaihtelee. Joillakin näiden hankkeiden toteuttajatahoista ei ole juurikaan ko-

kemusta kylätoiminnasta, jotkut ovat kylätoiminnalle hyvinkin läheisiä ja merkittäviä.

Hyvä Verkko-hanke, toteuttaa Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu, Seinäjoki. Onni Muuttaa Maalle-hanke, toteuttaa Turun Yliopiston täydennys- ja koulutuskeskus, alueellinen osahanke, toteutti Ruralia Instituutti, Seinäjoki. Elinvoimaa kylille, kyläkauppojen ja kylätoimijoiden yhteistyön ja kylän palvelujen kehittäminen, toteuttaa

Pirjo Ruokonen Oy, Petäjävesi. Kylien infrastruktuurin ja hoivapalvelujen koordinaatiohanke, toteuttaa Suomen Kylätoiminta ry, Suomusjärvi. Hanketta toteutettiin alueellisia osahankkeina, jollaista ei ollut Etelä-Pohjanmaalla. Valtakunnallisen kylätoimintaverkoston rakenteen ja työmuotojen kehittäminen, toteuttaa Suomen Kylätoiminta ry, Suomusjärvi. Kansallinen rahoitus.

Ohjelmallisen kylien kehittämisen tuotokset ja kehityskaari 1996-2006

Eteläpohjalainen kyläohjelma -teemaohjelman vastuuviranomainen on EP:n TE-keskuksen Maaseutuosasto.

Asiantuntijaorganisaatio on Eteläpohjalaiset Kylät ry. Sen tavoitteena on kylien maakunnallisen yhteenliittymän tavoitteiden markkinointi toimintaympäristöön (paikallishallinto, alueviranomaiset, kehittäjäorganisaatiot, kylät) ja jäsentyneen, omaehtoisen kylätoiminnan avulla saada viihtyvyyttä ja vetovoimaa kylissä asumiseen.

EU-vastaisuuden lieventäminen 1995–1998

Valtaosa maakunnan asukkaista vastusti jyrkästi Euroopan Unioniin liittymistä.

Maaseudulla ja kylissä oltiin yhä vaalien aikaisissa taisteluhaidoissa.

EpK haastoi kylätoimijoita hyödyntämään uusia mahdollisuuksia. Tämä edellytti suunnitelmallista toimintaa.

Kylätoiminnan järjestäytyminen 1998–1999

Kylätoimikunta tuli rekisteröidä oikeustoimikelpoiseksi, sen tuli omaksua suunnitelmallinen, pitkäjänteinen toimintatapa ja hakea kumppaneita omien voimavarojen tueksi. Toisinaan perinteiset maaseudun järjestöt kokivat tavoitteet itselleen kilpailijana kyläläisistä.

Kylähankkeiden käynnistäminen 1998–2000

Hanketyö oli vielä aika tuntematon toimintatapa (valitettavan monille yhä vieläkin aika outo). Kyläohjelma toimi

hyvänä harjoitusvälineenä. Hankkeet olivat paljolti kylän toimitilojen kohentamista ja uuden rakentamista.

EMOTR-T-rahoituskausi 2000–2003 (Tukikatkos 2000–2001)

Edellisen ohjelmakauden rahoittamien hankkeiden loppuunsaattamista, kyläohjelman ja kyläsuunnitelmien päivytystä. Pitkittänyt ja jäsentymätön uuden ohjelmakauden alku haittasi todella pahoin hyvin alkanutta kylien ohjelmallista kehittämistä.

Kylään horisontaalista yhteistyötä. Kylän yksittäisten yhdistysten laatimista hankkeista edetään kohti jäsentynyttä, koko kylää koskevaa kyläsuunnitelmaa ja niiden pohjalta käynnistettäviä hankkeita.

Sektoriyhdistykset tulevat mukaan poikkihallinnolliseen, so. kylän horisontaaliseen yhteistyöhön, koko kylää kehittämään.

Kyläsuunnitelma vakiintuu kylän yhteiseksi kehittämisvälineeksi 2000–2002

Kyläsuunnitelmasta muotoutuu pitkän aikavälin kylän suunnitteluväline. Hankeaihiot yhä laajemmiksi kokonaisuuksiksi. Kylän maisemointi ja palvelut nousevat etualalle erityisesti niissä kylissä, joissa on jo opittu ohjelmaperusteinen kehittäminen ja sisäistetty sen rahoitusmahdollisuudet.

Tulevaisuuden haasteet

Kylän taloudellisen pohjan vakiinnuttaminen 2002–

Kylät ovat toimineet lähinnä toimikauden, vuoden kerrallaan, vailla pitkäjänteistä taloudellista suunnittelua. Oma resurssi hupenneet yksittäisiin, satunnaisiin toimenpiteisiin.

Kuntien myöntämä suora tuki kylän omien toimintaedellytysten turvaamiseksi on miltei lakannut, ilmeisimmin investointihankkeiden kuntarahoituksen takia.

Kylätoiminta osana aluekehittämistä Maakuntasuunnitelma 20 vuoden tavoitteiden linjaajana, maakuntaohjelma valtuustokausien aikana ja sen vuosittainen toteuttamissuunnitelma edellyttävät vaatimustasollaan ja osamisedellytyksillään kylätoiminnalta tiivistä alueellista yhteistyötä ja yksituumaisuutta. Aluekehittäminen ottaa myös kylätoiminnan huomioon osana maakunnan kehittämistä.

Kylämaiseman kohentaminen ja ylläpito Rahoitusvälineiden ja kuntien asettamat edellytykset ja ympäristöhallinnon asettamat vaatimukset kylän ympäristön hoitoon ja hankkeiden toteuttamiseksi vaativat kyliltä monen vuoden pitkäjänteistä työtä, yli EU-ohjelmakausien. Luvanvaraisuudesta ja erityisosaamisen tarpeesta johtuen joudutaan ostamaan suunnitteluun kalliita asiantuntijapalveluja. Siksi tähän työhön tarvittaisiin pidemmän ajan julkista tukea kylätoiminnan avuksi.

Tietoverkkojen käyttöön harjaantuminen

Tietoverkot ja niiden käyttöön harjaantuminen on edellytys etäisyyskiesien aiheuttamien esteiden vähentämiseksi. Haaste niissä on erityisesti paikallisten palvelujen tarjonnassa ja monipuolisessa sisällöntuotannossa. Nykyisellään yhteyksiä alkaa halukkaille jo olla.

Asumisedellytysten edistäminen

Nykyinen kuntien kaava- ja rakentamispoliittikka kohtelee kaltoin haja-asutusalueilla ja kylissä asumista. Maalle muuttava ei halua asua lähiökokoisella tontilla, talot vierivieressä, syrjässä palveluista. Kylän ääni tulee saada tässä nykyistä paremmin kuulumaan. Kunta- ja palvelurakenteen muutokset tuovat vastaisuudessa uusia haasteita.

Kylätoiminta on saanut maakunnassa vahvan tuen ja arvostuksen. Se on lunastanut oikeutuksensa. Työ on kuitenkin vasta hyvässä alussa. Siksi jatkamme edelleen toimintaa kyläohjelman ensimmäisellä linjauksella: Passiivisesta edunvalvonnasta aktiiviseen eduntekemiseen.

Asiantuntijoiden arvioita

– Maakunnan kylät toimintatapoineen ja asukkaat toimeentulomuotoineen ovat nyt aivan muita kuin vuosikymmen sitten, Suomen liityttyä Euroopan Unioniin. Muutosvauhti on ollut huima.

– Kylät ovat erittäin sitoutuneita oman alueensa kehittämiseen. Vuorovaikutus ja yhteistyö on ulospäin vielä alkuaskelissaan. Tieto ei joko kulje tai tavoita kohdettaan.

– Jännite kylien jäsentyneen kehittämisen ja oman, paikallisen tavoitteen välillä luo hajautumisen uhkan. Hallittuna se on kylätoiminnan sisäinen voima.

– Kylän hankevalmistelu on vielä aivan liian lyhytjännitteistä. Parhaiden hankkeiden taustalla on aina huolellinen valmistelu, johon osallistuu kylän koko toimintaympäristö.

– Aluehallinto on antanut tilaa toimia, ja ollut mukana yhtenä kehittämiskumppanina. Hallinnon näkyvyys ja mukanaolo kylissä on innostanut uusia toimijoita mukaan.

– Teemaohjelman ohjausryhmä on tuonut osaamistaan kylien kehittä-

tämiseen, muuhunkin kuin ohjelman hallinnointiin. Vuorovaikutus alue- ja paikallishallinnon ja kylien välillä toimii hyvin.

– Kylien toiminnalliset erot – kehittymisen haitari-ilmiö – kasvavat. Enimmin tuen ja kehittämisen tarpeessa olevat ovat niistä vähimmin kiinnostuneita. Taantumisen ja kylän tyhjeneminen uhkana. Kylän toimijoiden vaihtuvuus saattaa halvaannuttaa toiminnan pitkäksi aikaa.

– Talkootyöhön on runsaasti osallistujia, hankkeiden hallinto ja sen edellyttämät paperityöt oudoksuttavat. Kylän tavoitteet suuntautuneet aika usein pelkkään rakentamiseen ja investointeihin. Kylissä on varsin vajavaisia muun toiminnan suunnitelmia.

– Kylätoiminnan omarahoituksen järjestäminen on lähivuosien haaste. Lukuisat, vajaakäyttöiset kylätalot kuluineen vievät tulevaisuudessa mitätävän osan kylän taloudesta. Tähän rinkiin ovat vielä tyrkyllä tyhjenevät kyläkoulut.

– Valtion keskushallinto ei hahmo-

ta järjestötoiminnan nykyisiä tarpeita. Yhdistysten ponnistuksista kuluu nykyisellään huomattava osa oman toiminnan rahoituksen ja hankkeiden edellyttämän likviditeetin haalimiseen. Julkinen tuki on taannoin kohdentunut julkisyhteisöille, jolla on jo omaan toimintaansa kohdenneet rahoituskanavatkin käytössään.

– Valtio rahoittaa maaseudun sektorijärjestöjen tavanomaista järjestötoimintaa todella mittavasti. Maaseudun horisontaalinen kehittäminen saa vain rippeitä siihen verraten.

– Vieläkin kovin ylimalkaisia kyläsuunnitelmia, joissa ei ole koko kylän ääni aidosti mukana.

– Kun järjestäytyneet kylätoiminta toteuttaa hankkeita ja itse arvioi ohjelmaa, se myös sitoutuu sen toteuttamiseen. Yhteisö ei juuri innostu talkoisiin yksittäisen yrityksen tueksi.

– Palvelurakenteen ja paikallishallinnon, kuntarajojen muutokset tuovat kylätoiminnalle haasteen ja mahdollisuuden: etäännyttävät palvelut antavat kylille mahdollisuuden uuteen tulomuotoon. Se edellyttää

hyvin huolellista suunnittelua, ettei jällikäteän ajauduta ristiriitoin yri-tysten ja verottajan tekemien linjau-ten kanssa.

– Keskittyminen ja maaltapako on uhka monelle kunnalle. Kunnallisvaa- lit ovat joka neljäs vuosi, nuorempi polvi sitä vastoin äänestää jopa vii-koittain; matkalaukullaan.

– Tiedotusvälineet ovat huomioi- neet hyvin myönteisesti kylätoimin- nan ja auttaneet osaltaan sen edistä- mistä.

Teemavastaavan arvioita

– Teemallinen kehittäminen on erittäin hyvä työväline ohjelmalliseen kylien kehittämiseen. Hankkeiden hallinnointi syö huomattavasti niiden panoksia.

– Kyläohjelma painottui voimak- kaasti investointeihin. Kehittämishankkeiden resurssit eivät ole oikein riittäneet muun toiminnan käynnis- tämiseen.

– Hankebyrokratia on kuin kak- siteräinen miekka: sen toisaalta han- kaloittaa ja teettää paljon epäolen- naista työtä, mutta toisaalta se antaa vähemmän perehtyneille aikaa ehtiä mukaan. Muutoin nopeammat kor- jaisivat tarjolla olevat mahdollisuudet ja edut.

– Kyläohjelman toteutumaan vai- kutti paljon ohjelmakauden käynnis- tymisen yli vuoden viive. Tämä aihe- utti jo alussa kiireen, jotta budjetoitu rahoitus kyettiin hyödyntämään. Se

vaikutti myös hankesuunnitelmien laatuun. Parhaat hankeideat ovat aina pitkän hiomisen tulos, jossa aikatau- lun kireys on ilmeinen uhka.

– Kylän elinkeinojen kehittäminen ei todellakaan ole helppoa talkoilla tehtynä vapaa-ajan yhdistystoimin- tana. Yrittäminen edellyttää kylältä pitkään yhteistyötä moniin suuntiin; kuntaan, toimintaryhmien tukeen, valvonta- ja lupaviranomaisiin, ra- hoittajiin.

– Kyläaktiivien johtamisaineista johtuva vaihtuvuus aiheuttaa kylissä herpaantumista. Kertyneen osaamisen omaava kyläaktiivi jättää väistyessään ainakin tilapäisen osaamistyhjön.

– Verottajan uudet, tiukat linjauk- set ja tiukentuneet kilpailutustulkin- nat ovat ilmeinen uhka järjestö- ja yhdistystoiminnalle. Pahimmillaan talkootyöhön perustuva vapaaehtois- toiminta hiipuu ja vapaaehtoisin voi-

min toteutettu palvelu siirtyy julkisin varoin toteutettavaksi. Tämä uhkaa niin liikunta-, kulttuuri-, nuorisoi- kuin kylätoimintajärjestöjäkin.

– Suuraluehankkeiden tuoma lisä- arvo kylien kehittämiseen ei ole aina havaittavissa. Erot eri maakuntien vä- lillä ovat suuria, monet toimet on jo ehditty rahoittaa alueellisesti. Maan- tieteellinen etäisyys on realiteetti, pa- noksia ja työaikaa kuluu.

– Vaikka edessä onkin tukikatkos, kylien kehittämisen tulevaisuus näyt- tää varsin tyydyttävälle. Kylien toi- mitilojen kunnostaminen alkaa olla pääosin toteutunut. Niihin tarvitaan palveluja ja aktiviteetteja. Kylä tarvit- see yhä enemmän kehittämiskump- paneita ja yhteistyötahoja. Kylän ympäristö- ja maisemasuunnitelmien toteuttaminen tulee ajankohtaiseksi.

Tästä on hyvä jatkaa !

Viitteet, liitteet:

Salo, Hannu: Etelä-Pohjanmaan työohjelmien kehityspolut. Maaseudun Sivistysliitto 2001.

Leppänen Marika, Linnamaa Reija, Vainio Arttu: Etelä-Pohjanmaan työohjelmien arviointi. Vaasan Yliopiston tutki- muslaitos 1999.

Hyödyllisiä kotisivuja:

<http://www.etelapohjanmaa.fi/kylat> - Kyläohjelman kotisivut

<http://www.etelapohjanmaa.fi/teemat> - alueellinen kehittäminen

www.epk.fi Eteläpohjalaiset Kylät ry

<http://www.kylatoiminta.fi/> - valtakunnallinen kylien järjestö

<http://www.maaseutuplus.net> - valtakunnallinen tiedotuskanava paikallistoimintaan

<http://www.te-keskus.fi/> - EP Kyläohjelman päärahoittaja ja alueellinen vastuuviranomainen

<http://www.epliitto.fi> maakunnan liitto, aluekehitysviranomainen

<http://www.lande2000.fi> - maaseudun kehittäminen Suomessa

Liite:

Kylähankkeiden valintaperusteet

laadittiin toimijoille ohjeeksi hah- mottamaan kyläohjelman kehittä- mistavoitteita. Keskeinen pyrkimys on, että kyläohjelman rahoitusta ei kohdennu yksittäisen yhdistyksen omiin tavoitteisiin, vaan koko kylän kattavaan kyläsuunnitelmaan liitty-

vään, kylässä olevan toiminnallisen esteen poistamiseen.

Kylähankkeen EU-rahoitus edellyttää kylästä laadittua kokonaisvaltaista kyläsuunnitelmaa.

Siinä kuvataan kylän asutusta ja ympäristöä, elinkeinoja ja sosiaalista elä- mää.

Suunnitelmassa arvioidaan kylää tämän päivän sisäisten vahvuuksi- en ja heikkouksien pohjalta. Niitä arvioidaan suhteessa tulevaisuuden ulkoisiin mahdollisuuksiin ja ughiin nähden.

Näistä johdetaan kehittämisen painoi-

pisteet ja kylän tulevaisuuden tähtäin, visio mihin kylässä pyritään.

Kyläsuunnitelmien arviointi

Kylän hankehakemuksen tavoite -> kyläkehittämishankkeen tavoitteet ->

kyläohjelman painopisteet -> pysyvien kylätoiminnan yhteistyöraenteiden muodostuminen/vahvistuminen ->

Hankkeen avulla saatava hyöty, tulos: panos (edunsaajien määrä suhteessa rahoitukseen)

Verkostoitumisen ja yhteistyön lisääntyminen (osaamisvalmiudet, suunnitelmallisuus)

Hankkeen nivoutuminen kyläsuunnitelman muihin tavoitteisiin

Hankkeen liittyminen muiden kyläkehittämissuunnitelmiin

Liittyminen kunnan/seutukunnan kyläkehittämiseen

Kyläympäristön kohentuminen kylää laajemmalla alueella (vesistön valuma-alue)

Kylän vetovoiman ja viihtyvyyden lisääminen, uudet asukkaat, asuminen Toimintaryhmien ja muiden teemaohjelmien kanssa tehtävä yhteistyö Kyläläisten toimentulomuotojen edistäminen ja maaseudun elinkeinon kanssa tehtävä yhteistyö

Kylähankkeiden valintaperusteet

Keskeinen edellytys kylähankkeen tuen saannille on, että kyläohjelmasta myönnettävää rahoitusta ei kohdeneta jonkin yksittäisen yhdistyksen tai sen jäsenyyttä edellyttävän tavoitteen tueksi, vaan kyläsuunnitelmaan liittyvään, kylässä olevan toiminnallisen esteen poistamiseen.

Kylähankkeen rahoitus edellyttää kylästä laadittua kokonaisvaltaista kyläsuunnitelmaa.

Siihen kootaan kylän toimijoiden esittämiä hankeaihoita jatkosuunnittelua varten. Näissä on mitoitettu hankkeen edellyttämä omarahoitus,

toteutus aika, vaikuttavuus ja liittyminen muuhun kehittämiseen. Liittyminen paikallishallintoon ja kylän elinkeinon kehittämiseen huomioidaan.

Kylän kesken sovitaan hankkeen toteuttaja- ja rahoitusyhteisö, jonka kautta hanke hallinnoidaan ja toimista raportoidaan. Huomioidaan jälkikäteen tapahtuvan tuen maksatuksen vuoksi riittävä väliaikaisrahoitus.

Kuntarahoituksen saannin varmistamisen jälkeen kylähankkeet toimitetaan kehittämishankkeista kyläohjelman tavoitteisiin verrattavaksi. Kylähankkeiden haulle sovitaan käsittelyajat, pääsääntöisesti kaksi kertaa vuodessa. Tämä siksi, että hallinnossa voidaan arvioida yksittäisten hakemusten tavoitteita ja rahoitus suunnata kyläohjelmaa tehokkaimmin toteuttaviin hankehakemuksiin.

Kyläsuunnitelman ohjeellinen sisältö

Taustatiedot kylästä

Asukasluku ikäryhmittäin, ruokakuntien määrä

Kylän elinkeinot ja yritykset, yhteystiedot

Kylässä toimivat järjestöt ja yhdistykset, niiden osallistuminen kylän kokonaisvaltaiseen kehittämiseen ja niiden sitoutumiseen toimintaan käytännössä

Kuvaus kylätoiminnasta

Luonnon- ja kyläympäristön resurssit, nähtävyydet ja investoinnit.

(Liikuntapaikat, kylän yhteiset ja julkiset rakennukset ja rakenteet, liikenneyhteydet, tiestö, käyttämättömänä oleva rakennuskanta, vapaat tontit, rakennuskaavat)

Kylän verkostoituminen ja sitoutuminen kylän tavoitteelliseen, ulkopuoliseen yhteistyöhön

Kylätapahtumat, perinne- ja kulttuuritoiminta

Tontti- ja asuntopörssi, vuokra- ja tukiasunnot

Kylän sisäiset vahvuudet ja heikkoudet

Kylän ulkoiset mahdollisuudet ja uhkat

Edellisten pohjalta määritellyt kehittämisen painopisteet

Toiminnassa olevat hankkeet

Hankkeiden seuranta ja kirjaaminen Eri rahoittajien tuella käynnistetyt käyttöomaisuusinvestoinnit Hankkeet kylän omassa toteutuksessa

Toiminnalliset ja koulutushankkeet

Kylän kehittämissuunnitelma

- Kylän kokonaisvaltainen kehittämissuunnitelma. Kirjataan eri toimijatahojen kesken tapahtuva kylän kehittämis- ja hanketoiminta:

Kylän sisäisenä ja omana toteutuksena

Useamman kylän yhteisesti toteuttamana

Kylän ja kunnan/ seutukunnan toteuttamana

EU-rahoitteisena tai muuna julkisella rahoituksella tuettuna kylähankkeena

Kehittämiskohteiden toteuttamisen rahoitustarve, aikataulu ja tärkeysjärjestys

- Ylläpidon suunnittelu, kohteen valmistumisen jälkeen tapahtuva toiminta, rahoitus, ylläpito ja maisemanhoitotoimet

Kylän järjestöjen kesken laadittu yhteistyösopimus hankkeiden suunnittelusta, toteuttamisesta, niiden taloudenpidosta ja raportoinnista
Kylän yhdistysten yhteistyösopimus hankkeen toteuttamiseksi.

Yksittäiset hankehakemukset ja kehittämissuunnitelmat:

Työsuunnitelma, jolla kuvataan hankkeen toteuttamisen menetelmät, toteuttamiseen tarvittava aika ja ulkopuolinen työsuoritus

Tekniset piirustukset, kartat, rakentamisoikeus, hallintasopimus, yms.

Kustannusarviot, lupamaksut, vakuutukset, oheiskustannukset

Rahoitussuunnitelma, koko hankkeen osalta kylän rahoitusosuus sekä väliaikaisrahoitus hankkeen toteuttamisajalta.

Selvitys kylän omarahoituksesta. Kirjataan hankkeen omarahoitukseksi ilmoitetut tarvikkeet ja työsuoritukset (talkootyö). Laaditaan hankkeen toteutuksen kirjanpito, aika- ja talousarvio.

Liittyminen eri ohjelmien ja hankkeiden, seudullisten kehittämissuunnitelmien sekä kunnan tavoitteisiin.

Rahoituskohteen valmistumisen jälkeen sen ylläpidon ja toiminnan rahoituksen suunnitelma.

Liite:

Eteläpohjalainen kyläohjelma 2000-2006

Kyläohjelma saatavilla Internetistä sähköisessä muodossa pdf-tiedostona: <http://etelapohjanmaa.fi/teemat/>. Kyläohjelma on käsitelty ja hyväksytty maakunnan yhteistyöryhmässä (MYR) 12.9.2000.

Ote:

Teemaohjelman toteuttaminen:

6. Ohjelman toimintatapa

Teemaohjelmamenettely on prosessi, jossa kehittämisorganisaatiot, kehittämissektorin asiantuntijat sekä aluehallinnon ja kuntien viranomaiset yhdessä etsivät teeman kannalta keskeisimmät kehittämistarpeet, asettavat niille tavoitteet ja organisoivat kehittämistyön mahdollisimman toimivaksi ja tehokkaaksi.

Ohjelmatyön onnistumisen kannalta oleellista on löytää kehittämistyölle selkeä kohderyhmä (edunsaajat) ja yhtenäinen aihealue (klusteri).

Edunsaajat ovat mukana ohjelmatyön suunnittelussa, toteutuksessa ja tulosten arvioinnissa.

Ohjelman toteutus tapahtuu yksittäisten, eri rahoituslähteistä rahoitettavien kehittämishankkeiden, teemaohjelman osahankkeiden kautta.

Liiallisen hallinnoinnin välttämiseksi hankkeet tulee suunnitella rahoitussäädökset huomioiden riittävän laajoiksi. Vastuuviranomainen, asiantuntijaorganisaatio ja osahankkeet laativat teemaohjelman jäsenyteen toiminnan toteutumiseen tähtäävän yhteistyösopimuksen, joka saatetaan alueviranomaisten tietoon.

Ohjausryhmä

Teemaohjelman tultua hyväksytyksi maakunnan yhteistyöryhmässä (MYR) vastuuviranomainen (Eteläpohjalainen Kyläohjelma: TE-keskuksen maaseutuosasto) asettaa sille ohjausryhmän. Ohjausryhmä valitsee teemavastaavan ja nimeää edunsaajatyöryhmän. Sen tehtävänä on käynnistää ohjelman mukainen kehittämis- ja julkaisemalla ohjelma, tehostamalla kehittämishankkeiden suunnittelua ja antamalla niistä lausuntoja rahoittaville viranomaisille. Ohjausryhmä seuraa osahankkeiden toteutusta säännöllisten raporttien

ja selostusten avulla ja laatii niistä raportteja maakunnan yhteistyöryhmälle.

Ohjausryhmä koostuu seuraavista tahoista: TE-keskuksen nimeämä vastuuviranomainen, maakunnan liiton edustaja, ohjelman keskeinen muu rahoittajan edustaja (kunta), seutukuntien kuntarahasta vastaavat henkilöt, edunsaajaryhmän puheenjohtaja, teemaohjelman vastuullisen toteuttajan edustaja, teemavastaava (ohjausryhmän sihteeri-esittelijänä) ja ohjausryhmän kutsumat muut asiantuntijat.

Koordinaatio

Teemaohjelman koordinaatioon kuuluu teemavastaava (koordinaattori) sekä ohjausryhmän määrittelemä ja rahoittajien hyväksymä määrä eri kehittämisalojen asiantuntijoita (Ympäristö-, Tietoyhteiskunta-, Kulttuuri- ja Markkailuohjelman teemavastaavat). Teemavastaava käynnistää ohjelman mukaisen kehittämistoiminnan yhdessä ohjaus- ja edunsaajaryhmän (Eteläpohjalaiset Kylät ry:n hallitus) kanssa.

Hän organisoii ohjelman mukaisen kehittämistoiminnan jätäväksi, ohjelman tavoitteisiin tähtääväksi toiminnaksi sekä luo yhteistoiminnalle luontevat puitteet. Teemavastaava seuraa kaikkien osahankkeiden toimintaa ja toteutumista yhdessä niiden päärahoittajien kanssa ja raportoi niistä teemaohjelman ohjaus- ja edunsaajaryhmälle.

Edunsaajaryhmänä toimii Asiantuntijaorganisaatio Eteläpohjalaiset Kylät ry:n hallitus.

Arviointiseminaarit

Teemaohjelman toiminnasta ja tulokista tiedotetaan järjestämällä säännöllisesti arviointiseminaareja. Seminaareissa esitetään ja arvioidaan ohjelman tavoitteet, keskeiset toimenpiteet ja tulokset. Lisäksi ohjelma järjestää eri aihealueita koskevia luentoja, kokouksia, tapaamisia ja opintokäyntejä. Arviointiryhmä osallistuu ohjelman suunnitteluun ja seuraa sen toteutusta.

Työryhmän keskeisenä tehtävänä on seurata osahankkeiden toimintasuunnitelmien muotoilua ja käytännön kehittämistyön toteutumista sekä auttaa uusien kehittämishankkeiden ideoinnissa. Ryhmä tekee esityksiä ohjausryhmälle teemavastaavan välityksellä.

Teemaohjelman käytännön toteutus Teemaohjelman laadintaprosessi on luettavana kyläohjelmassa. Teemaohjelma hankkeistetaan seudullisina kylien kehittämisen osahankkeina. Lisäksi käynnistetään alueellisia erityishankkeita sekä teemaohjelman koordinaatiohanke.

Teemaohjelman osahankkeiden TE-keskuksen myöntämä rahoitus on 70%, kuntarahoitus 20% ja yksityisrahoitus 10%. Yksityisrahoitukseen voidaan hyväksyä enimmillään puolet (5%) vastikkeetonta luontoisuoritusta, jolle tulee esittää riittävät perusteet.

Kylien investointihankkeiden rahoittaminen perustuu aina kylän yhteisesti laatimaan horisontaaliseen kyläsuunnitelmaan. Investointihankkeille sovitaan kylässä tiliorganisaatio, joka vastaa hankkeensa hallinnoinnista ja raportoinnista.

Teemaohjelma on vahvistettu maakunnan yhteistyöryhmässä (MYR) 12.9.2000. Valtioneuvosto on määrittänyt marraskuussa 2000 asetuksella EMOTR-rahoitteisen kehittämishankkeen julkisen tuen katoksi 90%. Maa- ja metsätalousministeriö määrittää asetuksillaan yksityiskohtaiset hankkeiden toteuttamisedellytykset <www.lande2000.fi>.

Kylien investointihankkeiden rahoituspäätökset tehdään v. 2000 ja 2001 kehittämishankkeiden tiliorganisaatioille, sen jälkeen suoraan kylän tiliorganisaatioille. Tämä aiheuttaa muutoksen mm. kyläohjelman seudullisten osahankkeiden tavoitteiden arvioinneissa, hankeindikaattoreissa.

Kyläohjelman asiantuntijaorganisaatio Eteläpohjalaiset Kylät ry on kokouksessaan 14.1.2001 Karijoella käsitellyt kyläohjelman hankevetäjien yhdessä laatiman yksityisrahoituksen rahoitussuunnitelman. Se perustuu hankkeiden ja kylien väliseen sopi-

mukseen. Teemavastaava ja vastuuviranomainen ovat olleet myös mukana laskelmaa tehtäessä. Sen keskeinen tavoite on minimoida yksittäisen kylän rahoitusvelvoitetta. Juridisia toimenpiteitä kylien kanssa vältetään, mikäli se neuvotellen (sopimuspoliittisesti) vain on järjestettävissä.

Lisäksi Eteläpohjalaiset Kylät ry voi-nee myöntää pieniä väliaikaisrahoituksia oman maksuosuutensa hoitaneille kylille niiden omien hankkeiden likviditeetiksi, mikäli kaavailtu varauskertymä toteutuu.

Eteläpohjalaiset Kylät ry on päättänyt esittää teemaohjelman yksityisrahoituksessa kolmea rahoituksen kertymän kokoamista:

- Kylille lähetetään Eteläpohjalaiset Kylät ry:n jäsenmaksulasku, jolla katetaan osa niistä asiantuntijaorganisaation sisäisistä kuluista, joita ei voi kirjata hankkeista rahoitettavaksi.

- Kaikki teemaohjelman seudulliset osahankkeet lähetävät vuosittain laskun jokaiselle hankkeessaan mukanaolevalle kylälle. Kylien maksama n. 200 mk:n vuosimaksu tuo arviolta

25%:n kertymän seudullisen osahankkeen vastikkeettomasta yksityisrahoituksesta.

- Kyliltä, jotka saavat investointeihin sa rahoituksen, peritään investointivaraus rahoituspäätöksen määrästä. Vuosittainen yli/alijäämä kootaan erilliselle investointivaraustilille. Sen kirjanpito hoidetaan asiantuntijaorganisaation kirjanpidossa. Tällä investointivaruksella varmistetaan osahankkeiden yksityisrahoitus ja siten mahdollisuus saada kylähankkeille rahoitusta koko maakunnassa.

Eteläpohjalainen kyläohjelma 2000-2006, tiivistelmä

Visio

Toiminnassaan jäsentynyt, pitkäjänteiseen kehittämistyöhön suuntautunut kyläyhteisö yhteistyössä kunnan ja muiden toimijatahojen kanssa edistää kylän

vetovoimaa, viihtyisyyttä ja sen asukkaiden elämänlaatua.

Strategia

Markkinoidaan kylää ja maaseutua asumisvaihtoehtona. Luodaan kylään viihtyvyyttä ja vetovoimaa sekä markkinoidaan sitä. Opitaan laatimaan kylän kehittämissuunnitelmia, annetaan lausuntoja, haetaan julkista tukea kylän toiminnolle. Huomioidaan maaseutuelinkeinojen ja kylätoiminnan yhteiset tavoitteet. Pyritään vakiinnuttamaan tavoitteellinen kehittämistyö siten, että sillä on edellytykset jatkaa ohjelmakauden päätyttyä.

Lisätään kylien asukkaiden omaehtoisuutta, yrittämisen valmiuksia, yritystietoisuutta sekä osallistumismahdollisuuksia. Tuetaan kyläläisten ikä- ja sukupuolten tasa-arvon toteutumista, työllisyyttä ja toimeentulomahdollisuuksia. Luodaan maaseudun yrittäjien kanssa molempia hyödyttävää toimintaa. Hyödynnetään osa-aika-asujien ja kyläläisten erityisosaaminen.

Harjaannutaan tiedottamisen käytäntöihin erityisesti tietoverkkojen käyttöön perehtyen. Ylläpidetään kylän ajantasaista tiedottamista. Kootaan yhteinen toimintatapa kylien sekä tutkimuksen, koulutuksen ja oppi-

laitosten kanssa. Sisäistytään elinikäiseen oppimiseen.

Lisätään kylienvälistä vuorovaikutusta ja kylätoimijoiden horisontaalista (poikkihalinnollista) yhteistyötä, luodaan hyvien käytäntöjen esimerkkejä ja mallista oppimista. Vahvistetaan paikallista ja alueellista osaamiskeskittymää kylän tueksi. Etelä-Pohjanmaan kylien yhteistyön tulee tarjota monipuolista osaamista kylille paikallisesti, alueellisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti.

Painopistealueet

Etelä-Pohjanmaan kylien kehittämisen painopistealueet on valittu EU-ohjelmakauden kokemusten ja olemassa olevien mahdollisuuksien pohjalta. Ne ovat

- kylätoiminnan aktivointi
- yhteistyön laajentaminen
- harrastus-, asuin- ja yritys ympäristön kehittäminen.

Kyläsuunnitelmat

Kylien kehittäminen toteutuu koko kylää koskevan horisontaalisen kyläsuunnitelman kautta. Siinä laaditaan kylän kokonaisvaltainen kehittämissuunnitelma, jossa kuvataan toimintaympäristöä, kehittämissuunnitelmia ja kootaan hankehakemukset. Itsetarkoitus ei ole muodollisen asiakirjan laatiminen, vaan kylätoiminnan omaehtoinen kehittämisprosessi.

Kylän tarpeisiin soveltuvin voidaan liittää kyläsuunnitelmaan kehittämisen erityisalueita (koulutus, tietoyh-

teiskunta, peruspalvelut, kylämaaseutu, kaavoitus, tontit jne).

Kyläsuunnitelman tavoite on tarjota jokaiselle kyläläiselle mahdollisuus osallistua tasavertaisena oman elinpiirinsä kehittämiseen ja osallistua itselle mieleiseen toimintaan. Se ei ole vain kylän järjestöjen, vaan koko kylän kattava kehittämisen kirjaus.

Järjestötoimintaa sitoutetaan kylien aktiiviseksi yhteistyökumppaniksi. Kylien yhteistyö järjestetään hyödyntämään kyläläisten erityisosaaminen sekä paikallinen ja alueellinen osaaminen. Siten saadaan käyttöön tietotaitoa, joka on yhteisessä käytössä.

Parhaiten tämä toteutuu mahdollisimman vähäisellä kylän yhdistysten määrällä, perustaen niihin kulloinkin tarpeellisia jaostoja ja toimikuntia eri väestö- ja ikäryhmien tarpeisiin. Eri toimijatahojen välinen yhteistyö järjestetään. Tämä koskee erityisesti sektorijärjestöjen (sosiaali-, maatalous-, liikunta-, paikalliskulttuuri-, eräjärjestöt) välistä yhteistyötä.

Keskeinen tavoite on muodostaa paikallisten ja alueellisten kehittämishajallisten ja hankkeiden tuella osaamiskeskittymiä, joiden toiminnassa etusijalla on eduntekeminen ja valmius hyödyntää vastaisuudessa omaehtoisesti erilaiset yhteistyö- ja tukimuodot.

Toteutus

Kyläkehittämisohjelman menetelmänä on kyliä aktivoivat ja tukevat seutukunnalliset kehittämishankkeet, joissa on huomioitu paikalliset

kylien kehittämisen painotukset, muu paikallinen kehittämistyö ja toimintaryhmien kehittämistavoitteet. Alueellisesti muodostetaan hankkeita, joilla on erityisosaamista.
Kyläohjelman asiantuntijahanke toimii alue- ja paikallishallinnon ja

toimijatahojen välisenä yhteistyön koordinoijana sekä tiedottajana. Teemaohjelman tavoitteiden markkinointi ja niistä tiedottaminen tapahtuu ensisijaisesti alueellisen asiantuntijahankeeseen toteuttamana. Eteläpohjalaisen Kyläohjelman 2000-

2006 suunnittelu ja toteuttaminen on jatkuva prosessi, jossa luodetaan toimintaympäristön tavoitteet. Ohjelma ajantasaistetaan vuoden 2003 aikana.

Kylien investointihankkeet ALMA-kaudella

Kyläohjelmasta on myönnetty EMOTR-rahoitustukea kaikkiaan 300 kylien investointihankkeelle ALMA-ohjelmakaudella 2000–2006. Kyläohjelmaan kirjattujen rahoituspäätösten kokonaisrahoitus on yhteensä 14,7 miljoonaa euroa. Tässä luettelossa on kirjattu TE-keskuksen kustannusarvion mukainen rahoituspäätös euroina, sen jakaantuminen TE-keskuksen myöntämään EU- ja valtion vastinrahoitukseen, kuntarahoituksen osuus sekä yksityinen rahoitusosuus, joka koostuu rahasta, lahjoitetuista tarvikkeista ja työsuorituksista (vastikkeeton luon-

toissuoritus), niitä tässä erittelemättä.
Kyläohjelmaan liittyvien investointihankkeiden rahoituksen jakautuma on pääsääntöisesti sekä TE-keskuksen (EU- ja valtion rahoitusosuus) että kunnan osalta 30 prosenttia, kylän oma (yksityinen) rahoitus on 40 prosenttia.
Hyväksyttävien kustannusten perusteet investointihankkeelle on täsmällisesti määriteltä. Siten hankkeen lopullinen toteutuma saattaa poiketa rahoituspäätöksessä hyväksytyistä kustannuksista. Hankkeet on ryhmitelty tässä seudullisten kyläohjelman

osahankkeiden mukaan, kehittämis-kohteittain lueteltuina. Kylähankkeen otsikossa mainitaan tehdyn rahoituspäätöksen vuosi.
Rahoituspäätökset on tehty hanketta hakeneelle kylän nimeämälle yhdistykselle, lukuunottamatta ohjelmakauden alkuvaihetta, jolloin se tehtiin seudullisen hankkeen toteuttajataholle.
Kyläinvestoinnin toteuttamisesta ja raportoinnista vastaa kylän nimeämä hakijataho, joka on mainittu luettelossa. Toteuttamiseen osallistuneita kylän muita toimijatahoja ei ole tässä mainittu.

Härmänmaan kyläinvestoinnit 2001-2005

Erillishankkeet Hiittisuora (2001)

Kyläseura rakensi yhdessä Härmän seudun Hevosystävien ry:n kanssa 730 metriä pitkän Hiittisuoran Kurjen metsäautotien varteen.
kustannusarvio 44.569
TE-keskuksen rahoitus 13.370
kuntarahoitus 13.370
kylän oma rahoitus 17.827
Hakolan kyläseura ry, Alahärmä

Konehalli (2002)

Seura rakensi omistamilleen koneille säilytystilan kylätalon tontille.
kustannusarvio 34.399
TE-keskuksen rahoitus 10.320
kuntarahoitus 10.320
kylän oma rahoitus 13.759
Perkiönmäen maamiesseura ry, Alahärmä

Ruskorannan wc:n rakentaminen ja vesijohto (2004)

Yhdistys rakensi omistamaansa vapaa-ajan keskuksen päärakennukseen wc:n invavarustuksella sekä liitti rakennuksen kunnan vesijohtoverkkoon. Jätevesijärjestelmä muutettiin uuden jätevesiasetuksen mukaiseksi.

kustannusarvio 19.560
TE-keskuksen rahoitus 6.110
kuntarahoitus 5.630
kylän oma rahoitus 7.820
Härmän Invalidit ry, Alahärmä

Kyläpalvelut Kioskivaunu (2001)

Seura hankki kioskivaunun käytettäväksi kylän tilaisuuksissa ja Vallamin virkistysalueella kioskina.
kustannusarvio 15.473
TE-keskuksen rahoitus 4.625
kuntarahoitus 4.625
kylän oma rahoitus 6.222
Yliluoman Maa- ja kotitalousseura ry, Ylihärmä

Monitoimitilat Kylätalon peruskorjaus (2001)

Kyläyhdistys korjasi Kauhavan kaupungilta vuokraamansa, vuosia tyhjiällä olleen pienen omakotitalon kylätaloksi.
kustannusarvio 29.432
TE-keskuksen rahoitus 8.913
kuntarahoitus 8.745
kylän oma rahoitus 11.773
Kauhavan Lummukan kyläyhdistys ry, Kauhava

Kylätalon peruskorjaus (2001)

Kyläseura peruskorjasi omistamansa kylätalon ajanmukaiseksi ja toimivammaksi. Remontilla pyrittiin myös paremman talon lämpötalouden saavuttamiseen.
kustannusarvio 82.489
(tot. 102.717)
TE-keskuksen rahoitus 27.780
kuntarahoitus 25.817
kylän oma rahoitus 32.928
Kyläseura Tempaus ry, Ylihärmä

Monitoimitalon kalustaminen (2001)

Kyläyhdistys hankki pöydät, tuolit, astiaston sekä pianon juuri valmistuneeseen monitoimitaloon.
kustannusarvio 33.469
TE-keskuksen rahoitus 10.007
kuntarahoitus 10.007
kylän oma rahoitus 13.455
Ruotsalan koulupiirin kyläyhdistys ry, Kauhava

Nuorisotilojen kunnostus (2002)

Kyläseura kunnosti koulun ulkorakennuksen kylän nuorisolle ja muille kyläläisille kokoontumistilaksi.

kustannusarvio	38.388
TE-keskuksen rahoitus	11.516
kuntarahoitus	11.516
kylän oma rahoitus	15.356
Oravan kyläseura ry, Kauhava	

Metsästysmajan ja saunan kunnostus (2002)

Kyläyhdistys peruskorjasi, mm. rakentamalla vesi- ja viemärintijärjestelmän, yhdessä metsästysseuran kanssa metsästysmajan ja siihen liittyvän saunan kylälaisten kokoontumistilaksi.

kustannusarvio	27.164
TE-keskuksen rahoitus	8.394
kuntarahoitus	7.904
kylän oma rahoitus	10.866
Hellanmaan kyläyhdistys ry, Lapua	

Kunnostettu metsästysmaja ja sauna.

Työväentalon salin kunnostus (2002)

Yhdistys kunnosti suojellun ja muutoin hyvässä kunnossa olevan työväentalon pääsalin sisärakenteet ja kattomaalaukset.

kustannusarvio	22.700
TE-keskuksen rahoitus	6.810
kuntarahoitus	6.810
kylän oma rahoitus	9.080
Työväentalosäätiö, Kauhava	

Suojellun, kulttuurihistoriallisesti merkittävän työväentalon sali sai takaisin entisen loistonsa.

Kylätalon keittiön kunnostus ja kalustaminen (2002)

Seura korjasi ja kalusti kylätalon keittiön tämän päivän vaatimusten mukaiseksi.

kustannusarvio	7.222
TE-keskuksen rahoitus	2.166
kuntarahoitus	2.166
kylän oma rahoitus	2.890
Perkiönmäen maamiesseura ry, Alahärmä	

Vuorimäen virkistysalueen sauna (2002)

Kyläyhdistys rakensi aikaisemmin kunnostamalleen (entinen louhos-alue) virkistysalueelle kylälaisten käyttöön saunan pukuhuoneineen.

kustannusarvio	37.000
TE-keskuksen rahoitus	11.100
kuntarahoitus	11.100
kylän oma rahoitus	14.800
Karjanlahden kyläyhdistys ry, Kauhava	

Nuorisoseuran korjaus (2002)

Seura peruskorjasi yhdistyksen omistaman nuorisoseurantalonsa, hankki uudet kalusteet saliin ja uudisti keittiön koneistuksineen ajanmukaiseksi.

kustannusarvio	72.825
TE-keskuksen rahoitus	21.847
kuntarahoitus	21.848
kylän oma rahoitus	29.130
Lapuan Hirvijoien nuorisoseura ry, Lapua	

Onnelan varastorakennus (2003)

Kyläseurat rakensivat yhteishankkeena varaston kylälaisten yhteisille ja kesäatteen omaisuudelle / vuokrattaville tavaroille.

kustannusarvio	40.020
TE-keskuksen rahoitus	12.010
kuntarahoitus	12.010
kylän oma rahoitus	16.000
Lahdenkyläseura ry ja Härmän kyläseura ry, Alahärmä	

Talusrakennuksen korjaus / grillikatokas (2003)

Kyläseura peruskorjasi kylätalon piharakennuksen ja rakensi kylätalon tontille grillikatoksen.

kustannusarvio	15.265
TE-keskuksen rahoitus	4.580
kuntarahoitus	4.580
kylän oma rahoitus	6.105
Kivihuhdan kyläseura ry, Alahärmä	

Nuorisotilojen kalustus (2003)

Kyläseura hankki kunnostetun nuorisotilan kalusteiksi mm. pöytiä, tuoleja, biljardipöydän ja monitoimipenkin.

kustannusarvio	3.560
TE-keskuksen rahoitus	1.068
kuntarahoitus	1.068
kylän oma rahoitus	1.424
Oravan kyläseura ry, Kauhava	

Nuorisoseuran korjaus (2003)

Seura korjasi yhdistyksen omistaman, historiallisen nuorisoseuratalon sisätiloja sekä kunnosti talon piha-alueen istutuksilla ja laatoituksilla.

kustannusarvio	119.940
TE-keskuksen rahoitus	35.982
kuntarahoitus	35.980
kylän oma rahoitus	47.978
Kauhavan nuorisoseura ry, Kauhava	

Talkooaktiivit testaavat uusien, vanhan mallin mukaisien ulko-ovien toimivuutta.

Kylätalon keittiön kalustaminen (2003)

Kyläseura hankki kylätalon keittiöön uuden astianpesukoneen ja siihen liittyvät pöydät.

kustannusarvio	3.581
TE-keskuksen rahoitus	1.074
kuntarahoitus	1.074
kylän oma rahoitus	1.433
Mäenpään kyläseura ry, Kauhava	

Monitoimitalon keittiön kalustus (2004)

Kyläyhdistys hankki omistamansa monitoimitalon keittiöön uuden astianpesukoneen ja kippipadan sekä nuorison käyttöön biljardipöydän.

kustannusarvio	8.250
TE-keskuksen rahoitus	2.475
kuntarahoitus	2.475
kylän oma rahoitus	3.300
Ruotsalan koulupiirin kyläyhdistys ry, Kauhava	

Kylätalon katon korjaus/ uusiminen (2004)

Kyläyhdistys korjasi ja osittain uusi vanhan, aikaisemmin osittain peruskorjatun kylätalon vesikaton.

kustannusarvio	14.990
TE-keskuksen rahoitus	4.500
kuntarahoitus	4.495
kylän oma rahoitus	5.995
Luoman kyläyhdistys ry, Ylihärmä	

Monitoimitalon laajennus (2005)

Kyläyhdistys laajensi vuosina 1999–2001 rakentamaansa monitoimitaloa n. 80 m²:n varastotilalla. kustannusarvio 45.000
TE-keskuksen rahoitus 13.500
kuntarahoitus 13.500
kylän oma rahoitus 18.000
Ruotsalan koulupiirin kyläyhdistys ry, Kauhava

Monitoimihallin laajennustyö ihan mukavasti aikataulussa 4.6.2005.

Perinne, kulttuuri Muistomerkkipuisto (2001)

Kyläyhdistys rakensi kylän asutuksen muistomerkin ja sen ympärille puistomaisen alueen koulun ja seurakuntatalon läheisyyteen. kustannusarvio 8.577
TE-keskuksen rahoitus 2.522
kuntarahoitus 2.691
kylän oma rahoitus 3.363
Hellanmaan kyläyhdistys ry, Lapua

Kyläläisten pystyttämä jyrkän kaunis asutuksen muistomerkki paljastettiin kyläjuhlassa.

Onnelanranta ja kesäteatterin katos (2002)

Kyläseura rakensi yhdessä Härmän kyläseura ry:n kanssa katoksen kesäteatterin katsomolle ja kunnosti kesäteatterin ympäristön harvennuksella ja uusien kasvien istutuksilla. kustannusarvio 82.345
TE-keskuksen rahoitus 24.704
kuntarahoitus 31.721
kylän oma rahoitus 25.920
Lahdenkyläseura ry, Alahärmä

Onnelan kesäteatteri sai yllleen ylvään katteen.

Museorakennusten kunnostustyöt (2005)

Seura kunnosti museoalueen päärakennuksen huonokuntoiset ikkunat. Alueella sijaitseva pajarakenus nostettiin nurkkakivien päälle, uusittiin alahirret ja katto. Alueella oleva aitta nostettiin nurkkakivien päälle. kustannusarvio 9.056
TE-keskuksen rahoitus 2.717
kuntarahoitus 2.717
kylän oma rahoitus 3.622
Kauhava – seura ry, Kauhava

Museon kunnostustyöt (2005)

Seura kunnosti Ränkimäen museoalueen päärakennuksen vesikaton sekä vuotojen lahoittamat alusrakenteet. Ikkunoiden piletit kunnostettiin ja maalattiin sekä savupiippu korjattiin. Porttilatoon rakennettiin rossi-pohja. kustannusarvio 46.715
TE-keskuksen rahoitus 14.015
kuntarahoitus 14.015
kylän oma rahoitus 18.685
Lapua-seura ry, Lapua

Ulkoliikunta, maastoreitit Näkötorni (2001)

Kyläseura rakensi kylän läheiselle ”Karhunvuorelle” 17 metriä korkean näkötornin. kustannusarvio 11.604
TE-keskuksen rahoitus 3.531
kuntarahoitus 3.363
kylän oma rahoitus 4.709
Kyläseura Tempaus ry, Ylihärmä

Peli- ja leikkikenttä (2001)

Kyläyhdistys rakensi Kangaskorventien asuntoalueelle peli- ja leikkikentän asianmukaisine leikkivälineineen. kustannusarvio 22.200
TE-keskuksen rahoitus 6.727
kuntarahoitus 6.559
kylän oma rahoitus 8.913
Lööpärin Kyläaset ry, Ylihärmä

Peli- ja leikkikenttä (2001)

Kyläyhdistys rakensi Pernaan koulun läheisyyteen peli- ja leikkikentän sekä kyläläisten käyttöön huvimajan grilliineen. kustannusarvio 61.724
TE-keskuksen rahoitus 18.500
kuntarahoitus 18.500
kylän oma rahoitus 24.723
Kauhavan Alakylän kyläyhdistys ry, Kauhava

Pyöräreitti ja ladot (2001)

Kyläseura rakensi kylän läpi virtaavan Lapuanjoen tulvapenkereelle ja sen ympäristöön polkupyöräilyreitit ja kunnosti vanhoja latoja levähdyspaikoiksi. kustannusarvio 23.209
TE-keskuksen rahoitus 6.979
kuntarahoitus 6.979
kylän oma rahoitus 9.250
Kyläseura Tempaus ry, Ylihärmä

Pyöräilyreitillä voi ihailia eteläpohjalaista lakeutta ja Lapuanjoen rantamaisemaa.

”Karhu” vartioi nimikkovuorensa näkötornia.

Kotalaavu (2001)

Kyläyhdistys rakensi kylän keskelle, vuokraamalleen alueelle, kyläläisten yhteiskäyttöön kotalaavun.

kustannusarvio	8.409
TE-keskuksen rahoitus	2.522
kuntarahoitus	2.522
kylän oma rahoitus	3.363
Hanhimäen kyläyhdistys ry, Alahär- mä	

Pururadan kunnostus (2001)

Seura kunnosti ja valaisi 1974 Poi-
kainkallion alueelle rakennetun n. 1
km pitkän kyläläisten ahkerassa käy-
tössä olevan pururadan.

kustannusarvio	16.650
TE-keskuksen rahoitus	4.961
kuntarahoitus	4.961
kylän oma rahoitus	6.727
Hirvijoen maamiesseura ry, Lapua	

Hiihto- ja luontoreitti (2001)

Kyläyhdistys rakensi valaistun hiih-
to- ja luontoreitin sekä laavun tau-
kopaikaksi koululaisten ja kyläläisten
käyttöön.

kustannusarvio	19.005
TE-keskuksen rahoitus	5.718
kuntarahoitus	5.718
kylän oma rahoitus	7 568
Hellanmaan kyläyhdistys ry, Lapua	

Mäki-Hannuksen kuntorata (2002)

Yhdistys rakensi n. 2 km pitkän ja
n.10 metriä leveän valaistun kunto-
radan Mäki-Hannuksen alueelle.

kustannusarvio	91.357
TE-keskuksen rahoitus	27.407
kuntarahoitus	27.407
kylän oma rahoitus	36.543
Härmänmaan Latu ry, Kauhava	

*Hyvin tehdyllä kuntaradalla on moni-
puolista käyttöä ympäri vuoden.*

Leikkikenttä (2002)

Kyläyhdistys rakensi Kosolan koulun
läheisyyteen leikkikentän ja huvima-
jan sekä grillin.

kustannusarvio	25.500
TE-keskuksen rahoitus	7.650
kuntarahoitus	7.650
kylän oma rahoitus	10.200
Kauhavan Kosolan kyläyhdistys ry, Kauhava	

Virkistys- ja vapaa-ajan alue (2002)

Yhdistys kunnosti ja osittain rakensi
koulun piha-alueen kyläläisten virkis-
tys- ja vapaa-ajan alueeksi.

kustannusarvio	60.486
TE-keskuksen rahoitus	18.145
kuntarahoitus	18.146
kylän oma rahoitus	24.195
Voltin koulun vanhempainyhdistys ry, Alahärmä	

Ulkoilureitti ja kota (2002)

Kyläyhdistys rakensi ja raivasi n. 5 km
pitkän ulkoilureitin Simpsiöltä Wan-
haan Karhunmäkeen sekä rakensi
kyläläisten virkistyskäyttöön kodan
Wanhan Karhunmäen läheisyyteen.

kustannusarvio	30.300
TE-keskuksen rahoitus	9.090
kuntarahoitus	9.090
kylän oma rahoitus	12.120
Prepulan koulupiiriin kyläyhdistys ry, Lapua	

Valaistu leikkipuisto (2003)

Yhdistys rakensi Männikön koulun
läheisyyteen valaistun leikkikentän ja
130 metriä pitkän ”juoksuradan” sekä
grillikatoksen huvimajaksi.

kustannusarvio	23.514
TE-keskuksen rahoitus	7.054
kuntarahoitus	7.054
kylän oma rahoitus	9.406
Männikön koulu yhdistys ry, Lapua	

Leikkipuisto (2003)

Kyläyhdistys osittain kunnosti vanhaa
ja rakensi osan uutta leikkikenttää
Hellanmaan koulun läheisyyteen.

kustannusarvio	18.090
TE-keskuksen rahoitus	5.427
kuntarahoitus	5.427
kylän oma rahoitus	7.236
Hellanmaan kyläyhdistys ry, Lapua	

”Krooppi” vapaa-ajan alue (2003)

Kyläyhdistys kunnosti vanhasta ”sa-
venottokroopista” virkistysalueen
maisemoiden, istutuksien sekä raken-
tamalla grillipaikan ja perinteisen
mallin mukaisen keinun.

kustannusarvio	8.522
TE-keskuksen rahoitus	2.557
kuntarahoitus	2.556
kylän oma rahoitus	3.409
Hanhimäen kyläyhdistys ry, Alahär- mä	

*Vanha savikrooppi on löytänyt uu-
den ”elämän” virkistysalueena.*

Ontonnevan virkistysalue (2003)

Kyläseura kunnosti Ontonnevan alu-
eella olevalle entiselle hiekkakuopalle
uimapaikan laitureineen sekä rakensi
kevytrakenteiset pukukopit ja sauna-
mökkin. Lisäksi rakennettiin grillika-
tos ja puuceet, aluetta maisemointiin
istutuksin ja luiskaamalla montun
reunoja loivemmiksi.

kustannusarvio	57.000
TE-keskuksen rahoitus	17.100
kuntarahoitus	17.100
kylän oma rahoitus	22.800
Mäenpään kyläseura ry, Kauhava	

*Ontonnevan virkistysalueen hienot
”hiekkarannat” odottavat tulevia
kesiä ja uimareita.*

Skeittipaikka ja kaukalo (2004)

Kyläyhdistys siirsi aiemmin rakenne-
tun tenniskentän sekä rakensi skeit-
tialueen rampeineen koulun lähei-
syyteen rakentamalleen peli- ja leik-
kikentälle. Lisäksi se kunnosti vanhan
jääkiekkokaukalon.

kustannusarvio	17.980
TE-keskuksen rahoitus	5.395
kuntarahoitus	5.395
kylän oma rahoitus	7.190
Kauhavan Alakylän kyläyhdistys ry, Kauhava	

Brannvattnetin pitkospuut kiertävät koko järven

Leikkikenttä ja uimaranta (2004)

Kyläseura hankki ja pystytti uusia leikkivälineitä aikaisemmin rakennetulle leikkikentälle. Mäenpään järven uimarantaa kunnostettiin poistamalla pusikoita ja rakentamalla uudet uimakopit ja laituri.

kustannusarvio	19.000
TE-keskuksen rahoitus	5.700
kuntarahoitus	5.700
kylän oma rahoitus	7.600

Mäenpään kyläseura ry, Kauhava

Leikkipuisto (2004)

Yhdistys rakensi vireälle asuntoalueelle turvallisen leikkikentän.

kustannusarvio	29.090
TE-keskuksen rahoitus	8.700
kuntarahoitus	8.700
kylän oma rahoitus	11.600

Mäki-Hannuksen asukas yhdistys ry, Kauhava

Leikkikenttä (2004)

Yhdistys muutti koulun piha-alueen liikuntaan ja leikkiin aktivoivammaksi hankkimalla ja rakentamalla alueelle erilaisia leikki- ja kuntoiluvälineitä.

kustannusarvio	26.470
TE-keskuksen rahoitus	7.940
kuntarahoitus	7.940
kylän oma rahoitus	10.590

Aidattu leikkialue on turvallinen pienillekin leikkijöille.

Korjattu vanha muuntaja muuntuu pikkubiljaa muuntajamuseoksi

Kasvun Kylien Kehittämisyhdistys ry, Lapua

Ympäristö Uimapaikka, kylätalon ympäristön kunnostus jne. (2001)

Kyläseura laajensi entiselle hiekkakuopalle rakennettua uimapaikkaa, korjasi vanhan tiilimuuntajan ”museoksi”, kunnosti kylätalon piha-alueen viihtyisämmäksi ja rakensi Brannvattnetin kalastuspaikalle.

lisää kalastuspaikkoja ja parkkipaikan.

kustannusarvio	35.319
TE-keskuksen rahoitus	10.595
kuntarahoitus	10.595
kylän oma rahoitus	14.127

Pelkkalan kyläseura ry, Alahärmä

Kylätalon ympäristön kunnostus (2001)

Kyläyhdistys kunnosti kylätalon huonokuntoisen piha-alueen ajanmukaiseksi ja toimivaksi parkkipaikan sekä viheralueiden avulla.

kustannusarvio	27.078
TE-keskuksen rahoitus	8.157
kuntarahoitus	8.157
kylän oma rahoitus	10.764

Luoman kyläyhdistys ry, Ylihärämä

Koskelanpuisto ja Ruusutie (2002)

Kyläseura raivasi ja ”rakensi” uudeleen villiintyneen puiston sekä rakensi sinne grillikatoksen ja lisäksi pystyt-

Uimapaikan upeat hiekkarannat ja kaarisillat

ti lisää leikkivälineitä. Ruusutien ja Lapuanjoen välinen alue raivattiin ja myös istutuksia harvennettiin, Ruusutien varteen rakennettiin levähdyspenkkejä.

kustannusarvio	36 726
TE-keskuksen rahoitus	11.018
kuntarahoitus	11.018
kylän oma rahoitus	14.690

Härmän kyläseura ry, Alahärmä

Järvenjärven kunnostus (2003)

Kyläyhdistys kunnosti ruoppaamalla kylän alueella olevan Järvenjärven. Humuspitoisen massan kulkeutuminen järveen estettiin rakentamalla tasaus/saostusaltaat.

kustannusarvio	253.810
TE-keskuksen rahoitus	76.143
kuntarahoitus	80.000
kylän oma rahoitus	97.667

Järvenjärven kyläyhdistys ry, Ylihärämä

Piha-alueen rakentaminen, Jokirannan kunnostus (2003)

Kyläseura kunnosti nuorisoseurakylätalon piha-alueen paremmin liikennöitäväksi ja siisti jokirantaa kylätalon tontin kohdalta raivaamalla ja luiskaamalla.

kustannusarvio	25.000
TE-keskuksen rahoitus	7.500
kuntarahoitus	7.500
kylän oma rahoitus	10.000

Hirvijojoen kyläseura ry, Kauhava

Järviseudun kyläinvestoinnit 2001-2005

Erillishankkeet

Pitkäsalon vesihuoltohanke (2002)

Pitkäsalon kylän taloudet liitettiin kunnallisen vedenjakelun piiriin ja mahdollistettiin näin riittävä ja puhtaan veden saanti kylän asukkaille.

kustannusarvio	86.000
TE-keskuksen rahoitus	25.800
kuntarahoitus	38.700
kylän oma rahoitus	21.500

Evijärven kunta, Evijärvi

Ylipään vesihuoltohanke (2003)

Kylähankkeena toteutettiin Lappajärven Ylipään kyläyhteisön liittyminen yleiseen vedenhankintajärjestelmään.

kustannusarvio	60.000
TE-keskuksen rahoitus	18.000
kuntarahoitus	18.000
kylän oma rahoitus	24.000

Ylipään kyläyhdistys ry, Lappajärvi

Kaislanniittokone (2003)

Kaislanniittokone suunniteltiin ja rakennettiin Sääksjärven virkistyskäytön ja kalastusmahdollisuuksien parantamiseksi. Kone toteutettiin suunnittelusta toteutukseen uniikkina, koska sellaista ei ollut muuten saatavissa.

kustannusarvio	15.960
TE-keskuksen rahoitus	4.788
kuntarahoitus	4.788
kylän oma rahoitus	6.384

Sääksjärven kyläseura ry, Vimpeli

Kylätalon sähköistys (2004)

Seura paransi kylätalon sähköistystä nykyajan vaatimuksia vastaavaksi muuttaen sulakekokoa ja tekemällä muutokseen liittyvät sähkötyöt.

kustannusarvio	9.874
TE-keskuksen rahoitus	2.963
kuntarahoitus	2.963
kylän oma rahoitus	3.948

Alajärven maamiesseura ry, Alajärvi

Hallapuron kylän vedenhankinta (2005)

Hallapuron vesiosuuskunta liittyy Vimpelin kunnan yleiseen vesijohtoverkkoon.

kustannusarvio	57.800
TE-keskuksen rahoitus	21.675
kuntarahoitus	21.675
kylän oma rahoitus	5.100
Hakijan yksityistä rahaa	9.350

Vimpelin kunta, Vimpeli

Kyläpalvelut

Urheiluvälinevarasto (2002)

Kyläseura rakensi edellisellä ohjelma-kaudella valmistuneelle yleisurheilukentälle urheiluvälinevaraston urheiluvälineiden säilytykseen.

kustannusarvio	20.110
TE-keskuksen rahoitus	6.033
kuntarahoitus	6.033
kylän oma rahoitus	8.044

Rantakylän kyläseura ry, Vimpeli

Monitoimitilat

Kylätalon remontti (2002)

Hankkeessa kunnostettiin kylätalon keittiö ja wc-tilat ajanmukaisiksi ja ulkovarasto kunnostettiin lavastevarastoksi harrasteteatterin tarpeisiin.

kustannusarvio	40.653
TE-keskuksen rahoitus	12.196
kuntarahoitus	12.196
kylän oma rahoitus	16.261

Kortesjärven Ylikylän kyläyhdistys ry, Korttesjärvi

Kylätalon kunnostus ja kalusteiden hankinta (2002)

Seura kunnosti omistamansa talon kylätoiminnan keskipisteeksi, kaiken ikäisille ihmisille ja monipuoliseen harrastustoimintaan sopivaksi kylätaloksi.

kustannusarvio	18.730
TE-keskuksen rahoitus	5.619
kuntarahoitus	5.619
kylän oma rahoitus	7.492

Lappajärven nuorisoseura ry, Lappajärvi

Särkikylän kylätalon laajennus (2002)

Kyläseura rakensi kylätalon keittiölle varastotilat, uusi kylätalon ilmastoin-

nin, lämmitysjärjestelmän ja maisemoi talon ympäristön.

kustannusarvio	17.700
TE-keskuksen rahoitus	5.310
kuntarahoitus	5.310
kylän oma rahoitus	7.080

Särkikylän kyläseura ry, Evijärvi

Nuorisoseuratalon vesikaton korjaus (2003)

Seura korjasi kylän nuorisoseuratalon vesikaton.

kustannusarvio	14.490
TE-keskuksen rahoitus	4.347
kuntarahoitus	4.347
kylän oma rahoitus	5.796

Inan nuorisoseura ry, Evijärvi

Ylikylän erämajan laajennus (2003)

Kyläyhdistys kunnosti ja laajensi erämajaa kylän asukkaiden ja retkeilijöiden käyttöön.

kustannusarvio	20.814
TE-keskuksen rahoitus	6.245
kuntarahoitus	6.245
kylän oma rahoitus	8.324

Kortesjärven Ylikylän kyläyhdistys ry, Korttesjärvi

Karvalan kylätalon kunnostus (2003)

Kyläyhdistys kunnosti Karvalan kylätalon yläkerrassa olleen epäkäytännöllisen keittiön tilalle ajanmukaisen laitoskeittiön ja rakensi uudet eteis- ja vaatesäilytystilat.

kustannusarvio	71.200
TE-keskuksen rahoitus	21.360
kuntarahoitus	21.360
kylän oma rahoitus	28.480

Lappajärven Länsirannan kyläyhdistys ry, Lappajärvi

Karvalan kylätalo, Nuorisoseuratalo Lappajärven rannalla. Näyttämön portaat valmistuvat.

Kylätalon laajennus (2004)

Kyläyhdistys laajensi kylätaloa rakentamalla lämpimän eteisen ja varastotilaa. Kylätalon käyttömahdollisuudet laajenivat harrastus- ja kokouskäyttöä suurempiin juhlatilaisuuksiin asti.

kustannusarvio	20.092
TE-keskuksen rahoitus	6.055
kuntarahoitus	6.000
kylän oma rahoitus	8.037

Kylätalon kunnostus (2004)

Yhdistys uusi kylätalon ulkovoivauksen ja paransi talon lämmöneristyskykyä lisäten ulkoseiniin tuulensuojalevyt.

kustannusarvio	20.150
TE-keskuksen rahoitus	6.465
kuntarahoitus	5.865
kylän oma rahoitus	7.820

Kylätalon remontti (2004)

Kyläyhdistys korjasi kylän omistukseen siirtyneen kylätalon uusimalla saunan katon, maalaamalla ulkorakennuksen, korjaamalla suihkutilat ja uusimalla valaisimia.

kustannusarvio	7.635
TE-keskuksen rahoitus	2.581
kuntarahoitus	2.000
kylän oma rahoitus	3.054

Nuorisoseuran peruskorjaus (2004)

Seura kunnosti osan nuorisoseurantaloon huoneista ja lämpöeristi lattiaita.

kustannusarvio	6.280
TE-keskuksen rahoitus	1.884
kuntarahoitus	1.884
kylän oma rahoitus	2.512

Kylätalon rakentaminen (2004)

Seura rakensi uimarannan yhteyteen kyläläisten kokoontumispaikaksi kylätalon, jossa mahdollisuus myös saunomiseen ja pienimuotoisten juhlien järjestämiseen.

kustannusarvio	66.960
TE-keskuksen rahoitus	20.090
kuntarahoitus	20.085
kylän oma rahoitus	26.785

Ulkoliikunta, maastoreitit Tenniskentän rakentaminen (2002)

Kyläyhdistys rakensi vuokraamal-

leen maalle tenniskentän koulun ja kylätalon välittömään läheisyyteen, kaikkien kyläläisten ja matkailijoiden käyttöön.

kustannusarvio	19.350
TE-keskuksen rahoitus	5.805
kuntarahoitus	5.805
kylän oma rahoitus	7.740

Jääkiekkokaukalo (2002)

Seura rakensi Evijärven Alapähän uuden, turvallisen peli- ja luistelureenan kaikenikäisille lajin harrastajille.

kustannusarvio	37.184
TE-keskuksen rahoitus	16.732
kuntarahoitus	11.155
kylän oma rahoitus	9.297

Moottorikelkkaura (2002)

Kyläyhdistys rakensi 10 km pituisen moottorikelkkauran kylätalon ja yhdistyksen omistaman laavun välille. Reitti lisää matkailua kylän alueelle ja reittiä voidaan käyttää vaellukseen ja muuhun kuntoiluun.

kustannusarvio	28.799
TE-keskuksen rahoitus	8.640
kuntarahoitus	8.639
kylän oma rahoitus	11.520

Kärnän laavu (2004)

Seura rakensi Kärnän saaren ympäri kiertävän ladun yhteyteen laavulla varustetun taukopaikan. Rantaa ruopattiin ja kunnostettiin viihtyisäksi uimapaikaksi kyläläisten ja muiden ulkoilijoiden käyttöön.

kustannusarvio	10.370
TE-keskuksen rahoitus	3.110
kuntarahoitus	3.112
kylän oma rahoitus	4.148

Kärnän Maa- ja Kotitalousseura ry, Lappajärvi

Kärnän uimaranta ja laavu Lappajärven rannalla.

Ulkoilureitti (2004)

Seura kohensi kylän ulkoilureittejä niin, että ne on mahdollista ylläpitää myös latukoneella. Alueen käyttöä monipuolistettiin rakentamalla kaksi laavua/kotaa nuotiopaikkoineen ja kaksi pienimuotoista näkötornia reitin varrelle. Reitti merkittiin maastoon viitoin ja opastein.

kustannusarvio	22.500
TE-keskuksen rahoitus	6.750
kuntarahoitus	6.750
kylän oma rahoitus	9.000

Näkötornin korotushanke (2005)

Kyläyhdistys korottaa kylän näkötornia kahden tason verran ja rakentaa katon suojaamaan puuranteita. Näin saadaan näkötorniin ulottuvuutta lisää ja se palvelee paremmin kylän asukkaita, mökkiläisiä ja kylässä vierailevia.

kustannusarvio	8.980
TE-keskuksen rahoitus	2.695
kuntarahoitus	2.695
kylän oma rahoitus	3.590

Ympäristö Vähäjärven kunnostus (2001)

Kylätaloyhdistys kunnosti ruoppaamalla ja rantoja raivaamalla Vähäjärven. Järven pohjoisosaan rakennettiin yleiseen käyttöön uimaranta/virkistysalue, nykyajan vaatimusten mukaisesti.

kustannusarvio	50.456
TE-keskuksen rahoitus	15.136
kuntarahoitus	15.136
kylän oma rahoitus	20.182

Uimarannan kunnostus (2002)

Kyläyhdistys kunnosti ympärivuotiseen käyttöön Lappajärven kunnan omistaman Ylipään uimarannan. Alueelle rakennettiin tie, parkkipaikka, grillikatot ja pukukopit.

kustannusarvio	9.660
TE-keskuksen rahoitus	2.898
kuntarahoitus	2.898
kylän oma rahoitus	3.864

Kyläympäristön maisemointi (2002)

Kyläyhdistys kunnosti nuorisoseuran ja kylän uimapaikan ympäristön viihtyisäksi ja toimivaksi alueeksi. Uimapaikka kunnostettiin ranta-alueen hiekoitusta lisäämällä ja viheralueita

rakentamalla viihtyisäksi virkistätymispaikaksi.	
kustannusarvio	32.639
TE-keskuksen rahoitus	9.791
kuntarahoitus	9.791
kylän oma rahoitus	13.057
Evijärven Kivijärvenkylän kyläyhdistys ry, Evijärvi	

Tarvolan Sepännranta Lappajärvellä.

Uimarannan kunnostus (2002)

Seura kunnosti kylän yhteisen ja yleisen uimarannan lisäämään kyläläisten vapaa-ajan ja virkistätymisen mahdollisuuksia. Rakennettiin mm. pukukopit ja grillikatot alueelle.

kustannusarvio	51.000
TE-keskuksen rahoitus	15.300
kuntarahoitus	15.300
kylän oma rahoitus	20.400
Itäkylän Maa- ja Kotitalousseura ry, Lappajärvi	

Sepän rannan kunnostus (2003)

Kyläyhdistys kunnosti ranta-alueen ja rantaan johtavan tien. Rantaan rakennettiin venealkama, laiturit, grillikatot, pieni varasto, uimakopit ja kaarisilta niemen poikki virtaavan kanavan yli.

kustannusarvio	16.365
TE-keskuksen rahoitus	4.910
kuntarahoitus	4.910
kylän oma rahoitus	6.545
Tarvolan kyläyhdistys ry, Lappajärvi	

Ympäristön kohentaminen (2005)

Seura raivasi ja maisemoi jokivarren. Levähdyspaikan teko Pirttijärvenpuron-Mustaisnevanpuron varteen ja grillikatosten teko taukopaikoille. Ns-talo-kylätalon ympäristön kunnostaminen.

kustannusarvio	11.930
TE-keskuksen rahoitus	3.579
kuntarahoitus	3.579
kylän oma rahoitus	4.772
Pirttisen nuorisoseura ry, Korttesjärvi	

Kuusiokuntien kyläinvestoinnit 2001-2005

Erillishankkeet

Tietotupa, varusteet (2001)

Tavoitteena oli toteuttaa tietotupa Ruonan kylään. Ostettiin tietokoneet ja oheislaitteita tietotupaan.

Kustannusarvio:	18 500
TE-keskus:	5 550
Kuntarahoitus:	5 550
Kylän oma rahoitus:	7 400
Ruonan Rinki ry, Kuortane	

Kukonkylän tietotupa (2001)

Tavoitteena oli toteuttaa tietotupa Soinin Kukonkylään. Rakennettiin tietotupa kyläkoulun yläkertaan ja ostettiin tietokoneet ja oheislaitteita tietotupaan kyläläisten ja koululaisten käyttöön.

Kustannusarvio:	26 321
TE-keskus:	7 896
Kuntarahoitus:	7 896
Kylän oma rahoitus:	10 528
Kukonkylän kyläyhdistys ry, Soini	

Tietotupa (2001)

Toteuttiin tietotupa Hakojärven kylään. Hankkeessa ostettiin tietokoneet, oheislaitteita ja kalusteita tietotupaan.

Kustannusarvio:	21 864
TE-keskus:	6 559
Kuntarahoitus:	6 559
Kylän oma rahoitus:	8 745
Hakojärven kyläyhdistys ry, Töysä	

Monitoimitila

Kylätalon hankinta ja pintaremontti (2004)

Ostettiin toimitilat kyläyhdistyksen, kyläläisten ja kylässä vierailevien toimintoihin. Tilojen ulkoasua kohennettiin pintaremontilla.

Kustannusarvio:	25 000
TE-keskus:	9 162
Kuntarahoitus:	9 162
Kylän oma rahoitus:	12 216
Asemanseudun kyläyhdistys ry, Alavus	

Kerhohuoneisto Kylätalo Kolmiapilaan (2001)

Tavoite oli parantaa kylätalon palvelutarjontaa. Rakennettiin kerhotilat kylätalo Kolmiapilaan.

Kustannusarvio:	30 520
TE-keskus:	9 156
Kuntarahoitus:	9 156
Kylän oma rahoitus:	12 208
Katteluksen kylätoimikunta, Alavus	

Asuinhuoneisto Kylätalo Kolmiapilaan (2001)

Kyläläiset haluavat nyt kunnostaa tätä kulttuurikohtetta. Kiireellisimpinä korjauskohteina ovat vesikaton ja muurien uusiminen. Näillä toimenpiteillä taataan rakennuksen säilyminen käyttökunnossa.

Kustannusarvio:	51 683
TE-keskus:	15 505

Kuntarahoitus:	15 505
Kylän oma rahoitus:	20 673
Katteluksen kylätoimikunta, Alavus	

Kokoustilat Kylätalo Kolmiapilaan (2001)

Tavoitteena oli parantaa kylätalon palvelutarjontaa. Rakennettiin kokoustilat kylätalo Kolmiapilaan.

Kustannusarvio:	36 833
TE-keskus:	11 049
Kuntarahoitus:	11 049
Kylän oma rahoitus:	14 733
Kylätalo Kolmiapila ry, Alavus	

Varistorakennus Kuula-Hallin yhteyteen (2001)

Parannettiin monitoimihallin palvelutarjontaa. Monitoimitilan, Kaukolan kylän ”Kuula-hallin”, yhteyteen rakennettiin varasto ja kuntosali.

Kustannusarvio:	45 430
TE-keskus:	13 629
Kuntarahoitus:	13 629
Kylän oma rahoitus:	18 172
Kaukola-Vehkajoki kyläseura ry, Alavus	

Kylätalon hankinta (2004)

Kaukola-Vehkajoki kyläseura hankki lakkautettun Kaukolan kansakoulun omistukseensa. Se tarjoaa tilat liikkuamiseen, kerhotoimintaa ja muuhun vapaa-ajan toimintaan.

Kustannusarvio:	8 410
TE-keskus:	2 523
Kuntarahoitus:	2 523
Kylän oma rahoitus:	3 364

Kaukola-Vehkajoki kyläseura ry, Alavus

Kylätalon sauna (2005)

Kaukola-Vehkajoen kyläseuran omistuksessa olevan vanhan koulun sisälle rakennettiin sauna peseymistiloi-
neen. Tämä parantaa talon pihassa olevien urheilutilojen käyttömahdollisuuksia.

Kustannusarvio:	5 552
TE-keskus:	1 665
Kuntarahoitus:	1 665
Kylän oma rahoitus:	2 220

Kaukola-Vehkajoki kyläseura, Alavus

Kylätalon peruskorjaus (2002)

Kylällä oleva seuratalo peruskorjattiin. Se loi puitteet palvelutason nostamiselle kylässä. Talossa järjestää erilaisia kokoontumisia, perhetapahtumia ja muita tilaisuuksia.

Kustannusarvio:	127 896
TE-keskus:	38 368
Kuntarahoitus:	38 368
Kylän oma rahoitus:	51 160

Kontiaisen kyläyhdistys ry, Alavus

Jo sortumavaarassa olleen seuratalon kunnostus oli kylälle kova voimannostus. Talo on nyt erinomaisessa kunnossa.

Kätkänjoen kylätalon kunnostus (2003)

Kätkänjoen kyläseura kunnosti entisen Kätkänjoen koulun kylätaloksi.

Kustannusarvio:	24 182
TE-keskus:	7 255
Kuntarahoitus:	7 255
Kylän oma rahoitus:	9 672

Kätkänjoen kyläseura ry, Alavus

Kylätalo Hukantuvan kunnostus (2002)

Kunnostettiin kylätalo tasokkaam-
pien tilaisuuksien järjestämiseksi.

Kustannusarvio:	48 200
TE-keskus:	14 460
Kuntarahoitus:	14 460
Kylän oma rahoitus:	19 280

Sydänmaan kyläyhdistys ry, Alavus

Nuorisoseuran varasto (2002)

Nuorisoseuran talolle rakennettiin varastorakennus.

Kustannusarvio:	33 420
TE-keskus:	10 026
Kuntarahoitus:	10 026
Kylän oma rahoitus:	13 368

Sydänmaan Nuorisoseura ry, Alavus

Kukun Majan kunnostus (2005)

Kunnostettiin ja nykyaikaistettiin kulttuurillisestikin arvokas Kuortaneen Kunnan maja. Samalla parannettiin palvelurakenteita vastaamaan nykyisiä vaatimuksia. Rakennuksessa kunnostetaan tukirakenteet, vessat, keittiö ja jätevesijärjestelmät.

Kustannusarvio:	70 000
TE-keskus:	21 000
Kuntarahoitus:	28 000
Kylän oma rahoitus:	21 000

Kuortaneen Kunto ry, Kuortane

NS-talon peruskorjaus (2004)

Tavoitteena oli parantaa Nuorisoseuran toimintaedellytyksiä. Toimenpiteenä oli lämpöeristyksen parantaminen. Se tuo säästöjä energian kulutuksessa.

Kustannusarvio:	24 330
TE-keskus:	7 300
Kuntarahoitus:	7 300
Kylän oma rahoitus:	9 730

Kuortaneen Nuorisoseura ry, Kuortane

NS-talon kunnostus (2001)

Rakennettiin nuorisoseuralle laitoskeittiö ja kunnostettiin talonmiehen tiloja.

Kustannusarvio:	45 410
TE-keskus:	13 623
Kuntarahoitus:	13 623
Kylän oma rahoitus:	18 164

Kylänraitti ry, Kuortane

Kuharannan sataman huoltorakennukset (2004)

Tavoitteena oli parantaa Kuhajärven käyttömahdollisuuksia. Satama-alueelle rakennettiin huolto- ja säilytystilat veneilijöiden ja muiden laiturinkäyttäjien tapreisiin.

Kustannusarvio:	40 000
TE-keskus:	12 000
Kuntarahoitus:	12 000
Kylän oma rahoitus:	16 000

Mäyryn kyläyhdistys ry, Kuortane

Rantasaunan ja rannan kunnostus (2001)

Parannettiin kylätalo Rinkirannan palvelutarjontaa ja kyläläisten vapaa-ajanviettomahdollisuuksia. Hankkeessa tehtiin peruskorjaus Kuortaneenjärven rannassa sijaitsevalle rantasaunalle, rakennettiin uimaranta ja maalaituri veneitä varten.

Kustannusarvio:	92 027
TE-keskus:	27 608
Kuntarahoitus:	27 608
Kylän oma rahoitus:	36 811

Ruonan Rinki ry, Kuortane

Ruonan kylätalon peruskorjaus (2001)

Lisättiin kylän palvelutarjontaa ja edellytyksiä yhteisille harrastuksille sekä kanavoidsa kunnan palveluja kylälle, esim. kansalaisopisto, vanhus-
huolto, seurakunta, nuorisotoiminta, ym.

Kustannusarvio:	94 521
TE-keskus:	28 356
Kuntarahoitus:	28 356
Kylän oma rahoitus:	37 808

Ruonan vanha kansakoulurakennus on nykyään kylätalo ja monipuolinen kylän palvelukeskus. Pihassa on leikkikenttä.

Mäyryn veneranta on upeaksi maisemoidun golf-alueen välittömässä läheisyydessä.

Rantasaunan rakentaminen ja kosken kunnostus (2001)

Sarvikkaankoskelle rakennettiin rantasauna kyläläisten ja vieraiden käyttöön. Kunnostettiin ranta-aluetta ja rakennettiin uimalaituri.

Kustannusarvio:	69 931
TE-keskus:	20 979
Kuntarahoitus:	20 979
Kylän oma rahoitus:	27 972

Sarvikkaankosken kalastuksenhoitoyhdistys ry, Kuortane

Rantasaunan avajaiset saatiin pitää kauniissa kesäsäässä.

Lehtimäen Ns talon kunnostus (2002)

Parannetaan kylätalon käyttömahdollisuuksia peruskorjauksella.

Kustannusarvio:	18 710
TE-keskus:	5 613
Kuntarahoitus:	5 613
Kylän oma rahoitus:	7 484

Lehtimäen Kirkonkylän Nuorisoseura ry, Lehtimäki

Painikämpän kunnostus (2002)

Parannetaan painitalon käyttömahdollisuuksia ja lisätään sen käyttöä. Peruskorjauksella lisätään painitalon käyttöä harrastus- ja vapaa-ajan käytössä etenkin nuorten kokoontumis- ja harrastuspaikkana.

Kustannusarvio:	13 554
TE-keskus:	4 066
Kuntarahoitus:	4 066
Kylän oma rahoitus:	5 422

Lehtimäen Kirkonkylän Nuorisoseura ry, Lehtimäki

Nuorisoseuran talon kunnostus (2004)

Rakennettiin kokoontumis- ja liikuntatilat lehtimäkeläisten käyttöön.

Kustannusarvio:	280 020
TE-keskus:	84 010
Kuntarahoitus:	84 010
Kylän oma rahoitus:	112 000

Lehtimäen Nuorisoseura, Lehtimäki

Irtaimistoa kylätalolle (2001)

Hankittiin tuoleja, pöytiä sekä käyttötöirtamistoa parantamaan kylätalon käyttömahdollisuuksia.

Kustannusarvio:	7 904
TE-keskus:	2 371
Kuntarahoitus:	2 371
Kylän oma rahoitus:	3 161

Pohjois-Lehtimäen kylät ry, Lehtimäki

Impivaaran kämpä (2005)

Rakennettiin Impivaaran alueelle koontumistilat ja varasto. Tämä lisää Laasalan kylän viihtyvyyttä ja luodelluiksiä luontomatkailuun.

Kustannusarvio:	67 100
TE-keskus:	20 130
Kuntarahoitus:	20 130
Kylän oma rahoitus:	26 840

Laasalan metsästysseura ry, Soini

Motti-Milian kämpä (2001)

Tavoitteena oli parantaa retkeilyreitien palvelutarjontaa ja rakentaa kyläläisille kokoontumispaikka. Alueelle rakennettiin saunarakennus ja takka huone.

Kustannusarvio:	27 028
TE-keskus:	8 108
Kuntarahoitus:	8 108
Kylän oma rahoitus:	10 811

Mäkelänkylän maa- ja kotitalousseura ry, Soini

Yhteistalon peruskorjaus (2002)

Soini Yhteistalo on laajasti harrastustoiminnan käytössä, tiloja käytetään myös erilaisiin tapahtumiin.

Kustannusarvio:	79 300
TE-keskus:	23 790
Kuntarahoitus:	23 790
Kylän oma rahoitus:	31 720

Soinin Nuorisoseura ry, Soini

Nuorisoseuran kunnostaminen (2001)

Parannettiin kylän palvelutarjontaa ja luotiin edellytyksiä harrastuksille sekä kanavoidsa kunnan palveluja kylälle, esim. kansalaisopisto, vanhushuolto, seurakunta, nuorisotoimi ym.

Kustannusarvio:	77 766
TE-keskus:	23 330
Kuntarahoitus:	23 330
Kylän oma rahoitus:	31 106

Tuurin Nuorisoseura ry, Töysä

Nuorison harrastustilat (2002)

Alastaipaleen koulun polttopuuvarasto muutettiin nuorison harrastus- ja pukutilaksi.

Kustannusarvio:	31 535
TE-keskus:	9 461
Kuntarahoitus:	9 460
Kylän oma rahoitus:	12 614

Alastaipaleen kyläseura ry, Ähtäri

Kylätalon lämmitysjärjestelmän muutos ja ympäristötyöt (2004)

Kylätalon lämmitys muutettiin öljylle. Kohennettiin kylätalon pihaa ja kunnostettiin jääkiekkokaukaloa.

Kustannusarvio:	25 162
TE-keskus:	7 549
Kuntarahoitus:	7 549
Kylän oma rahoitus:	10 064

Inhan tehtaiden kyläyhdistys ry, Ähtäri

Niemisveden kylätalo (2005)

Kunnostettiin vuosisadan vaihteessa rakennettu Niemisveden kansakoulu, joka toimii kylän kokoontumispaikkana lähes alkuperäisenä.

Kustannusarvio:	52 000
TE-keskus:	15 600
Kuntarahoitus:	15 600
Kylän oma rahoitus:	20 800

Nuoramon metsästysseura ry, Ähtäri

Nuorisoseuran kunnostaminen (2001)

Tavoite oli parantaa kylän palveluja ja luoda edellytyksiä harrastuksille sekä kanavoidsa kunnan palveluja kylälle, esim. kansalaisopisto, vanhushuolto, seurakunta, nuorisotoimi ym.

Kustannusarvio:	102 931
TE-keskus:	30 862
Kuntarahoitus:	30 862
Kylän oma rahoitus:	41 206

Ähtärinrannan Nuorisoseura ry, Ähtäri

Varastorakennus (2004)

Rakennetaan tontille varastorakennus, jossa myös saniteettitilat.

Kustannusarvio:	16 420
TE-keskus:	4 930
Kuntarahoitus:	4 930
Kylän oma rahoitus:	6 560

Äntärinrannan Ns, Ähtäri

Perinne, kulttuuri Rantapuiston esiintymislava (2001)

Tavoite oli parantaa ulkoilmatapahtumien järjestämisedellytyksiä. Rakennettiin katettu esiintymislava keskustan Rantapuistoon, joka sijaitsee luonnonkauniilla paikalla Alavudenjärven pohjoispäässä. Lava sai Heikki Huhtamäen mukaan nimen Huhtalava.

Kustannusarvio:	114 535
TE-keskus:	34 360
Kuntarahoitus:	34 360
Kylän oma rahoitus:	45 814

WAP -Perinnehanke (2001)

Tavoite oli elvyttää perinnettä ja ylläpitää kulttuuriarvoja Wanahan ajan päivillä. Kehittämishankkeen avulla tapahtuman aluetta ja rakenteita kunnostettiin. Rakennettiin mm. riihi, pärehöyläsuoja, savusauna, hirsikota, kyläkeinu, ruokailukatos, mäkiuuni ym.

Kustannusarvio:	62 902
TE-keskus:	18 870
Kuntarahoitus:	18 870
Kylän oma rahoitus:	25 160

Soinin Tapahtumat osuuskunta, Soini

Vehun Myllyn ja ympäristön kunnostus (2001)

Kylän tavoite on elvyttää perinnettä ja ylläpitää kulttuuriarvoja. Kunnostettiin Vehunkylän vanha mylly. Siistittiin ympäristöä ja alueelle kunnostettiin levähdyspaikka matkailijoille.

Kustannusarvio:	33 179
TE-keskus:	9 953
Kuntarahoitus:	9 953
Kylän oma rahoitus:	13 271

Vehun maa- ja kotitalousseura ry, Soini

Ulkoliikunta-urheilukentän ja uimarannankunnostus (2002)

Alavuden Länsipuolen maamiesseura suoritti perusparannuksen Taipaleenkylän urheilukentälle sekä Iso-Allasjärven uimapaikalle ja rakensi venepaikkoja.

Kustannusarvio:	24 416
TE-keskus:	7 442
Kuntarahoitus:	7 442
Kylän oma rahoitus:	9 532

Alavuden Länsipuolen Maamiesseura ry, Alavus

Sepänmäen jääkiekkokaukalo/kenttä (2002)

Rantatöysän kyläläiset rakensivat jääkiekkokaukalon Sepänmäen kentälle, jota samassa yhteydessä perusparannetaan. Lisäksi rakennettiin pururadan käyttäjille parkkipaikka.

Kustannusarvio:	15 520
TE-keskus:	4 656
Kuntarahoitus:	4 656
Kylän oma rahoitus:	6 208

Alavuden Pohjoispään Liikunnan tuki, Alavus

Kätkänjoen kota (2002)

Rakennettiin kota joka toimii alueelle rakennetun patikointireitin taukopaikkana.

Kustannusarvio:	8 086
TE-keskus:	2 426
Kuntarahoitus:	2 426
Kylän oma rahoitus:	3 234

Kätkänjoen kyläseura ry, Alavus

Jääkiekkokaukalo Kätkänjoelle (2002)

Rakennettiin Kätkänjoen kentälle jääkiekkokaukalon laidat.

Kustannusarvio:	11 289
TE-keskus:	3 387
Kuntarahoitus:	3 387
Kylän oma rahoitus:	4 515

Kätkänjoen kyläseura ry, Alavus

Leikkipuisto (2002)

Rakennettiin Alavuden keskustaaseen leikkipuisto, joka on turvallinen ja toimiva sekä palvelee kaikkia Alavuden asukkaita.

Kustannusarvio:	22 302
TE-keskus:	6 691
Kuntarahoitus:	6 691
Kylän oma rahoitus:	8 920

MLL Alavus, Alavus

Jääkiekkokaukalo (2001)

Tavoitteena oli parantaa Seinäjärven ulkoliikuntamahdollisuuksia, kylätalon pihapiiriin rakennettiin jääkiek-

kokoukalo.	
Kustannusarvio:	6 222
TE-keskus:	1 866
Kuntarahoitus:	1 866
Kylän oma rahoitus:	2 489

Seinäjärven kyläyhdistys ry, Alavus

Iso-Soukkajärven uimapaikan kunnostus (2002)

Kyläyhdistys kunnosti uimarannan Majalahteen sekä rakensi pukukopit ja laiturin vesijättömaalle.

Kustannusarvio:	20 872
TE-keskus:	6 261
Kuntarahoitus:	6 261
Kylän oma rahoitus:	8 350

Seinäjärven Kyläyhdistys ry, Alavus

Palolammen uimaranta (2001)

Tavoitteena oli parantaa ympäristön viihtyisyyttä ja kylän ulkoliikuntamahdollisuuksia. Palolammesta poistettiin rantahetteikköjä, kunnostettiin rantaa ja rakennettiin uimaranta.

Kustannusarvio:	15 893
TE-keskus:	4 768
Kuntarahoitus:	4 768
Kylän oma rahoitus:	6 357

Sulkavankylän kyläyhdistys ry, Alavus

Pallokenttä ja leikkialueet (2001)

Parannettiin Sulkavankylän ulkoliikuntamahdollisuuksia. Hankkeessa rakennettiin pallokenttä koulun läheisyyteen ja leikkikenttä koulun pihapiiriin. Hankkeella parannettiin siten myös koulun ulkoliikuntamahdollisuuksia.

Kustannusarvio:	48 532
TE-keskus:	14 559
Kuntarahoitus:	14 559
Kylän oma rahoitus:	19 412

Sulkavankylän kyläyhdistys ry, Alavus

Keskustan Rantapuistoon rakennettiin leikkikenttä.

Vanha vesimylly kunnostettiin.

Jääkiekkokaukalo (2001)

Parannettiin kylän ulkoliikuntamahdollisuuksia talviaikaan. Sulkavankylän pallokentän yhteyteen rakennettiin jääkiekkokaukalo.

Kustannusarvio:	13 455
TE-keskus:	4 036
Kuntarahoitus:	4 036
Kylän oma rahoitus:	5 382

Sulkavankylän kyläyhdistys ry, Alavus

Vene- ja uimalaituri (2001)

Sydänmaan kylätalon palveluja parannettiin, erityisesti ulkoliikuntamahdollisuuksia. Kylätalo Hukkaturvan rantaan rakennettiin vene- ja uimalaituri ja pihaan pelikenttä.

Kustannusarvio:	13 623
TE-keskus:	4 086
Kuntarahoitus:	4 086
Kylän oma rahoitus:	5 449

Sydänmaan kyläyhdistys ry, Alavus

Hukantupa, ranta ja laituri.

Ulkoilureitti ja rakenteet (2002)

Toteutettiin ulkoilureitti Sarvikkaankoskelta Sarvijärvelle osana tulevaa seutukunnan runkoreittiä.

Kustannusarvio:	21 991
TE-keskus:	6 597
Kuntarahoitus:	6 597
Kylän oma rahoitus:	8 797

Etukuurtanelaaset ry, Kuortane

Kympin ampumalaitteet (2005)

Uusittiin ampumaratalaitteisto, jolloin se saatiin kansainväliselle tasolle. Uusimisella saavutettiin turvallisuutta ja käytettyjen hylsyjen tehokas talteenotto.

Kustannusarvio:	93 523
TE-keskus:	28 057
Kuntarahoitus:	28 057
Kylän oma rahoitus:	37 409

Kuortaneen kunto ry, Kuortane

Ulkoilualue Kunto-Kymppi (2005)

Kunnostettiin ampumarata-alueita, joka paransi alueen turvallisuutta. Lisäksi rakennettiin asianmukainen huoltorakennus.

Kustannusarvio:	169 085
TE-keskus:	50 725
Kuntarahoitus:	50 725
Kylän oma rahoitus:	67 635

Kuortaneen riistanhoitoyhdistys, Kuortane

Leikki puisto ja virkistysalue (2005)

Toteutettiin viihtyisä, turvallinen ja monipuolinen leikki puisto asianmukaisin välinein Leppälänkylään.

Kustannusarvio:	23 839
TE-keskus:	7 152
Kuntarahoitus:	7 152
Kylän oma rahoitus:	9 535

Leppälän maa- ja kotitalousseura ry, Kuortane

Löyä-Virtala-Kätjänjoki ulkoilureitti (2001)

Parannettiin kylän ulkoliikuntamahdollisuuksia ja luotiin edellytyksiä luontomatkailulle. Rakennettiin ulkoilureittiä Kätjänjoen varteen Löyän ja Kätjänjoen kylän välille yhteensä 14 km. Taukopaikkarakenteina mm. yksi kota ja laavu.

Kustannusarvio:	46 143
TE-keskus:	13 842
Kuntarahoitus:	13 842
Kylän oma rahoitus:	18 457

Löyän maa- ja kotitalousseura ry, Kuortane

Reitille rakennettu taukopaikka antaa mahdollisuuden levähtämiseen. Hyvä tulisija on erityisesti kuivana aikana tärkeä myös paloturvallisuuden kannalta.

Salmen virkistysalue, laiturit, ympäristö (2002)

Hankkeella luotiin Salmen kylälle virkistysalue Kuortanejärven rantaan. Rakennettiin sauna, uimaranta ja kunnostettiin niiden ympäristöä.

Saunan kustannusarvio:	60 000
TE-keskus:	18 000
Kuntarahoitus:	18 000
Kylän oma rahoitus:	24 000
Ympäristön kust. arvio:	23 000
TE-keskus:	6 900
Kuntarahoitus:	6 900
Kylän oma rahoitus:	9 200

Salmen kyläseura ry, Kuortane

Salmen kylän ranta, laituri ja sauna-rakennus.

Rannankylän pienvenesatama ja virkistysalue (2003)

Rakennettiin Suninsalmelle veneiden vesillelaskupaikka, venesatama ja laituri sekä uimaranta, ranta-sauna ja ekopiste.

Kustannusarvio:	143 750
TE-keskus:	43 125
Kuntarahoitus:	43 125
Kylän oma rahoitus:	57 500

Lehtimäen Rannankylän kyläyhdistys ry, Lehtimäki

Ratsastuskenttä (2005)

Kentän rakentaminen hevos- ja koiraharrastajille.

Kustannusarvio:	32 200
TE-keskus:	9 660
Kuntarahoitus:	9 660
Kylän oma rahoitus:	12 880

Saurun Seudun maa- ja kotitalousseura ry, Soini

Soini-talon piha ja leikkikenttiä (2002)

Tehtiin kolme leikkikenttää sekä Soini-talon piha-alueen kunnostus, jolloin saatiin lisää viihtyisyyttä ja turvallisuutta.

Kustannusarvio:	45 140
TE-keskus:	13 542
Kuntarahoitus:	13 542
Kylän oma rahoitus:	18 056

Soinin Nuorisoseura ry, Soini

Kartingrata-alueen työt (2002)

Kartingharrastajien tavoite oli kunnostaa Töysän rataa tarvetta vastavaksi. Hanke toteutti radan pinnoitustyöt, tuomaritornin, varaston sekä vesi- ja sähköjärjestelmät harrastus- ja kilpailutoimintaa varten.

Rata-alueen kust. arvio:	201 665
TE-keskus:	60 499
Kuntarahoitus:	60 499
Oma rahoitus:	80 667
Tuomaritornin kust.:	28 294
TE-keskus:	8 488
Kuntarahoitus:	8 488
Oma rahoitus:	11 318
Varaston kust.:	20 095
TE-keskus:	6 028
Kuntarahoitus:	6 029
Oma rahoitus:	8 038

Jääkiekkokaukalo ja kylätalon hätäpoistumistie (2005)

Kunnostettiin jääkiekkokaukalon laidat sekä rakennettiin vaihtoaatio. Rakennettiin kylätalon kokoustiloihin rakennussäädösten edellyttämä hätäpoistumistie.

Kustannusarvio:	34 867
TE-keskus:	10 460
Kuntarahoitus:	10 460
Kylän oma rahoitus:	13 947

Myllymäen Kylä- ja nuorisoseura ry, Ähtäri

Kyläkentän kunnostus (2004)

Kunnostettiin kyläkenttä kyläläisten harrastuksiin sopivaksi. Kentän kunnostus lisää nuorten harrastusmahdollisuuksia ja kylän mahdollisuuksia järjestää tapahtumia.

Kustannusarvio:	20 620
TE-keskus:	6 185
Kuntarahoitus:	6 187
Kylän oma rahoitus:	8 248

Myllymäen Kylä- ja nuorisoseura ry, Ähtäri

Ympäristö

Kontolammen kunnostus ja veneranta (2005)

Poistettiin ruoppaamalla lettoja ja perattiin ohitusoja järven länsi-lounaispuolelta sekä rakennettiin yleinen ranta, johon tuli veneiden säilytys- ja laskupaikka ja uimaranta.

Kustannusarvio:	48 945
TE-keskus:	14 684
Kuntarahoitus:	14 684
Kylän oma rahoitus:	19 577

Kontiaisen kyläyhdistys, Alavus

Kattelusjärven kunnostus (2005)

Kattelusjärveä ruoppaamalla pyritään hallitsemaan sen rehevöitymistä. Rakennettiin vene- ja uimaranta sekä kunnostettiin jätevesijärjestelmiä järven rannoilta.

Kustannusarvio:	108 800
TE-keskus:	32 640
Kuntarahoitus:	32 640
Kylän oma rahoitus:	43 520

Kylätalo Kolmiapila ry, Alavus

Ristiinkäytäväjärven kunnostus (2003)

Poistettiin järvestä vesikasvillisuutta ja hetteikköjä, joka lisää järven viihtyisyyttä ja sitä kautta vesistön käyttöä, hoitoa ja suojelua.

Kustannusarvio:	101 860
TE-keskus:	30 560
Kuntarahoitus:	30 560
Kylän oma rahoitus:	40 740

Pollarin kyläseura ry, Alavus

Iso-Soukkajärven vesiensuojeluhanke (2001)

Tehtiin selvitys Iso-Soukkajärven ympäristön kiinteistöjen jätevesien käsittelytarpeesta. Hanke laati suunnitelman toimenpiteistä ja teki vesinäytteistä yhteenvedon tulevaa käyttöä varten.

Kustannusarvio:	16 240
TE-keskus:	4 872
Kuntarahoitus:	4 872
Kylän oma rahoitus:	6 496

Seinäjärven kyläyhdistys ry, Alavus

Iso-Soukkajärven vesien suojeluhanke (2002)

Vesiensuojeluhankkeen tarkoitus on parantaa Iso-Soukkajärven laatua. Järven ympäristön talouksiin rakennettiin säädösten mukaiset jätevesijärjestelmät ja niiden tyhjentämistä varten välivarasto, joka tyhjennetään kaupungin jätevesipuhdistamolle.

Kustannusarvio:	100 000
TE-keskus:	30 000
Kuntarahoitus:	30 000
Kylän oma rahoitus:	40 000

Seinäjärven kyläyhdistys ry, Alavus

Pyylammen kunnostus (2001)

Kunnostettiin Pyylampi ympäristökeskuksen suunnitelman mukaan sekä rakennettiin säännöstelypato ja raivattiin rantoja.

Kustannusarvio:	70 638
TE-keskus:	21 191
Kuntarahoitus:	21 191
Kylän oma rahoitus:	28 255

Sulkavankylän kyläyhdistys ry, Alavus

Kyrösjärven kunnostus (2005)

Kunnostettiin Kyrösjärveä poistamalla haittaavat letot sekä parantaa jätevesien käsittelyä ja estää kiintoainesten valumia.

Kustannusarvio:	158 726
TE-keskus:	47 620
Kuntarahoitus:	47 620
Kylän oma rahoitus:	63 486

Kivenmäen pvy ry, Kuortane

Kuortaneen kirkonkylän veneranta ja vierasvenesatama (2003)

Rakennettiin satama ja lintutorni Kaarankajoen suulle ja satama Hallisenlammen pohjoispäähän sekä ruopattiin veneilykelpoinen väylä Hallisenlammen eteläpäähän sekä Kaarankajoen suuhun.

Kustannusarvio:	86 132
TE-keskus:	25 840
Kuntarahoitus:	25 840
Kylän oma rahoitus:	34 452

Kuortaneen kalastusseura ry, Kuortane

Sysilammen kunnostus (2001)

Tavoitteena oli kunnostaa ympäristöä ja parantaa kuortaneläisten ja Kuortaneen Urheiluopiston virkistysmahdollisuuksia. Sysilampi kunnostettiin ruoppaamalla. Rakennettiin Sysilampeen laskevaan ojaan saostusaltaat. Sysilammen rantapenkereet kunnostettiin ja penkereille asennettiin penkkejä taukopaikoiksi.

Kustannusarvio:	129 504
TE-keskus:	38 851
Kuntarahoitus:	38 851
Kylän oma rahoitus:	51 801

Kylänraitti ry, Kuortane

Kuhajärven veneranta (2001)

Tavoite oli parantaa Kuhajärven sataman käyttöominaisuuksia rakentamalla huolto- ja säilytystilat veneilijöiden ja muiden laiturinkäyttäjien tarpeisiin.

Kustannusarvio:	21 275
TE-keskus:	6 382
Kuntarahoitus:	6 382
Kylän oma rahoitus:	8 510

Mäyrän kyläyhdistys ry, Kuortane

Vierteenmäen siirtoviemäri (2003)

Tavoitteena oli saada Mäyryn kyläalueen jätevesipäästöjä vähennettyä. Se toteutettiin rakentaen siirtoviemäriverkostoa kylän alueelle.

Kustannusarvio:	136 184
TE-keskus:	40 855
Kuntarahoitus:	40 855
Kylän oma rahoitus:	54 474

Mäyryn kyläyhdistys ry, Kuortane

Porraslammien kunnostus (2001)

Tavoitteena oli parantaa ympäristön viihtyisyyttä ja lisätä järven virkistyskäyttömahdollisuuksia. Ruonan kylässä sijaitseva Porraslampi kunnostettiin ympäristökeskuksen suunnitelman mukaan. Rakennettiin pohjapato, ruopattiin luusua, poistettiin hetteikköjä ja raivattiin rantoja.

Kustannusarvio:	24 622
TE-keskus:	7 386
Kuntarahoitus:	7 386
Kylän oma rahoitus:	9 849

Porraslampi-seura ry, Kuortane

Suninsalmen matonpesupaikka (2005)

Rakennettiin asiamukainen mattonpesupaikka Suninsalmelle.

Kustannusarvio:	42 500
TE-keskus:	12 750
Kuntarahoitus:	12 750
Kylän oma rahoitus:	17 000

Lehtimäen Rannankylän kyläyhdistys ry, Lehtimäki

Verijärven lintuvesikunnostus (2004)

Kunnostettiin Verijärveä ja sen ympäristöä virkistyskäytön lisäämiseksi.

Kustannusarvio:	17 300
TE-keskus:	5 190
Kuntarahoitus:	5 190
Kylän oma rahoitus:	6 920

Länsikylän kyläyhdistys ry, Lehtimäki

Näkötornin lisäinvestoinnit (2001)

Parannettiin näkötornin varustelutason. Muutamien laitehankintojen jälkeen hanketta muutettiin siten, että näkötornin yhteyteen rakennettiin erillinen varastotila ja ekovessat.

Kustannusarvio:	14 295
TE-keskus:	4 288
Kuntarahoitus:	4 288
Kylän oma rahoitus:	5 718

Suokonmäenseudun kylät ry, Lehtimäki

Lautosenjärven virkistysalueen kehittäminen (2003)

Rakennettiin uusi uimaopetuslaituri, huoltorakenus, kesäteatteri ja kesäkahvila, johon hankittiin astioita sekä kunnostettiin uimarantaa.

Kustannusarvio:	115 950
TE-keskus:	34 785
Kuntarahoitus:	34 785
Kylän oma rahoitus:	46 380

Soinin Nuorisoseura ry, Soini

Alastaipaleen vesistöjen ja ympäristön kunnostus (2003)

Hankkeella suoritetaan vesistöjen ja niiden ranta-alueiden kunnostustöitä.

Kustannusarvio:	60 120
TE-keskus:	18 036
Kuntarahoitus:	18 036
Kylän oma rahoitus:	24 048

Alastaipaleen kyläseura ry, Ähtäri

Kuoreslammen kunnostus (2001)

Hankkeen avulla lisättiin lammen avointa vesipintaa syventämällä lammen ranta-alueita tekemällä vesialtaita. Linnuston tarkkailua varten rakennettiin lintutorni opasteineen. Hanke edistää paikallista ja alueellista lintuharrastusta ja lisää alueen virkistysarvoja.

Kustannusarvio:	21 864
TE-keskus:	6 559
Kuntarahoitus:	6 559
Kylän oma rahoitus:	8 745

Itä-Ähtäriin kyläyhdistys ry, Ähtäri

Pöyhösen lintuveiden kunnostus 2005

Hankkeessa ruopattiin heinikkoja, jotta hillitään järven rehevöitymistä. Rakennettiin lintutorni koululaisten ja ulkoilijoiden lintujen tarkkailua varten.

Kustannusarvio:	42 300
TE-keskus:	12 690
Kuntarahoitus:	12 690
Kylän oma rahoitus:	16 920

Suomenselän Lintutieteellinen yhdistys ry, Ähtäri

Seinänaapurien kyläinvestoinnit 2001-2005

Erillishankkeet

Ilvesjoen koulutien pinnoite (2001)
Sorapäälysteinen koulutie tehtiin öljysorapintaiseksi. Tietä oikaistiin ja se jyrättiin ennen päälylystystä. Tien pituus on 1,5 km ja leveys 3,0 m.

kustannusarvio	22 368
TE-keskuksen rahoitus	6 710
kuntarahoitus	6 710
kylän oma rahoitus	8 947

Ilvesjoen koulutien tiehoitokunta, Jalasjärvi

Pitkämön hevosuittopaikka Moliakka (2001)

Vaihteleva maasto antaa hyvät puitteet; hevosten uitto, harjoitusrata, maastoratsastus.

kustannusarvio	32 712
TE-keskuksen rahoitus	9 813
kuntarahoitus	9 813
kylän oma rahoitus	13 085

Kurikan Hevosystävät ry, Kurikka

Lahdesmäki - Enduro/ motocrossradat ja alueen rakennukset (2001)

Polvenkylän Partakankaan metsäalueelle rakennettiin n. 4,5 km pituinen Enduroreitti ja n.1 km motocrossra-

Kisat käynnissä

ta. Alueelle rakennettiin varikkorakennus kaluston säilyttämiseen sekä huoltorakennus pukeutumis- ja tautoktilaksi.

kustannusarvio	21 780
TE-keskuksen rahoitus	6 534
kuntarahoitus	6 534
kylän oma rahoitus	8 712
Kurikan Enduross ry, Kurikka	

Kurikan Metsästysseuran Lahtilato (2001)

Metsästysseura rakensi lahtitalon lihan käsittelyyn, voidaan käsitellä myös marjat, sienet ym. Alueen majan ja saunan jätevesien puhdistaminen.

kustannusarvio	56 511
TE-keskuksen rahoitus	16 953
kuntarahoitus	16 953
kylän oma rahoitus	22 604
Kurikan Metsästysseura ry, Kurikka	

Haalin parkki- ja piha-alueen valaistus (2001)

Valaistus on tarpeen käyttäjien viihtyvyyden, turvallisuuden ja paikan löytymisen takia. Valaisimia on 10 ja ne asennettiin tie reunaan 25 metrin välein.

kustannusarvio	6 895
TE-keskuksen rahoitus	2 068
kuntarahoitus	2 068
kylän oma rahoitus	2 758
Alapää-seura Nurmo ry, Nurmo	

Veneskoski - louhoksen uimapaikan sähköistys (2001)

Veneskosken uimapaikan alueen valaistus, hankittiin avantoon kompressori sekä pukusuojiin lämmitys.

kustannusarvio	7 820
TE-keskuksen rahoitus	2 346
kuntarahoitus	2 346
kylän oma rahoitus	3 128
Veneskoski-Viitala seura, Nurmo	

Tuiskula - kylätalon lämpöjärjestelmän uusiminen (2002)

Tuiskulan kylätalo liitettiin kaukolämpöverkoston.

kustannusarvio	15 100
TE-keskuksen rahoitus	4 530
kuntarahoitus	4 530
kylän oma rahoitus	6 040
Tuiskulan kyläyhdistys ry, Kurikka	

Luopa-Oppaanmäki / Lähdeveden puhdistaminen (2002)

Uudistettiin vedenkäsittelylaitos. Liittymiä 13 taloutta. Rakennettiin 4 m kalkkikiviallas ja 6 m puhdas-

vesiallas sekä pumppaamorakennus 7,5 m. Porakaivo puhdistettiin ja asennettiin uusi uppopumppu sekä hankittiin puhdasvesipumppu ja vesimittari.

kustannusarvio	21 023
TE-keskuksen rahoitus	6 306
kuntarahoitus	6 309
kylän oma rahoitus	8 409
Oppaanmäen vesiyhdistys, Kurikka	

Kouran paloautotalli (2002)

Rakennettiin paloautotalli Kouran VPK:n kahdelle paloautolle ja varastotilaa palokalukselle, 160 m². Hallia voidaan käyttää koulutuksessa ja huoltotöissä.

kustannusarvio	66 080
TE-keskuksen rahoitus	19 824
kuntarahoitus	19 824
kylän oma rahoitus	26 432
Kouran VPK ry, Nurmo	

Vesijohto Nurmon jalkapallokentän huoltorakennukseen (2002)

Liitetään kunnan vesijohto jalkapallokentälle ja huoltorakennukseen. Syväporakaivon vesi ei kelpaa pesu- ja juomavedeksi, vain kentän kasteluun.

kustannusarvio	15 984
TE-keskuksen rahoitus	4 795
kuntarahoitus	4 795
kylän oma rahoitus	6 393
Nurmon Pallo ry, Nurmo	

Pikkalanmäki - vanhusten vuokratulojen kunnostus (2002)

Vanhusten rivitalossa suoritettiin huoltomaalaus ulko- ja sisätiloissa.

kustannusarvio	15 220
TE-keskuksen rahoitus	4 566
kuntarahoitus	4 566
kylän oma rahoitus	6 088
Pikkalanmäki ry, Seinäjoki	

Ylistaron Metsästysseuran lahtirakennus (2002)

Rakennettiin terveysviranomaisten vaatimusten mukaiset tilat hirvenruhojen käsittelyyn. Tiloissa on jäädytys-lämmitys-ilmastointi.

kustannusarvio	55 130
TE-keskuksen rahoitus	16 539
kuntarahoitus	16 539
kylän oma rahoitus	22 052
Ylistaron Alapään Metsästysseura ry, Ylistaron	

Toivolannan näyttämö ja katsomo (2003)

Hankkeessa valmistuu näyttämö, katsomo ja huoltorakennus Kalajärven alueelle.

kustannusarvio	38 308
TE-keskuksen rahoitus	11 492
kuntarahoitus	11 492
kylän oma rahoitus	15 323
Peräseinäjoen Pennihäät ry, Peräseinäjoki	

Peräseinäjoen ampumarata (2004)

Hanke hyödyntää koko paikkakuntaa, virkistää ja lisää koko Peräseinäjoen ja sen ympäristön asukkaiden ja liike-elämän hyvinvointia. Tärkeä kohderyhmä ovat nuoret harrastajat.

kustannusarvio	178 687
TE-keskuksen rahoitus	53 606
kuntarahoitus	53 606
kylän oma rahoitus	71 474
Peräseinäjoen Metsästysseura Ry, Peräseinäjoki	

Matoluoman varavesijohto (2004)

Rakennettiin vesijohto yhdistämällä Kaukola ja Mäkilähde vesiosuuskuntien vedenottamoihin kunnan vesijohto, turvaamaan vedensaantia myös kuivina kesinä.

kustannusarvio	18 726
TE-keskuksen rahoitus	5 617
kuntarahoitus	5 617
kylän oma rahoitus	7 490
Kaukolan Vesiosuuskunta, Kurikka	

Ylivallin Ns:n näyttämön esiripun uusiminen (2005)

Uusittiin Seurantalon näyttämön esirippu.

kustannusarvio	3 185
TE-keskuksen rahoitus	955
kuntarahoitus	955
kylän oma rahoitus	1 274
Ylivallin Nuorisoseura ry, Jalasjärvi	

Haapamäen Tuulimylly (2005)

Haapamäen tuulimyllyn kunnostaminen ulkopuolelta alkuperäiseen 1800-luvun kuntoon.

kustannusarvio	10 500
TE-keskuksen rahoitus	3 150
kuntarahoitus	3 150
kylän oma rahoitus	4 200
Jalasjärvi-Seura Ry, Jalasjärvi	

Monitoimitilat Pojanluoman Seuralan huoltorakennus ja ympäristö (2001)

Pojanluoman kyläseura rakensi huolto-
varastorakennukseen sosiaaliset tilat.
Ympäristö ja parkkipaikka kunnostet-
tiin ja tenniskenttä päällystettiin.

kustannusarvio	62 229
TE-keskuksen rahoitus	18 668
kuntarahoitus	18 668
kylän oma rahoitus	24 891
Pohjanluoma-seura, Ilmajoki	

Apukeittiö ja kokoontumistilat

Hirvijärvi-Komsin kylätalon kunnostus (2001)

Kyläyhdistys teki kylätaloon perus-
kunnostuksen.

kustannusarvio	36 328
TE-keskuksen rahoitus	10 898
kuntarahoitus	10 898
kylän oma rahoitus	14 531
Hirvijärvi-Komsin kyläyhdistys, Ja- lasjärvi	

*Keittiön muutostyöt valmiina palve-
lukseen*

Tuiskulan Kärrymiehen piharakentaminen ja kalustus (2001)

Kärrymiehen salin kalustaminen,
piha-alueen kunnostus ja kalustus.
Kioskin rakentaminen info-pisteeksi
ja saunan rakentaminen. Talot teh-
dään pienoismalleina pohjalaisesta
talosta.

kustannusarvio	31 114
TE-keskuksen rahoitus	9 334
kuntarahoitus	9 334
kylän oma rahoitus	12 445
Tuiskulan kyläseura ry, Kurikka	

*Kylätalon kalusteet ovat ahkerassa
käytössä.*

Luopa - kylätalon remontti (2001)

Kylätalon keittiön uusiminen, läm-
pökeskuksen korjaus ja lämmönsää-
timen korjaus.

kustannusarvio	12 614
TE-keskuksen rahoitus	3 784
kuntarahoitus	3 784
kylän oma rahoitus	5 045
Varpahaiskylän kyläseura, Kurikka	

Viitala-Levi - Nuorisoseuran remontti ja alueen maisemointi, pahkapolku ja kioski (2001)

Nuorisoseuran remontti sisälsi lattian,
kattojen, ovien ja keittiön kunnostus
sekä vesiliittymän hankinta. Luon-
topolun taukopaikalle rakennettiin
puuvarasto, wc ja näkötorni. Vanhaan
grilliin tehtiin rakenteellisia muutok-
sia, jotta saatiin alueelle kioski joka
toimii tapaamis- ja kohtaamispaik-
kana.

kustannusarvio	72 825
TE-keskuksen rahoitus	21 847
kuntarahoitus	21 847
kylän oma rahoitus	29 130
Viitalan nuorisoseura, Kurikka	

Pahkapesän kodalla.

Kouran harrastetila, koulun ullakon saneeraus (2001)

Kunnostettiin toimivat harrastetilat
kyläläisille.

kustannusarvio	32 292
TE-keskuksen rahoitus	9 687
kuntarahoitus	9 687
kylän oma rahoitus	12 916
Koura Seura ry, Nurmo	

*Vanhan kaupan muodonmuutos ky-
län toimintakeskukseksi.*

Nopankylän kylätalo (2002)

Kyläseura hankkinut kylätalon, joka
on kunnostettu kyläläisten käyttöön,
erityisesti nuorille.

Kustannusarvio	44 843
TE-keskuksen rahoitus	13 452
kuntarahoitus	13 452
kylän oma rahoitus	17 937
Nopankylän kyläseura, Ilmajoki	

Taivalmaan Taivaltuvan ulkorakennusremontti (2002)

Taivaltuvan kaksi ulkorakennusta
kunnostettiin ja laajennettiin, sauna-
rakennus remontoitiin ja tehtiin kuis-
ti. Puulatoon tehtiin liukuovet.

kustannusarvio	25 300
TE-keskuksen rahoitus	7 590
kuntarahoitus	7 590
kylän oma rahoitus	10 120
Taivalmaan Nuorisoseura ry, Jalas- järvi	

Alavallin kylätalon remontti (2002)

Kylätalon keskuslämmitysjärjestelmä,
lämpö- ja vesijohtoputkistot, pesu-
huone, keittiö, tuulikaappi ja eteinen
kunnostettiin.

kustannusarvio	19 003
TE-keskuksen rahoitus	5 700
kuntarahoitus	5 700
kylän oma rahoitus	7 601
Alavallin kyläyhdistys ry, Jalasjärvi	

Koskue - Nuija kotiin (2002)

Kyläyhdistys osti kylätalon ja kunnosti lämmitysjärjestelmä, sosiaali- ja keittiötilat tarpeita vastaavaksi. Yläkertaan yhdistys rakensi nuorisovarten kahvila ja kokoontumistilat.

kustannusarvio	82 050
TE-keskuksen rahoitus	24 615
kuntarahoitus	24 615
kylän oma rahoitus	32 820

Koskuksen kyläyhdistys ry, Jalasjärvi

Kurikan Maataloustuottajat - Majan kunnostus (2002)

Tehtiin peruskunnostus Tuottajien majan saunaoastoon ja rantaan sekä jätevesijärjestelmään. Saunan yhteyteen tuli majoitustilat ja pienet kokouksetilat.

kustannusarvio	64 130
TE-keskuksen rahoitus	19 239
kuntarahoitus	19 239
kylän oma rahoitus	25 652

Maataloustuottajain Kurikan yhdistys – MTK-Kurikka ry, Kurikka

Lusanhallin kunnostaminen (2002)

Vanhoja tiloja kunnostettiin keittiö ja kylmäsäilytystiloja uusimalla. Kokoontumis-, sosiaali- ja kudontatilat laajennettiin sekä lämpöeristettiin ympärivuotiseksi käyttöön.

kustannusarvio	132 886
TE-keskuksen rahoitus	39 865
kuntarahoitus	39 865
kylän oma rahoitus	53 154

Lusankylän Maa- ja Kotitalousseura ry, Kurikka

Kamppi - Torpan toiminnan monipuolistaminen (2002)

Kylätalon keittiö kunnostettiin ja rakennettiin kahvitilat.

kustannusarvio	35 800
TE-keskuksen rahoitus	10 740
kuntarahoitus	10 740
kylän oma rahoitus	14 320

Kampin kyläseura ry, Kurikka

Myllykylä - Myllykylä elää; 1. kylätalon ja 2. ympäristön kunnostus (2002)

Seura kunnosti kylätalon keittiön, talon sisä- ja ulkopuolen sekä ulkorakennuksen lattiaan. Ympäristössä nurmikko kunnostettiin, rakennettiin laiturit sekä Kärjävuorelle rakennettiin maastoreitti ja laavu.

kustannusarvio	26 031
TE-keskuksen rahoitus	7 809
kuntarahoitus	7 809
kylän oma rahoitus	10 412

Myllykylän maa- ja kotitalousseura ry, Kurikka

Ajanmukainen keittiö tuo palveluja koko kylälle.

Kurikka - Juonen kylätalon monitoimitila (2002)

Kylätalon ulkorakennuksesta saneerattiin monitoimitila; tee-se-itse-halli, vapaa-ajan toimitila ja kioski. Hallia käytetään autojen/koneiden korjaukseen ja siellä voi harrastaa esim. metalli-, lasi-, savi- ja puutöitä. Vapaa-ajan tila on pääasiassa nuorison harrastus ja kokoontumispaikka.

kustannusarvio	38 460
TE-keskuksen rahoitus	11 538
kuntarahoitus	11 538
kylän oma rahoitus	15 384

Juonen Kyläseura ry, Kurikka

Ulkorakennuksesta kuoriutui viihtyisiä kokoustila ja nettikahvila.

Nurmo - Haalin tanssilavan uudisrakennus (2002)

Haalin lavan paikalle rakennetaan uusi lava.

kustannusarvio	93 025
TE-keskuksen rahoitus	27 907
kuntarahoitus	27 907
kylän oma rahoitus	37 210

Nurmon Jymy, Nurmo

Kylätalon vesihuoltohanke (2003)

Vesijohdon vetäminen kunnan verkostosta. Kylätalon tulevaan käytöväteeseen liittyvät asennustyöt ja jätevedenjärjestäminen umpinaiseen lokasäiliöön.

kustannusarvio	5 554
TE-keskuksen rahoitus	1 666
kuntarahoitus	1 666
kylän oma rahoitus	2 221

Ilmajoen Saveen Kyläseura ry, Ilmajoki

Hevostyökalamuseon monitoimihalli (2003)

Rakennettiin kylmähalli entisaikaisille hevostyökaluille ja lämpöiset kokoontumistilat kyläläisille.

kustannusarvio	81 810
TE-keskuksen rahoitus	24 543
kuntarahoitus	24 543
kylän oma rahoitus	32 724

Ylistaron 4H-Yhdistys ry, Ylistaro

Kihniänkylän kioski, seuratalo ja sen ympäristö (2003)

Kihniänkylän harrastus-, kokoontumis- ja juhlatalona käytetyn nuorisoseuratalon Sampolan remontti. Ja kesäkioskin rakentaminen sekä ympäristön kunnostamistyöt.

kustannusarvio	48 643
TE-keskuksen rahoitus	14 592
kuntarahoitus	14 592
kylän oma rahoitus	19 457

Kihniänkylän Nuorisoseura Ry, Peräseinäjoki

Kioski toimii myös kylän kokoontumispaikkana.

Monitoimitalon laajennus (2004)

Laajennettiin monitoimitaloa.

kustannusarvio	34 220
TE-keskuksen rahoitus	10 266
kuntarahoitus	10 266
kylän oma rahoitus	13 688

Jalasjärven Eteläpään Monitoimitaloyhdistys ry, Jalasjärvi

Lomapalo-hanke (2004)

Hankkeen tarkoituksena Lomapalominen koulutus-vapaa-ajanvietto-paikan ulkoalueiden maisemointi, turvallisuuden ja viihtyvyyden lisääminen, sekä rakennusten lämpöremontti.

kustannusarvio	52 391
TE-keskuksen rahoitus	15 717
kuntarahoitus	15 717
kylän oma rahoitus	20 956

Kurikan Palomiehet ry, Kurikka

Viitalankylän monitoimitila (2005)

Viitalan koulun yläkertaan rakennetaan media- ja harrastetila kylälaisten käyttöön.

kustannusarvio	101 245
TE-keskuksen rahoitus	30 373
kuntarahoitus	30 373
kylän oma rahoitus	40 498

Veneskoski-Viitala Seura ry, Nurmo

Perinne, kulttuuri

Nurmo - Nurmon museon lahovaurioiden korjaus (2002)

V.1796 rakennettu Nurmon museon päärakennus säilytetään mallina vanhasta rakennustaidosta ja -tavasta. Museo korjataan hyönteis- ja lahovaurioista

kustannusarvio	84 580
TE-keskuksen rahoitus	25 374
kuntarahoitus	25 374
kylän oma rahoitus	33 832

Nurmoo-seura ry, Nurmo

Ylistaro - Eläinten vanhainkoti / Elävä perinnekylä (2002)

Ympäristöhanke; Eläinten vanhainkodin pihamiljö kunnostettiin, rakennettiin kalusteita. Pihapiiriin tulee puro ja lintulammikko lintutaloiheen, valaistu polku, istutuksia. Rakentamishanke; Otetaan huomioon kulttuuriperintö ja sopivuus pohjalaiseen

Pohjalainen pihapiiri valtatie varrella.

maisemaan. Alueelle siirretään kuusi heinälatoa sekä vanha talli eläinten lepokotia varten.

kustannusarvio	135 500
TE-keskuksen rahoitus	40 650
kuntarahoitus	40 650
kylän oma rahoitus	54 200

Eläinten vanhainkoti ry, Ylistaro

Ulkoliikunta, maastoreitit

Ahonkylä - Pururadan peruskunnostus (2001)

Ahonkylän kyläseura on tehnyt pururadan peruskunnostuksen (radan kunnostaminen, salaojittaminen ja päällystäminen purulla).

kustannusarvio	5 045
TE-keskuksen rahoitus	1 513
kuntarahoitus	1 513
kylän oma rahoitus	2 018

Ahonkylä-seura

Keskikylä - Ratsastusmaneesi (2001)

Kyläyhdistys rakensi ratsastusmaneesin, jota voi hevosharrastajien lisäksi käyttää eri yhdistykset, koiraharrastajat, viereinen koulu sekä yritykset.

kustannusarvio	165 328
TE-keskuksen rahoitus	49 598
kuntarahoitus	49 598
kylän oma rahoitus	66 131

Keskikylän kyläyhdistys, Jalasjärvi

Ylivalli - Isovuori: Hiidenkirnu ja Pirunpesän kahvila (2001)

Rakennettiin alueelle hirsirakenteinen kahvio.

kustannusarvio	23 378
TE-keskuksen rahoitus	7 013
kuntarahoitus	7 013
kylän oma rahoitus	9 351

Ylivallin Nuorisoseura, Jalasjärvi

Kahdeksankulmainen kotakahvio Pirunvuorella.

Luopa - Luovan talousalueen kunnostaminen ja rakentaminen (2001)

12,6 m korkea näkötorni, liukumäki, kotarakennus ja moottorikelkkau-

ra. 2.rantasauna,vinssi ja venelaituri. 3.ulkoilureitti. Alue palvelee koulun oppilaita, kyläläisiä ja liikunnan harrastajia

kustannusarvio	132 700
TE-keskuksen rahoitus	39 810
kuntarahoitus	39 810
kylän oma rahoitus	53 080

Luovan talousalueen kyläseura ry, Kurikka

Rantasauna joen töyräällä.

Kurikan Autioma; 1. Maja ja sauna 2. Luontopolku 3. Sähköistys (2001)

Hyvät mahdollisuudet ulkoilu- ja luontoelämyksiin. 1. Tehtiin maja ja sauna kalusteineen. 2. Rakennettiin 12 km:n luontopolku, jonka varrella on mm. laavu ja kota. 3. Rakennusten ja ympäristön sähköistys sekä hankittiin liesi ja jääkaappi.

kustannusarvio	103 429
TE-keskuksen rahoitus	31 028
kuntarahoitus	31 028
kylän oma rahoitus	41 371

Kurikan Paulapieksut ry, Kurikka

Autiomaan rantasauna.

Ylijoki - Koulun ympäristö (2001)

Koulun läheisyydessä olevan urheilukentän kunnostaminen ja pukuhuoneen rakentaminen kentän käyttäjille. Pukusuoja palvelee kesä- ja talvikäyttöä.

kustannusarvio	20 518
TE-keskuksen rahoitus	6 155
kuntarahoitus	6 155
kylän oma rahoitus	8 207

Ylijoki-Seura ry, Nurmo

Kalajärven uimarannan huoltorakennus (2001)

Uimarannalle rakennettiin vanhan huoltorakennuksen (sis. pukuhuone ja wc-tilat) tilalle uusi, jotka liitettiin kunnan vesi- ja viemäriverkostoon.

kustannusarvio	85 439
TE-keskuksen rahoitus	25 631
kuntarahoitus	25 631
kylän oma rahoitus	34 175

Peräseinäjoen Matkailuyrittäjät ry, Seinäjoki

Järviranta - ampumarata (2001)

Ampumarata-alueen ympäristön kuntoon saattaminen parantaa kylän kokoontumistilan käyttöä.

kustannusarvio	15 136
TE-keskuksen rahoitus	4 541
kuntarahoitus	4 541
kylän oma rahoitus	6 054

Ylistaron metsäystseura, Ylistaro

Kyrönjoen jokilautta (2002)

Joen virkistys- ja hyötykäyttöön rakennettiin jokilautta yhteistyössä kylien ja matkailijoiden tarpeeseen sekä lautalle veteen nostoa ja talvehtimista varten kuljetustraileri.

Kustannusarvio	34 925
TE-keskuksen rahoitus	10 477
kuntarahoitus	10 477
kylän oma rahoitus	13 970

Kyrönjoen Kyntäjät, Ilmajoki

Luopajärven liikuntapaikkojen rakentaminen (2002)

Luopajärven ala-asteen läheisyyteen rakennettiin ulkoliikuntapaikkoja: seikkailurata, jääkiekkokaukalo, hiihto- ja mäenlaskualue. Myös urheilukenttä kunnostettiin.

kustannusarvio	100 000
TE-keskuksen rahoitus	30 000
kuntarahoitus	30 000
kylän oma rahoitus	40 000

Luopajärven nuorisoseura ry / kylätoimikunta, Jalasjärvi

Hirvijärven lintuhavaintoasema (2002)

Hirvijärvelle rakennettiin lintuhavaintoasema, joka on samalla havaintopaikka, tauko- ja kokouspaikka ja opastuspaikka. Tavoitteena lintujen tarkkailu, tiedon keruu ja lintuharastuksen tukeminen.

kustannusarvio	20 128
TE-keskuksen rahoitus	6 038
kuntarahoitus	6 038
kylän oma rahoitus	8 051

Suomenselän Lintutieteellinen Yhdistys ry, Nurmo

Niemistönkylän agilitykentän laajentaminen (2002)

Koiraharrastajien harjoituskenttää laajennettiin 4 m joka suuntaan, jotta kenttä toimisi kansallisten kisojen pitopaikkana.

kustannusarvio	3 560
TE-keskuksen rahoitus	1 068
kuntarahoitus	1 068
kylän oma rahoitus	1 424

Lakeuden Agilityurheilijat ry, Seinäjoki

Monitoimilato ja retkeilijöiden tulisijapaikka (2003)

Rakennettiin monitoimitila ja tulisija.

kustannusarvio	31 195
TE-keskuksen rahoitus	9 358
kuntarahoitus	9 358
kylän oma rahoitus	12 478

Kylkisalalon Metsästäjät ry, Ilmajoki

Kylätalon hankinta ja virkistysreitien kunnostaminen (2003)

Muutettiin Harjunmäen koulu kylätaloksi sekä kunnostettiin latu/patikkaverkosto.

kustannusarvio	14 134
TE-keskuksen rahoitus	4 240
kuntarahoitus	4 240
kylän oma rahoitus	5 653

Könnin kyläseura, Ilmajoki

Puuvaja, reitistön korjaus sekä uimaranta (2003)

Luontokoulun laavulle rakennettiin puuvaja ja korjattiin reitistöä sekä kunnostettiin uimaranta ja sen ympäristöä.

kustannusarvio	15 733
TE-keskuksen rahoitus	4 719
kuntarahoitus	4 719
kylän oma rahoitus	6 293

Ilmajoen Honkakylän kyläseura ry, Ilmajoki

Niemistönkylän Agilitykeskuksen kehittäminen (2003)

Hankkeen tavoitteena on monipuolistaa kentän ja hallin toimintamahdollisuuksia ja sitä kautta vilkastuttaa koko kylänkin toimintaa.

Kustannusarvio	3 884
TE-keskuksen rahoitus	1 165
kuntarahoitus	1 165
kylän oma rahoitus	1 553

Lakeuden Agilityurheilijat ry, Seinäjoki

Metsäystsmaja/ Toimintakeskus (2004)

Rakennettiin monitoimikeskus, joka palvelee vilkasta talviliikuntareittiä paremmin kuin vanha laavukankainen kota.

kustannusarvio	71 000
TE-keskuksen rahoitus	21 300
kuntarahoitus	21 300
kylän oma rahoitus	28 400

Jalasjärven Metsäystsseura Riista Ry, Jalasjärvi

Jokilautta tehtävässään Kyrönjoella.

Ylivalli - Isovuori: Hiidenkirnu - Pirunpesän näkötorni ja luontopolku (2002)

Näkötorni kuljetettiin, kunnostettiin ja pystytettiin Hiidenkirnu-Pirunpesän läheisyyteen. Isovuorelle rakennettiin 1 ja 3 km pituiset luontopolut

kustannusarvio	9 000
TE-keskuksen rahoitus	2 700
kuntarahoitus	2 700
kylän oma rahoitus	3 600

Ylivallin Nuorisoseura, Jalasjärvi

Näkötornilla on tunkoa.

Metsästysmajan kunnostaminen (2004)

Vanha maja purettiin ja rakennettiin uudelleen entistä ehompana.

Kustannusarvio	39 338
TE-keskuksen rahoitus	11 801
kuntarahoitus	11 801
kylän oma rahoitus	15 735

Ahk-Metsästysyhdyntymä ry, Jalasjärvi

Mietaankylän uimapaikka (2004)

Uimarannan matalikon kunnostus, ettei kevättulvat kerää siihen lietettä, rantalentopallokentän rakentaminen ja tulentekopaikan/grillikatoksen rakentaminen.

Kustannusarvio	14 472
TE-keskuksen rahoitus	4 341
kuntarahoitus	4 341
kylän oma rahoitus	5 788

Kakkurin Maa- ja kotitalousseura ry, Kurikka

Hiihtomajan kunnostus (2004)

Paavalin hiihtomajan peruskorjaaminen palvelemaan kaikenikäisiä liikuntaa harrastavia.

Kustannusarvio	39 500
TE-keskuksen rahoitus	11 850
kuntarahoitus	11 850
kylän oma rahoitus	15 800

Rasti-Kurikka Ry, Kurikka

Metsästysmajan korjaus (2005)

Vanhan metsästysmajan peruskorjaus vastaamaan paremmin yhdistyksen ja myös muiden järjestöjen koulutus- ja kokoontumistilana.

Kustannusarvio	64 934
TE-keskuksen rahoitus	19 480
kuntarahoitus	19 480
kylän oma rahoitus	25 973

Kurikan Metsästysseura ry, Kurikka

Luontoreitti Kyrkösjärven ympäri (2005)

Reitti Kyrkösjärven ympäri, jossa pääsee liikkumaan kävellen, hiihtäen, pyöräillen. Reitin varrelle taukopaik-

koja; kota, laavu ja muita taukopaikkoja sekä esittelytauluja luonnosta, käyttäjiä varten.

Kustannusarvio	36 475
TE-keskuksen rahoitus	10 942
kuntarahoitus	10 942
kylän oma rahoitus	14 590

Seinäjoen kaupunki, Seinäjoki

Ympäristö

Jokipiin Ahonkylän Seikkailupuisto (2001)

Kyläyhdistys teki kylän asukkaita ja muita palvelevan monitoimialueen. Alueella on seikkailurata, leikkipaikkoja sekä urheilupaikkoja. Siellä voidaan pitää myös erilaisia kylätapahtumia.

kustannusarvio	55 838
TE-keskuksen rahoitus	16 751
kuntarahoitus	16 751
kylän oma rahoitus	22 335

Jokipiin-Alakylän kyläyhdistys, Jalasjärvi

Tuomikylän Tuomiluoman kunnostus (2002)

Tuomikylän asukkaat raivasivat koko kylän yhteisen puron rantoja viiden kilometrin matkalta, kehitti ranta-kaistaa sopivin kohdin luontopoluksi sekä ennallisti muutaman uimapaikan ja korjasi pohjapatoja.

kustannusarvio	62 300
TE-keskuksen rahoitus	18 690
kuntarahoitus	18 690
kylän oma rahoitus	24 920

Tuomikylä-seura, Ilmajoki

Rengon - Ruissaaren ja joen kunnostustyöt (2002)

Joenvarren ja saaren siistiminen, saunan rakentaminen. Kota rakennettiin pihaan, avantouintipaikka.

kustannusarvio	24 927
TE-keskuksen rahoitus	7478
kuntarahoitus	7478
kylän oma rahoitus	9971

Rengon kyläseura ry, Ilmajoki

Kyläläisten kokoontumis-, peli- ja leikkipaikka.

Meidän Kyrönjoki (2003)

I-osa: Ilmajoen Maatalousoppilaitoksen rannasta Munakkaan rakennettiin laitureita, grillipaikkoja, rantasauna ja jokiranta reittejä. II-osa Västilästä Kurikan rajalle kunnostettiin rantoja, reittien rakentamista ja palvelupisteitä reitin varrelle, laitureita, grillipaikkoja, matonpesu- ja veneenlaskupaikka.

Kustannusarvio	317 530
TE-keskuksen rahoitus	95 259
kuntarahoitus	95 259
kylän oma rahoitus	127 012

Hakijana: 1) Ilmajoen Omakotiyhdistys ry osa I, Ilmajoki ja 2) Koskenkorva Seura Ry osa II, Ilmajoki

Tietoyhteiskunta

Koskue - Koskue kuuluu ja kuulee (2001)

Näytelmätoiminnan kuuluvuuden parantamiseksi hankittiin mikrofoni ja muita laitteita. Laitteet ovat siirrettävissä, joten niitä voi käyttää koko kunnan alueella.

kustannusarvio	16 818
TE-keskuksen rahoitus	5 045
kuntarahoitus	5 045
kylän oma rahoitus	6 727

Kosken kyläyhdistys ry, Jalasjärvi

Joen käyttäjien rantautumispaikat tehtiin samannäköisiksi. Tauon pitoa Västilän kodalla.

Suupohjan kyläinvestoinnit 2001-2005

Erillishankkeet

Ratsastusmaneesi (2001)

Rakennettu ratsastusmaneesi Myrkyssä kylään.

kustannusarvio	122.104
TE-keskuksen rahoitus	36.664
kuntarahoitus	36.664
kylän oma rahoitus	48.774
Myrkyssä yksityisratsastajat ry, Karijoki	

Norinkylän puhdasvesilaitos (2003)

Hankkeen avulla on rakennettu Norinkylän vesijohto-osuuskunnan toiminta-alueelle käyttöveden puhdistuslaitos.

kustannusarvio	92.500
TE-keskuksen rahoitus	27.750
kuntarahoitus	27.750
kylän oma rahoitus	37.000
Norin vesijohto-osuuskunta, Teuva	

Estekalusto (2003)

Seuralle rakennetaan uutta estekalustoa. Hanke toteutetaan talkoovoimin. Myrkyssä ratsastuskilpailuja on perinteisesti ollut järjestämässä suuri osa kylän väestä.

kustannusarvio	7.268
TE-keskuksen rahoitus	2.180
kuntarahoitus	2.180
kylän oma rahoitus	2.908
Myrkyssä yksityisratsastajat ry, Karijoki	

Myrkyssä kylässä sijaitseva ratsastusmaneesi.

tus- ja opastusjärjestelmän avulla. Järjestelmä toimii paitsi opastuksena, koko Jurvan ja sen yritysten imagon kohottajana.

kustannusarvio	55.900
TE-keskuksen rahoitus	16.770
kuntarahoitus	16.770
kylän oma rahoitus	22.360
Jurvan yrittäjät ry, Jurva	

Lahtisola (2005)

Rakennettu uusi, kylmiöllä varustettu ja ajanmukainen vaja pääasiassa hirvieläinten lihojen käsittelyyn.

kustannusarvio	50.790
TE-keskuksen rahoitus	15.237
kuntarahoitus	15.237
kylän oma rahoitus	20.316
Metsästysseura Tarkka ry, Jurva	

Huoltohalli (2005)

Rakennettu uusi huoltohalli/monitoimitila.

Kustannusarvio	60.100
TE-keskuksen rahoitus	18.030
kuntarahoitus	18.030
kylän oma rahoitus	24.040
Air Pilot ry, Kauhajoki	

Suupohjan speedway- ja motocrosspuisto (2005)

Rakennettu kansainväliset mitat täyttävä speedwayrata. Myöhemmin aluetta täydennetään virallisella crosiradalla.

Kustannusarvio	121.710
TE-keskuksen rahoitus	36.510
kuntarahoitus	36.510
kylän oma rahoitus	48.690
Kauhajoen Moottorikerho ry, Kauhajoki	

Vesilaitoksen kunnostus (2005)

Vesilaitos kunnostettu.	
Kustannusarvio	40.000
TE-keskuksen rahoitus	12.000
kuntarahoitus	12.000
kylän oma rahoitus	16.000
Äystön Vesiosuuskunta, Teuva	

Vesijohto Honkamajalle (2005)

Parannettu metsästysseuran Honkamaja-nimisen kiinteistön toimintaympäristöä tarjoamalla puhdasta vettä niin teurastukseen, majoitukseen kuin muuhunkin käyttöön. Vedetty kunallinen vesijohto Honkamajalle.

Kustannusarvio	11.187
TE-keskuksen rahoitus	3.356
kuntarahoitus	3.356
kylän oma rahoitus	4.475
Kauhajoen Metsästysseura ry, Kauhajoki	

Kyläpalvelut Ylikylän mökin kalustaminen (2001)

Ylikylän hirsimökkiin hankittu kalustoa.

kustannusarvio	9.670
TE-keskuksen rahoitus	2.859
kuntarahoitus	2.859
kylän oma rahoitus	3.952
Ylikylän maa- ja kotitalousseura ry, Karijoki	

Kylätalon kalusto (2001)

Ohriluoman kylätaloon hankittu kalustoa.

kustannusarvio	2.909
TE-keskuksen rahoitus	925
kuntarahoitus	925
kylän oma rahoitus	1.059
Ohriluoman kyläseura ry, Karijoki	

Ikkeläjärven nuorisoseuran piha ja pururata (2001)

Rakennettiin urheilukenttä ja kunnostettiin pururata.

kustannusarvio	65.593
TE-keskuksen rahoitus	19.677
kuntarahoitus	19.677
kylän oma rahoitus	26.237
Ikkeläjärven nuorisoseura ry, Kauhajoki	

Estekalusto on kovassa käytössä ratsastuskilpailuissa.

Kärjenkosken vesihuolto (2004)

Vesijohtolinjat ja pumppaamo on rakennettu.

kustannusarvio	170.000
TE-keskuksen rahoitus	51.000
kuntarahoitus	51.000
kylän oma rahoitus	68.000
Kärjenkosken vesiosuuskunta, Isojoki	

Opastus- ja viitoitusjärjestelmä (2004)

Kohderyhmänä ovat jurvalaiset yhteisöt ja yritykset, joiden asiakkaat löytäisivät etsimänsä kohteet viitoit-

Ikkeläjärven nuorisoseuran piha ja pururata.

Nuorisoseurantalol äänentoistolaitteet (2001)

Nuorisoseurantalolle hankittu siirrettävät äänentoistolaitteet.

kustannusarvio	12.614
TE-keskuksen rahoitus	3.784
kuntarahoitus	3.784
kylän oma rahoitus	5.045

Vanhankylän nuorisoseura ry, Isojoki

Nuorisoseurantalol peruskorjaus (2001) - Hanke peruttu.

Nuorisoseurantalolle hankittaville äänentoistolaitteille rakennetaan tila.

kustannusarvio	840
TE-keskuksen rahoitus	252
kuntarahoitus	252
kylän oma rahoitus	336

Vanhankylän nuorisoseura ry, Isojoki

Kylätalon peruskorjaus ja laajennus (2001)

Möykyn kylätaloa laajennettiin, tehtiin uudet keittiö- ja WC-tilat.

kustannusarvio	71.816
TE-keskuksen rahoitus	21.528
kuntarahoitus	21.528
kylän oma rahoitus	28.760

Möykyn maa- ja kotitalousseura ry, Isojoki

Möykyn kunnostetussa kylätalossa on tilaa myös kangaspuille.

Kylätalon peruskorjaus (2001)

Närvijoen nuorisoseuratalo peruskorjattu.

kustannusarvio	14.968
TE-keskuksen rahoitus	4.456
kuntarahoitus	4.456
kylän oma rahoitus	6.054

Närvijoen nuorisoseura ry, Jurva

Grillikota (2002)

Rakennettu grillikota Lauhanmaan metsästysseuran omistaman mökin tontille. Kota palvelee kylässä toimivien yhdistysten vapaa-ajan toimintaa sekä Lauhansarven luontomatkailu-

keskuksen kävijöitä.

kustannusarvio	4.944
TE-keskuksen rahoitus	1.480
kuntarahoitus	1.480
kylän oma rahoitus	1.984

Lauhanmaan metsästysseura ry, Isojoki

Uimapaikka (2002)

Uimarannan kunnostus. Sauna- ja kokoontumistilan rakentaminen. Lento-pallokenttä ja matonpesupaikka.

kustannusarvio	43.117
TE-keskuksen rahoitus	12.935
kuntarahoitus	12.935
kylän oma rahoitus	17.247

Suojoen seudun kyläyhdistys ry, Isojoki

Moottorikelkka ja latuhöylä (2002)

Moottorikelkan ja latuhöylän hankinta latuverkoston hoitamiseksi.

kustannusarvio	9.568
TE-keskuksen rahoitus	2.870
kuntarahoitus	2.870
kylän oma rahoitus	3.828

Kauppilän maa- ja kotitalousseura, Teuva

Kylätuvan kunnostus (2002)

Kylätupa kunnostettu.

kustannusarvio	16.236
TE-keskuksen rahoitus	4.871
kuntarahoitus	4.871
kylän oma rahoitus	6.494

Tupenkylän kyläyhdistys ry, Jurva

Myötämäenkallion kota (2002)

Rakennettu kota Myötämäen kalliolle. Kotaa käytetään lisäämään kylän virkistystoimintaa ja kylien välistä yhteistoimintaa.

kustannusarvio	8.200
TE-keskuksen rahoitus	2.460
kuntarahoitus	2.460
kylän oma rahoitus	3.280

Täinuskylän kyläyhdistys ry, Jurva

Kärjenkosken liikekeskus (2003)

Kyläseuran omistaman vanhan ulkorakennuksen purkaminen ja uuden rakentaminen. Hankkeella parannetaan kylän viihtyvyyttä ja maisemaa. Rakennuksessa säilytetään kyläseuran koneita ja laitteita.

kustannusarvio	44.465
TE-keskuksen rahoitus	13.340
kuntarahoitus	13.340
kylän oma rahoitus	17.785

Kärjenkosken kyläseura ry, Isojoki

Kyläpuisto-leikkikenttä (2003)

Tavoitteena on lisätä pienen kylän viihtyvyyttä hyödyntämällä kylän keskeisellä paikalla oleva hoitamaton peltoalue. Kyläyhdistys on rakentanut kyläpuisto-leikkikentän, joka elävöittää maisemaa ja on vaikuttaja asukkaiden elämässä, olemisessä ja viihtymisessä.

kustannusarvio	26.003
TE-keskuksen rahoitus	11.815
kuntarahoitus	3.787
kylän oma rahoitus	10.401

Pukkilankylän kyläyhdistys ry, Kauhajoki

Pukkilankylän kyläpuisto-leikkikenttä viihdyttää niin lapsia kuin aikuisiakin.

Tupenkylän kylätupa on kunnostettu.

Kylätalon ja ympäristön kunnostus (2003)

Vesijärven kylän asukkaiden viihtyvyyden sekä virkistys- ja toimintamahdollisuuksien lisäämiseksi ja parantamiseksi kyläseuran tavoitteena on kehittää aluetta. Peruskorjattu Siironjoen ranta-alueella sijaitseva kylätalo ja rakennettu sen ympäristöön ja tontille monipuolinen virkistysalue.

kustannusarvio	61.000
TE-keskuksen rahoitus	18.300
kuntarahoitus	18.300
kylän oma rahoitus	24.400

Vesijärven kyläseura ry, Isojoki

Jo-Pa-Ki ry:n kylätalon remontti (2003)

Kylätalon peruskorjaus ja keittiön varustaminen asianmukaisiin konein ja laittein. Talossa toimii mm. esikoulu ja päiväkotit.

kustannusarvio	176.000
TE-keskuksen rahoitus	52.800
kuntarahoitus	52.800
kylän oma rahoitus	70.400
Jo-Pa-Ki ry, Kauhajoki	

Kainaston NS:n kunnostaminen (2004)

Ulkorakennus on sähköistetty ja kylätalon ikkunat vaihdettu, talon ulkopinta maalattu.

kustannusarvio	11.290
TE-keskuksen rahoitus	3.388
kuntarahoitus	3.388
kylän oma rahoitus	4.514
Kainaston nuorisoseura ry	

Kylätuvan varaston rakentaminen (2003)

Kylätupaa laajennettu, laajennukseen tehty esiintymiskoroke, tekninen tila, tuolivarasto ja keittiön varasto.

kustannusarvio	20.700
TE-keskuksen rahoitus	6.210
kuntarahoitus	6.210
kylän oma rahoitus	8.280
Teuvan Luovankylän maa- ja kotitalousseura, Teuva	

Nummijärven kylätupa (2003)

Rakennettu kylätupa-kokonaisuus. Kylätupa on Nummikodin alueella, joten sen lämpökeskusta voidaan hyödyntää. Kylätuvan rakentamisen ja olemassa olevien tilojen myötä muodostuu kolmen kylän ja 500 asukkaan alueelle monipuolinen toiminta- ja auttamiskeskus.

kustannusarvio	72.615
TE-keskuksen rahoitus	21.785
kuntarahoitus	21.785
kylän oma rahoitus	29.045
Nummijärven vanhusten tuki ry, Kauhajoki	

Nummijärven viihtyisä kylätupa.

Latukelkka (2004)

Hankitaan latukelkka, jonka ansiosta kylän asukkailla on mahdollisuus virkistävään liikuntamuotoon. Moottorikelkan hankinta lisää kylän viihtyvyyttä. Hyvät ladut kannustavat väkeä terveyttä ylläpitävän hiihtelyn pariin. Erilaisia kylän yhteisiä liikuntatapahtumia järjestetään, mm. hiihtelypäivät, kuutamohiihdot, retkeilyt jne.

kustannusarvio	12.300
TE-keskuksen rahoitus	3.690
kuntarahoitus	3.690
kylän oma rahoitus	4.920
Teuvan Rivakka ry, Teuva	

Monistuskone (2005)

Hankittiin Lustilan kylän asukkaiden ja yhdistysten käyttöön kopiokone, jolla monistetaan Kylälehteä. Sen tavoitteena on saada asukkaat mukaan toimintaan.

kustannusarvio	3.500
TE-keskuksen rahoitus	1.050
kuntarahoitus	1.050
kylän oma rahoitus	1.400
Lustilan alueen kyläyhdistys ry, Kauhajoki	

Myrkyn NS-talon keittiöremontti (2005)

Peruskorjattu Myrkyn nuorisoseuran talon keittiö ja vaihdetaan lämmitysjärjestelmä öljylämmityksestä sähkölämmitykseen. Hankittu myös uudet tuolit ja pöydät.

Kustannusarvio	60.395
TE-keskuksen rahoitus	22.615
kuntarahoitus	13.615
kylän oma rahoitus	24.165
Myrkykylän Nuorisoseura Valosoihtu ry, Karijoki	

Lämmitysjärjestelmän uusiminen (2005)

Uusittu seurantalons lämmitysjärjestelmä. Uusi lämmityslaite säästää energiaa.

Kustannusarvio	9.412
TE-keskuksen rahoitus	5.647
kuntarahoitus	-
kylän oma rahoitus	3.765
Vanhankylän Nuorisoseura ry, Isojoki	

Nuorisoseuran lattia ja tuolit (2005)

Uusittu seurantalons lattia ja hankittu uudet tuolit.

Kustannusarvio	14.500
TE-keskuksen rahoitus	8.700
kuntarahoitus	-
kylän oma rahoitus	5.800
Karijoen Nuorisoseura ry, Karijoki	

Ulkovaraston remontti (2005)

Peruskorjattu Möykyn kylän kylätalon ulkorakennus.

Kustannusarvio	11.470
TE-keskuksen rahoitus	3.441
kuntarahoitus	3.442
kylän oma rahoitus	4.587
Möykyn Maa- ja kotitalousseura ry, Isojoki	

Monitoimitila Tanssilava (2001)

Sarviluomalle on rakennettu tanssilava.

kustannusarvio	58.024
TE-keskuksen rahoitus	17.407
kuntarahoitus	17.407
kylän oma rahoitus	23.209
Lauhanmaan kyläseura ry, Isojoki	

Isojoen Sarviluomalla voi pyörähdellä uuden tanssilavan parkeilla.

Myrkyn monitoimipiha (2001)

kustannusarvio	16.818
TE-keskuksen rahoitus	5.045
kuntarahoitus	5.045
kylän oma rahoitus	6.727
Myrkyn kyläyhdistys ry, Karijoki	

Tanssilavan kunnostaminen (2003)

Tanssipaviljonki on lämpöeristetty ja rakennettu umpisäiliöllä varustettu WC-tila.

kustannusarvio	25.260
TE-keskuksen rahoitus	7.580
kuntarahoitus	7.580
kylän oma rahoitus	10.100
Lauhanmaan kyläseura ry, Isojoki	

Kasinos julkisivun kohennushanke (2005)

Tanssipiikassa Kasinos sisääntulo tehty siistiksi, houkuttelevammaksi ja mielikuvalta positiiviseksi.

kustannusarvio	24.840
TE-keskuksen rahoitus	7.450
kuntarahoitus	7.450
kylän oma rahoitus	9.940
Kauhajoen Karhu ry, Kauhajoki	

Kota-projekti (2005)

Rakennettu kota, joka palvelee maastossa liikkujia ympäri vuoden.

kustannusarvio	9.830
TE-keskuksen rahoitus	2.950
kuntarahoitus	2.950
kylän oma rahoitus	3.930

Lakeuden moottorikelkkailijat Jurvan jaosto, Jurva

Kokko leikkimään (2005)

Tehty lasten leikkipaikat kahteen kylän tärkeimpään kohteeseen ja asutuskeskittymään; koulun viereiselle urheilukentälle ja kylätalo Louhelan piha-alueelle.

Kustannusarvio	8.640
TE-keskuksen rahoitus	2.592
kuntarahoitus	2.592
kylän oma rahoitus	3.456

Kokon Kyläseura ry, Kauhajoki

Perinne, kulttuuri Perinnetalo (2001)

Perinnetalo sisustettu ja kalustettu vanhaan tyyliin.

kustannusarvio	4.541
TE-keskuksen rahoitus	1.345
kuntarahoitus	1.345
kylän oma rahoitus	1.850

Lauhanmaan kyläseura ry, Isojoki

Perinnetalon ympäristö (2001)

Savusaunan lähelle on kaivettu pieni uimalampi.

kustannusarvio	2.018
TE-keskuksen rahoitus	588
kuntarahoitus	588
kylän oma rahoitus	840

Lauhanmaan kyläseura ry, Isojoki

Ohriluoman Riippusilta (2003)

Talkoovoimin v. 1966 rakennettu riippusilta on kunnostettu. Silta on kylän tärkeimpiä nähtävyyksiä. Se on tärkeä yhteys joen jakaman kylän välillä. Samalla tehdään hirsinen taukotupa sillan läheisyyteen.

Kaunis Ohriluoman riippusilta on taas entistä ehompaa.

kustannusarvio	15.170
TE-keskuksen rahoitus	4.551
kuntarahoitus	4.551
kylän oma rahoitus	6.068

Ohriluoman kyläseura ry, Karijoki

Prosin talo (2003)

Tavoite on saada kirkonkylässä sijaitsevasta historiallisesta rakennuksesta toimiva ja edustava monitoimitila. Se tarjoaa Karijoen yhdistyksille hyvän kokoontumispaikan.

kustannusarvio	85.030
TE-keskuksen rahoitus	25.509
kuntarahoitus	25.510
kylän oma rahoitus	34.011

Karijoki-seura, Karijoki

Karijoen kirkonkylässä sijaitsee historiallinen Prosin talo.

Prosin talon sosiaalitilat ja kalusto (2004)

Hankittu Prosin taloon astiasto, tekstiilit ja kalusteet. Tyyliin sopiva sisustus lisää talon arvoa juhlatilaisuuksien, kokousten tai koulutustilaisuuksien pitopaikkana. Rakennettu erillinen huoltorakennus wc-tiloja varten. Näin Prosin talon käyttö saadaan toimivaksi ja vanhan talon luonteeseen sopivaksi.

kustannusarvio	39.180
TE-keskuksen rahoitus	12.050
kuntarahoitus	12.045
kylän oma rahoitus	15.085

Karijoki-seura, Karijoki

Kylien menneisyys tutuksi (2005)

Hankkeen tavoite on saattaa Jurva-seuran arkisto maaseutuperinteestä ja -kulttuurista kiinnostuneiden käyttöön rakentamalla kotiseutumuseon tontille uudisrakennus.

kustannusarvio	39.510
TE-keskuksen rahoitus	11.855
kuntarahoitus	11.855
kylän oma rahoitus	15.800

Jurva-Seura, Jurva

Prosintalon ulkorakennus ja silta (2005)

Rakennetaan ulkorakennus talon pihaan, jossa on pieni kokoontumistila

ja varasto. Silta rakennetaan puron yli Karijoen koululle, jossa on myös taloa palveleva suuri parkkipaikka.

kustannusarvio	10.200
TE-keskuksen rahoitus	3.060
kuntarahoitus	3.060
kylän oma rahoitus	4.080

Karijoki-Seura, Karijoki

Teatterin työpaja-varasto (2005)

Laajennetaan teatterirakennusta, laajennusosa käsittää työ- ja varastotiloja. Tavoite on esitysten valmistelun tehostaminen ja parantaminen sekä kustannusten karsiminen. Toimenpide helpottaa ja tekee turvallisemmaksi lavasteiden rakentamisen ja lisää virikkeellisuutta ja parantaa laatua.

kustannusarvio	36.300
TE-keskuksen rahoitus	10.890
kuntarahoitus	10.890
kylän oma rahoitus	14.520

Jurvan Harrastajanäyttelijät ry, Jurva

Ulkoliikunta ja maastoreitit Vapaa-ajan alue (2001)

Rakennettu vapaa-ajan viettoon alue Närviöelle.

kustannusarvio	6.222
TE-keskuksen rahoitus	1.850
kuntarahoitus	1.850
kylän oma rahoitus	2.522

Närviöjen kyläseura ry, Jurva

Vapaa-ajan alue (2001)

Sarvijoella on kunnostettu uima-allas ja rakennettu pukuhuonetilat vapaa-ajan viettoon varten. Hankkeella on myös tehty kylälle uudet pysäkkikatokset.

kustannusarvio	32.678
TE-keskuksen rahoitus	9.838
kuntarahoitus	9.838
kylän oma rahoitus	13.000

Sarvijojen kyläyhdistys ry, Jurva

Pysäkkikatokset koristavat Jurvan Sarvijojen kylänraittia.

Urheilukenttä (2002)

Urheilukenttä ja kentän laidalla sijaitseva sauna- ja varastorakennus on kunnostettu.

kustannusarvio	31.114
TE-keskuksen rahoitus	9.335
kuntarahoitus	9.334
kylän oma rahoitus	12.445

Ohriluoman kyläseura ry, Karijoki

Kokko komeaksi (2003)

Kokko komeaksi -hankkeella vilkastutetaan kylän toimintaa tarjoamalla puitteet harrastustoiminnalle sekä kyläseuran järjestämälle ohjatulle liikunta- ja harrastetoiminnalle. Kaula, pelikenttä ja kiipeilyseinä on rakennettu.

kustannusarvio	29.350
TE-keskuksen rahoitus	8.805
kuntarahoitus	8.805
kylän oma rahoitus	11.740

Kokon kyläseura ry, Kauhajoki

Horon ulkoilualueet (2003)

Horon Ns:n tavoite on kunnostaa kylän keskustassa, - osaksi nuorisoseuran omistamilla mailla, urheilukentän lähellä oleva pururata liikunta- ja urheilukäyttöön.

kustannusarvio	26.405
TE-keskuksen rahoitus	7.922
kuntarahoitus	7.922
kylän oma rahoitus	10.561

Horon nuorisoseura ry, Teuva

Horon kylässä on kunnostettu pururataa.

Aronkylän lähivirkistysalue (2004)

Aron kyläyhdistys on rakentanut Ikeläjoen ranta-alueelle asukkaiden lähivirkistysalueen, joka sisältää 650 m:n pituisen ulkoilureitin sekä muiden

Kauhajärven rantaan on tehty virkistysalue.

nykyisten ja tulevien joukkotapahtumien tarpeisiin lisäpaikoitusalueen.

kustannusarvio	28.827
TE-keskuksen rahoitus	8.648
kuntarahoitus	8.649
kylän oma rahoitus	11.530

Kauhajoen Aron kyläyhdistys ry, Kauhajoki

Laitasaaren luontopolku (2004)

Rakennettu kävelyreitiksi luontopolku Kauhajoen Harjankylän Laitasaaren maastoon. Polku yhtyy Kurikan kaupungin Autiomaan maastossa olevaan Kurikan Paulapieksujen rakentamaan luontoreittiin, molemmissa päissä on kiinteät kohteet. Välille rakennettu laavuja ja tutustumiskohteita.

kustannusarvio	29.349
TE-keskuksen rahoitus	8.805
kuntarahoitus	8.804
kylän oma rahoitus	11.740

Kauhajoen Harjankyläyhdistys ry, Kauhajoki

Harrastuspalveluiden kehittäminen (2005)

Hankkeessa on rakennettu minigolf-rata matkailukeskuksen yhteyteen.

Kustannusarvio	39.030
TE-keskuksen rahoitus	11.709
kuntarahoitus	11.709
kylän oma rahoitus	15.612

Lauhanvuoren Retkeilijät ry, Isojoki

Ympäristö

Lustilan koulun maisemointi (2001)

Lustilan koulun piha on maisemointu.

kustannusarvio	11.268
TE-keskuksen rahoitus	3.363
kuntarahoitus	3.363
kylän oma rahoitus	4.541

Lustilan alueen kyläyhdistys ry, Kauhajoki

Kauhajärven kunnostus (2001)

Kauhajärveä on perattu, rantaan rakennettu virkistysalue.

kustannusarvio	32.123
TE-keskuksen rahoitus	9.586
kuntarahoitus	9.586
kylän oma rahoitus	12.950

Kauhajärven maa- ja kotitalousseura ry, Kauhajoki

Jokivarren maisemointi (2001)

Harjankylässä on maisemoitu jokivartta.

kustannusarvio	32.796
TE-keskuksen rahoitus	9.839
kuntarahoitus	9.838
kylän oma rahoitus	13.118

Harjankylän kyläseura ry, Kauhajoki

Liite:

Kylien toiminnalliset tasot Etelä-Pohjanmaalla

Yleinen tapa kuvata kylätoiminnan vaikuttavuutta, on määrittää se alueellisenä kattavuutena, siis kyläyhdistysten ja -toimikuntien maantieteellisenä peittönä, ikäänkuin paikallisenä, epävirallisena hallintoyksikkönä. Tämä ei kuitenkaan ilmaise kylätoiminnan merkitystä, vaikuttavuutta kyläläisten elämässä, sen toiminnan laatua ja määrää.

5b-kauden kyläohjelman tuottama kylätoiminnan tasot pyrki kuvaamaan kylän pitkäjänteistä, suunnitelmallista toiminnallisuutta, jossa on huomioitu kaikkien kylän asukkaiden ja toimijatohojen mukanaolo, ei vain jonkin

yksittäisen yhdistyksen tai ryhmän toiminta.

Kuluneen kymmenen vuoden aikana on tapahtunut merkittävä muutos kylien elämässä ja toiminnassa. Siksi tämä ALMA-kaudesta koottu kylätoiminnan tasojen määrittely ei ole verrattavissa 5b-kauden kylätoiminnan arviointiin. Arvioinnin ovat tehneet kyläohjelman seudulliset hankkeet. Määrittelyn pohjana on ollut kylän ALMA-ohjelmakauden ajan toiminnallisuus.

Erot näkyvät selkeästi muuhun maahan verrattuna. Suomessa on noin 3900 kylää. Etelä-Pohjanmaalla on

noin seitsemän prosenttia Suomen kylistä, runsaat 300, kun maakunnan asukkaita alle 4%.

Muulla maassa on niistä 2100 (alle 60%) rekisteröityä kyläyhdistystä (ja vastaavat, oikeuskelpoiset ry:t), Etelä-Pohjanmaalla 278 (lähes 90%).

Kyläsuunnitelmia on koko maassa 1645 (ja niistä EP:llä 255). Etelä-Pohjanmaalla kylien alueellisen yhdistyksen, Eteläpohjalaiset Kylät ry:n jäsenmäärä on noin 170 (noin 55% alueen kylistä). Kylien alueellisten yhdistysten jäsenmäärä on muissa maakunnissa yhteensä 1250 (34%).

Alue	Kyliä yhteensä	Rekisteröidyt	Alueell. järjestäytym.	Kyläsuunnitelmia
Muut maakunnat	3590	2122	1250	1390
Etelä-Pohjanmaa	310	170	170	255
Koko Suomi	3900	2400	1420	1645

Kylätoiminnan tasojen määritelmät

0. Passiivinen kylä

Kylällä ei tapahdu omaehtoista kylätoimintaa.

1. Viihtyvyyys

Muutaman aktiivin toteuttamaa spontaania vapaa-ajan viihdetoimintaa. Toimijat eivät tee kiinteää yhteistyötä. Toisaalta ollaan vaatimassa äänekkäästi palveluja ja toimintaa.

2. Palveluja

Toimintaa ohjaa rekisteröity yhdistys. Toiminta on suunnitelmallista ja jäse-

nistö on aktiivisesti mukana.

Tehdään yhteistyötä hallinnon ja toisten kylien kanssa sekä tuotetaan itse joitakin palveluja.

3. Eduntekijä

Edellisten lisäksi kylä on aktiivinen eduntekijä, jolla on vuorovaikutusta hyvin moneen suuntaan. Yhdistyksellä on kiinteä toimipaikka ja kokoaikaista toimintaa. Se toteuttaa aktiivisesti hankkeita, antaa lausuntoja, laatii pitkäjänteisiä suunnitelmia, kerää tietoa ja kokemuksia

sekä virittelee kansainvälistä toimintaa.

4. Talouskylä

Kylätoiminta kattaa koko kylän horisontaalisen kehittämisen ja toiminta on sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäväällä pohjalla.

Kylien tasoluokitus Etelä-Pohjanmaalla

Seudullisten hankkeiden laatimassa arvioissa on mukana 307 kylää.

0	1	2	3	4	yhteensä
49	77	106	59	16	307

Liite:

Kyläohjelman osahankkeet:

Neliapila II - Härmänmaan kylien kehittämishanke

Liisa Kortetmaa-Nurmi
Kauhavan kaupunki
Kirkkotie 10, 62200 Kauhava

Hapenes III - Järvisuodun kylien kehittämishanke

Eila Salimäki
Järvisuodun Ammatti-instituutti
Kurejoentie 390, 62710 Kurejoki

Kuuskyllät II - Kuusiokuntien kylienkehittämishanke

Heidi Selo
Kuortaneen kunta
Keskustie 52, 63100 Kuortane

Meininkiä kyliin - Seinäjoen Seudun kylien kehittämishanke

Anja Uhlgrén
Seinäjoen seudun yhteistyölautakunta
Heikkilänkuja 3B
60800 Ilmajoki

Suupohjan kylät 2006+ hanke

Terhi Välisalo
Suupohjan kehittämissyhdystys ry
Teknologiakeskus Logistia
Teknologiapuisto 1, 61800 Kauhajoki

Kyliä ympäristöneuvoja -hanke

Olavi Lallukka
Lehtimäen kunta/ Länsi-Suomen ympäristökeskus
PL 156, Torikatu 16, 60101 Seinäjoki

eKylve - Etelä Pohjanmaan elektroninen kyläverkosto

Matti Tyynelä
Vaasan yliopisto Seinäjoki
Kampusranta 9, 60320 Seinäjoki

Eteläpohjalainen Kyläohjelma, teemaohjelman asiantuntijahanke

Teemavastaava Juha Pohjonen
Eteläpohjalaiset Kylät ry www.epk.fi
Sappiontie 47, 63680 Hakojärvi

Kyläohjelman toteuttajina ovat olleet mm.: oik. takaa Anja Uhlgrén, Eila Salimäki, Terhi Välisalo, Asko Sippola, Riitta Aho, Liisa Kortetmaa-Nurmi, edessä oik. Olavi Lallukka, Jarmo Kallio, Juha Pohjonen.

Ulkokuvassa Kirsi-Maria Saarinen vas. keskirivi., Teija Koivuniemi oik. keskir., Matti Jaskari vas. edessä. Kuvista puuttuu Jari Iso-Koivisto, Matti Tyynelä ja Heidi Selo.

Linkejä kylätoimintaan:

<http://www.etelapohjanmaa.fi/kylat>
<http://www.etelapohjanmaa.fi/teemat>
www.epk.fi Eteläpohjalaiset Kylät ry
<http://www.kylatoiminta.fi/>
<http://www.maaseutuplus.net>
<http://www.te-keskus.fi/>
<http://www.epliitto.fi>
<http://www.lande2000.fi>

Painopaikka: I-print Oy, Seinäjoki 2006

Loppuraportti on laadittu osana EU-rahoitteista
eteläpohjalainen kyläohjelma - teemaohjelmaa.